

Zichtbaar
in verandering

2012

Jaarverslag

www.enexis.nl/jaarverslag2012



ENEXIS

ENERGIE IN GOEDE BANEN



Netto-omzet 2012
(in miljoenen euro's)

1.367,0

2011: **1.314,6**

Bruto-investeringen 2012
(in miljoenen euro's)

504,4

2011: **445,3**

“Enexis laat over 2012 goede financiële resultaten zien. Via de tariefstelling hebben wij uitvoering kunnen geven aan de strategische doelstelling van betaalbare dienstverlening, terwijl de betrouwbaarheid van onze netten op een hoog peil is gebleven. Onze organisatie is verder versterkt op het gebied van dienstverlening aan de klant en door ruimte voor eigen verantwoordelijkheid van medewerkers zijn we een aantrekkelijke werkgever geworden.”

Resultaat na belastingen 2012
(in miljoenen euro's)

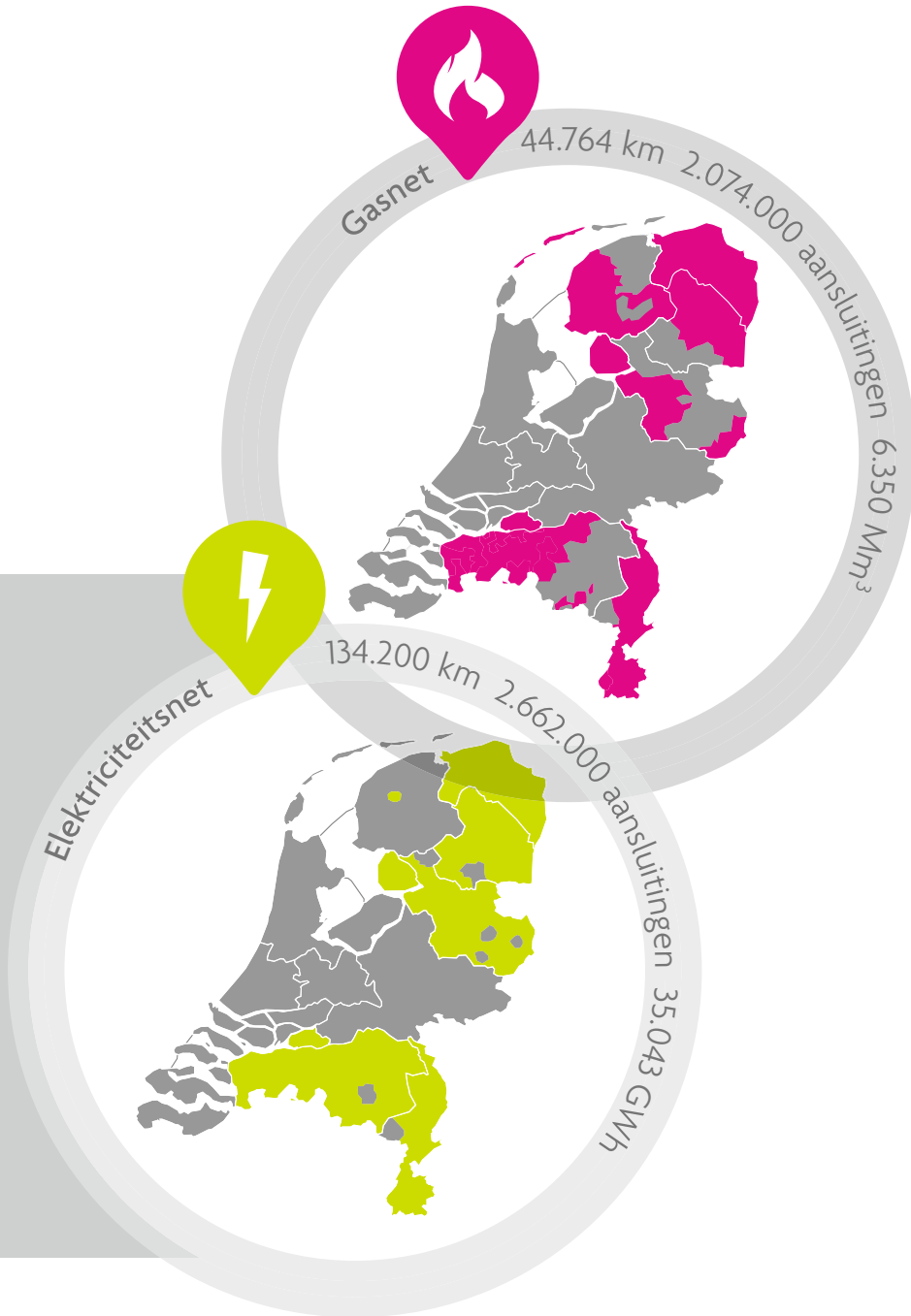
229,1

2011: **229,4**

Balanstotaal 2012
(in miljoenen euro's)

6.926,7

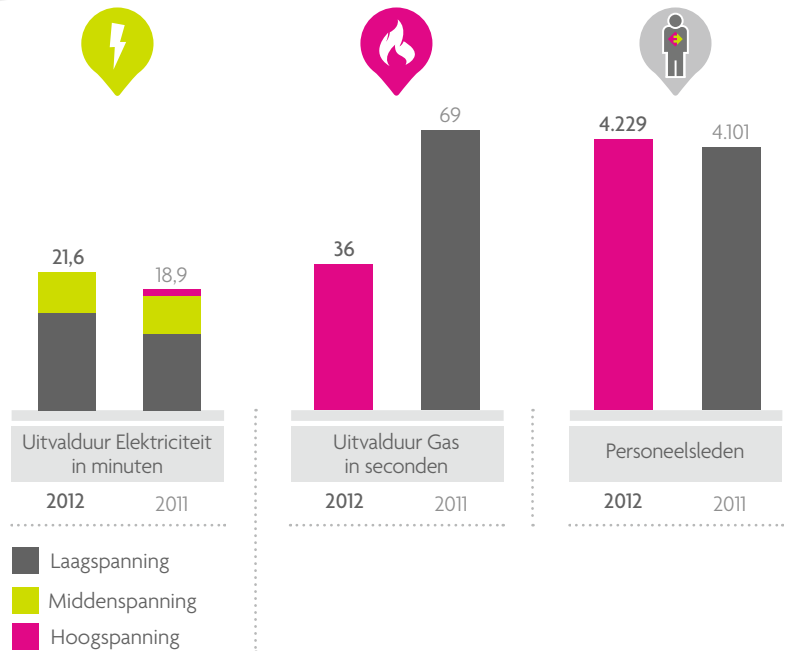
2011: **6.358,7**



DART-rate Enexis 2012

0,49

2011: 0,53





2	Voorwoord
6	Highlights 2012
8	Verslag van de Raad van Commissarissen
11	Verslag van de Aandeelhouderscommissie
12	Strategie

14	Overheid en financiële wereld
22	Klant en markt
34	Energienetten
46	Mensen en organisatie

60	Risicomanagement
62	Corporate Governance
65	Financiële gang van zaken

67	Jaarrekening
70	Geconsolideerde jaarrekening 2012
112	Vennootschappelijke jaarrekening 2012
122	Winstbestemming
123	Gecombineerde controleverklaring van de onafhankelijke accountant
125	Gebeurtenissen na balansdatum

126	MVO-verantwoording
130	GRI-index
134	Personalia
136	Colofon

Zichtbaar in verandering



Maarten Blacquièr ▲
Lid Raad van Bestuur/CFO

Han Fennema ▶
Voorzitter Raad van Bestuur

Stabiliteit was het sleutelwoord bij het verschijnen van het eerste halfjaarbericht van 2012. Het bleek ook van toepassing op het hele jaar. Heel praktisch, met een hoge betrouwbaarheid van ons net. Maar ook met betaalbare tarieven voor onze klanten en een goed, voorspelbaar rendement voor de aandeelhouders. Dat stabiele resultaat was echter alleen mogelijk door de reeks veranderingen die in de bedrijfsvoering zijn doorgevoerd, met efficiency en klantgerichtheid als doel. Het resultaat van die veranderingen wordt nu steeds beter zichtbaar en dat maakt ons trots.



Vruchtbaar jaar

Terugkijkend: 2012 was een uitermate vruchtbaar jaar. We realiseerden onze financiële doelen met een goed resultaat bij een minimale tariefverhoging. De nettowinst bedroeg EUR 229,1 miljoen (2011: EUR 229,4 miljoen) bij een netto-omzet van EUR 1.367,0 miljoen (2011: EUR 1.314,6 miljoen). De winst is stabiel gebleven ondanks een toename van de bedrijfskosten als gevolg van additionele reserveringen in verband met een stijgende pensioengerechtigde leeftijd. Het bedrijfsresultaat kwam uit op EUR 401,2 miljoen (2011: EUR 402,5 miljoen). De klanttevredenheid bleef onverminderd hoog en ondanks de economische crisis stegen onze investeringen in de netten (voor vervanging, verbetering en uitbreiding) van EUR 362,5 miljoen naar EUR 382,4 miljoen. We ronden met succes verschillende grote projecten af, zoals de migratie naar het Centraal Aansluitingenregister en de langetermijnoptimalisatiestudie. Enexis boekte verder goede resultaten met een grote verbetering van het aansluitproces. En we hebben een reeks vooruitstrevende initiatieven rond duurzaamheid, innovatie en maatschappelijk verantwoord ondernemen overtuigend ingevuld. De Smart Grid-pilots en het afvalmanagement zijn daar de exponenten van.

De mensen achter de feiten

Wie inzoomt op die wapenfeiten, ziet meer. Die ziet het werk van duizenden mensen. De teams aan de telefoons, de technici, de ICT'ers achter de systemen. Elk jaar honderdduizenden meters opnemen, dat betekent dagelijks duizenden huisbezoeken. Storingen snel oplossen, dat betekent elke dag honderden teams op pad om ons net te onderhouden. Met andere woorden, onze stabiliteit danken we aan het totaal van de duizenden activiteiten die dagelijks onder de vlag van Enexis worden uitgevoerd. Eigenlijk is dat het belangrijkste wapenfeit van het jaar: dat het dagelijks werk van meer dan vierduizend mensen steeds weer een product oplevert van hoge kwaliteit en betrouwbaarheid.

Focus

De sms-storingservice, een nieuwe vakschool, distributie-automatisering, de marktintroductie van Fudura, de opening van het EcoNexis Huis, de geslaagde overgang naar het Centraal Aansluitingenregister, het zijn maar een paar onderwerpen die in dit jaarverslag de revue passeren. We hebben veel aangepakt en ook veel bereikt.

Maar we zijn ook tot de conclusie gekomen dat we, op dit punt gekomen, ons beleid de komende tijd meer moeten concentreren. Om precies te zijn op een viertal focuspunten, waar we extra stappen willen zetten: kosten, klanten, storingen en leiderschap.

Sturen op betaalbaarheid

Met betaalbaarheid als een van de belangrijkste beleidspunten focussen we op alle kosten die we – zonder op kwaliteit en betrouwbaarheid in te leveren – kunnen vermijden. Dat geldt evenzeer voor de materialen die we inkopen als voor de kosten van onze financiering. Sturen op kosten is geen bezuinigen. Het betekent efficiënt omgaan met het geld dat we van de klant vragen. De ervaring van de laatste jaren laat zien dat we daar steeds flinke stappen kunnen zetten. Zo konden we op basis van de resultaten over 2012 ook in 2013 de tariefverhoging weer ongeveer op het niveau van de inflatie (2,2%) houden.

Ruim baan voor de klant

Als klantgerichte organisatie hebben we ons aangewend om goed naar onze klanten te luisteren. Dat is de input voor een stroom ideeën voor processen en middelen die aansluiten bij wat de klant graag wil: eigen regie, zelf aan de knoppen. De vele applicaties van internetwinkels en portals van banken en verzekeraars bewijzen dat. Wij zijn hard bezig die mogelijkheden, mede in samenwerking met onze netwerkcollega's, ook te bieden. Verder merken we hoe zeer klanten het waarderen als er niet óver ze maar mét ze gecommuniceerd wordt. Over storingen, via sms, sociale media en een eigen storings-app. En over de dienstverlening, via klantreizen en klanttevredenheidsonderzoek. Enexis gebruikt de scores van dat tevredenheidsonderzoek vooral als bakens om op te varen. Inmiddels blijkt dat in 2012 de klanttevredenheid een hoog niveau heeft bereikt.

Onderhoud en storingen, uitbreiding van netten

Gas- en elektriciteitsnetten verouderen. Dat is een gegeven. Nog los van de veiligheidsaspecten zou zonder onderhoud het aantal storingsminuten jaarlijks toenemen. Omgekeerd kan met een budget van miljarden euro's het complete net vernieuwd worden, maar dat maakt het voor klanten onbetaalbaar. Het gaat erom precies zo veel te investeren in geselecteerde delen van het net als nodig is om de effecten van veroudering bij te houden. Betrouwbaarheid in balans met betaalbaarheid, dat is een delicate opgave. Om die te bereiken dienen de eerdergenoemde langetermijn-optimalisatiestudies en ons net vernieuwde Strategisch Asset Management Plan, maar ook de dit jaar afgeronde digitalisering van huisaansluitingen. Stuk voor stuk maatregelen om storingen te voorkomen. En voor het geval er tóch een storing optreedt, werken we hard aan manieren om die nog sneller te verhelpen. Bijvoorbeeld via geavanceerde ICT-oplossingen als de distributie-automatisering die we in delen van het Enexis-gebied aan het uitrollen zijn. Storingen voorkomen kan zo'n geavanceerd systeem niet. Dat zagen we begin 2013 in Enschede, nota bene het eerste net waar we automatisering toepasten. Maar wél konden na herstel van de spanning duizenden aansluitingen zeer snel weer worden bijgeschakeld, vanuit één centraal punt in Zwolle.

Leiderschap

Enkele jaren terug hebben we de beslissing genomen te werken aan een organisatie die lijkt op een omgekeerde piramide. Bovenin de mensen die het werk doen, in de frontlinie. Eronder de mensen die ze daartoe in staat moeten stellen, die managen en coachen. Zeggen wát er gedaan moet worden. Niet hóe. Zo'n organisatie realiseren vraagt tijd en veel inspanning van alle betrokkenen. Van de vakmensen in het veld, om goed om te gaan met tijd en verantwoordelijkheid. Maar vooral ook van het management, omdat coachend leidinggeven niet iedereen van nature gegeven is. De eerste reacties van medewerkers zijn inmiddels via tevredenheidsonderzoek beschikbaar. Die zijn gunstig. Maar de omschakeling naar deze Enexis Manier van Werken is hoe dan ook de moeite waard omdat de vernieuwende kracht die ervan uitgaat niet alleen de medewerkers stimuleert zich volledig te ontplooiën, maar ons ook tot een aantrekkelijke werkgever maakt.

Actief in de financiële wereld

2012 zal in de geschiedenis van Enexis een belangrijk jaar blijven, omdat we voor het eerst de openbare financiële markt betraden met twee obligatieleningen: een in januari en een in november. Beide succesvol, de tweede zelfs achtmaal overtekend. De transacties geven ons de bevestiging dat we ook in de ogen van de financiële wereld een gezond bedrijf zijn met een betrouwbare prestatie, zowel in het primaire proces als financieel, voorzien van sterke credit ratings van S&P (A+) en Moody's (Aa3).

Wisseling van de wacht

Bij die eerste schreden van ons bedrijf op de beursvloer heeft René Oudejans als CFO uiteraard een centrale rol gespeeld. Hij besloot in de loop van het jaar een nieuwe uitdaging aan te gaan als CFO van Gasunie. Per 1 december 2012 werd hij opgevolgd door Maarten Blacquièrre, sinds 2006 CFO bij GasTerra.

Overname Rendo

In het kader van de sectorordering, een verdere concentratie van het aantal netbeheerders, startten Enexis en Rendo eind februari onderhandelingen over de verkoop van het bedrijf aan Enexis. Op 22 juni gaf Rendo aan, de onderhandelingen voorlopig op te schorten in verband met een onderzoek naar strafrechtelijke feiten in het verleden. Na afronding daarvan wordt bezien of en wanneer de onderhandelingen voortgezet worden.

Vooruitzicht

Ook in 2013 staat Enexis voor een hoogst betrouwbaar net en tevreden klanten. Daarvoor hebben we een ambitieus investeringsprogramma, waarmee wij opnieuw extra investeren in de netten om de betrouwbaarheid voor de lange termijn op peil te houden. Projecten zijn opgestart waarbij de klant steeds meer de regie in handen krijgt, bijvoorbeeld bij het aansluitingsproces. En we zijn ervan overtuigd dat we ook over 2013 weer een goed financieel resultaat kunnen neerzetten dat onze reputatie in de financiële markten verder zal versterken.

Dank

Wij sluiten dit voorwoord af met de uitnodiging om via dit jaarverslag niet alleen kennis te nemen van de cijfers en de grote getallen, maar vooral ook mee in te zoomen op de mensen en processen die ze mogelijk maakten. We danken onze medewerkers voor hun inzet, initiatief en vakmanschap daarbij, zoals we ook de Ondernemingsraad, de Raad van Commissarissen en de Aandeelhouderscommissie danken voor de uiterst plezierige en constructieve samenwerking.

Rosmalen, 8 april 2013

Han Fennema

Voorzitter Raad van Bestuur

Maarten Blacquièrre

Lid Raad van Bestuur/CFO

Highlights 2012

Met trots kijken we terug op het jaar 2012. Op deze pagina zijn een aantal mijlpalen in tijdsvolgorde opgenomen.



19 maart
Sms-storingsdienst in verzorgingsgebied Enexis

21 maart
Pilot X-werken van start

4 juni
10.000ste productinstallatie via www.energieleveren.nl

25 juni
Powermatching City bekroond tijdens Rio+20

25 juni
Staatssecretaris Atsma opent EcoNexis Huis



JAN

FEB

MAART

APRIL

MEI

JUN

26 januari
Obligatielening Enexis van EUR 300 miljoen op Euronext

24 mei
Lancering Fudura



12 april
Distributie Automatisering in net Enschede

25 april
Opening tweede vakschool Enexis voor schoolverlaters



2 juli

NTA 8120 audits Infra Services afgerond

13 juli

Gemeente Groningen en Enexis tekenen convenant



7 november

Obligatielening Enexis van EUR 500 miljoen op Euronext

29 november

Noordelijke Enexis-regio's winnen Herman Levelink HSE Awards

30 november

Startsein Jouw Energie Moment in Zwolle (slimme wijk)

4 september

Smart Storage Etten-Leur

13 september

Innovatieplatform Enexis Unplugged live



JUL AUG SEP OKT NOV DEC

3 oktober

Enexis wint Digitaal Werven Award

3 oktober

Lancering Smart Charging (grootschalig elektrisch laden door open ICT-omgeving)



1 december

Maarten Blacquièere begint als CFO



13 augustus

ISO 9001 voor heel Fudura



v.l.n.r.:

Mevrouw M.E.J.M. Caubo
(aftredend in 2015)

Mevrouw W.M. van Ingen
(herbenoemd in 2012, aftredend in 2016)

R. de Jong, vicevoorzitter
(herbenoemd in 2012, aftredend in 2016)

M.A.E. Calon
(aftredend in 2016)

D.D.P. Bosscher, voorzitter
(herbenoemd in 2012, aftredend in 2016)

Verslag van de Raad van Commissarissen

Aan de aandeelhouders

Met de aanbieding van het door de Raad van Bestuur van Enexis Holding N.V. opgestelde jaarverslag, waarin de jaarrekening over het boekjaar 2012 is opgenomen, spreekt de Raad van Commissarissen zijn tevredenheid uit over de resultaten en geleverde prestaties.

De jaarrekening is gecontroleerd en goedgekeurd door Ernst & Young Accountants LLP. De goedkeurende verklaring is op pagina 123 opgenomen.

De Raad van Commissarissen heeft de jaarrekening in zijn voltallige vergadering van 15 maart 2013 uitvoerig met de Raad van Bestuur en de accountant besproken en daarbij kennisgenomen van de bevindingen van de Auditcommissie. De winstbestemming die de Raad van Bestuur voorstelt, heeft onze instemming.

Wij stellen u voor om de jaarrekening met het daarin opgenomen voorstel tot winstverdeling, rekening houdend met wettelijke en statutaire bepalingen, in uw op 26 april 2013 te houden Algemene Vergadering van Aandeelhouders ongewijzigd vast te stellen.

Samenstelling Raad van Commissarissen

De heer F.J.M. Houben, vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen, is in april 2012 afgetreden. De heer M.A.E. Calon is gelijktijdig toegetreden tot de Raad van Commissarissen, waarmee deze sindsdien als volgt was samengesteld:

- ◆ D.D.P. Bosscher, voorzitter (herbenoemd in 2012, aftredend in 2016)
- ◆ R. de Jong, vicevoorzitter (herbenoemd in 2012, aftredend in 2016)
- ◆ Mevrouw W.M. van Ingen (herbenoemd in 2012, aftredend in 2016)
- ◆ Mevrouw M.E.J.M. Caubo (aftredend in 2015)
- ◆ M.A.E. Calon (aftredend in 2016)

Wij danken de heer Houben voor zijn jarenlange inzet en toewijding als commissaris, waarbij hij ook vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen en lid van de Remuneratie- en Selectiecommissie was.

Persoonlijke informatie over de leden van de Raad van Commissarissen is opgenomen in de Personaliparagraaf van dit jaarverslag.

Bijeenkomsten Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen kwam in 2012 vijfmaal in vergadering bijeen. Geen van de leden was frequent afwezig. Bij alle vergaderingen was de Raad van Bestuur aanwezig. De heer J.P. Eydem, manager Juridische en Algemene Zaken en secretaris van de vennootschap, fungeerde als secretaris van de Raad van Commissarissen.

Onafhankelijkheid commissarissen

Gedurende het hele jaar waren alle leden van de Raad van Commissarissen onafhankelijk van Enexis, zoals bedoeld in de Nederlandse Corporate Governance Code en zoals voorgeschreven in art. 11 lid 2b van de Elektriciteitswet 1998, respectievelijk art. 3 lid 2b van de Gaswet. De Raad van Commissarissen is van mening dat zijn samenstelling zodanig is, dat de leden ten opzichte van elkaar en de Raad van Bestuur onafhankelijk kunnen opereren.

Invulling toezicht

Tijdens de vergaderingen en in contacten met de Raad van Bestuur heeft de Raad van Commissarissen gesproken over de strategie van Enexis, de behaalde resultaten en de plannen voor de komende perioden, besluiten die de goedkeuring van de Raad van Commissarissen behoeften en alle overige relevante zaken die onder de aandacht werden gebracht, waaronder begrepen ontwikkelingen op regulatorisch gebied en veiligheid. In de vergadering van 10 december 2012 is het Bedrijfsplan 2013 vastgesteld.

Speciale aandachtsgebieden in de vergaderingen in 2012 betroffen (de voorbereidingen voor) de succesvolle uitgifte van de twee obligatieleningen door Enexis, ontwikkelingen op het gebied van sectorordering, de samenstelling en het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur. Dit laatste onderwerp is vastgesteld tijdens een buitengewone vergadering van aandeelhouders op 5 december 2012. Aansluitend is de heer Han Fennema binnen de kaders van dit beloningsbeleid per 1 januari 2013 herbenoemd tot voorzitter van de Raad van Bestuur. Tegelijkertijd is de heer Maarten Blacquièr eveneens per 1 januari 2013 benoemd tot lid Raad van Bestuur. De heer Blacquièr volgt daarmee als CFO/lid Raad van Bestuur de heer René Oudejans op, die per 1 oktober 2012 Enexis heeft verlaten.

Wij danken hierbij de heer Oudejans voor zijn inzet en de bijdrage die hij gedurende 4,5 jaar heeft verleend aan de ontvlechting en verzelfstandiging van Enexis, waarmee het is gepositioneerd als een financieel solide onderneming.

De financiële resultaten en de werking van de risicobeheersings- en controlesystemen binnen Enexis werden frequent en uitgebreid besproken tijdens de vergaderingen van de Raad van Commissarissen. Daarbij adviseerde de Auditcommissie de Raad van Commissarissen over de belangrijkste onderwerpen.

De Raad van Commissarissen is daarnaast regelmatig geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen door experts op verschillende gebieden, bijvoorbeeld tijdens een werkbezoek aan het bedrijfsvoeringscentrum in Zwolle.

Commissies

De Raad van Commissarissen heeft twee vaste commissies: de Auditcommissie en de Remuneratie- en Selectiecommissie.

Auditcommissie

De Auditcommissie houdt toezicht op de interne risicobeheersings- en controlesystemen, financiering en financiële informatieverstrekking. De commissie adviseert de Raad van Commissarissen hierover. Ook behoren de periodieke beoordeling van de externe accountant en de Chief Financial Officer (CFO) tot het takenpakket van de Auditcommissie. De Auditcommissie was sinds medio 2012 als volgt samengesteld:

- ◆ R. de Jong – voorzitter
- ◆ Mevrouw W.M. van Ingen
- ◆ M.A.E. Calon

De Auditcommissie heeft in 2012 vijfmaal vergaderd. Bij al deze vergaderingen waren de CFO en de externe accountant aanwezig. De Auditcommissie heeft alle relevante financiële zaken die aan de Raad van Commissarissen werden voorgelegd, beoordeeld en besproken, daaronder begrepen rapporten van de interne en externe accountant, de jaarrekening, het halfjaarbericht en risicorelateerde en financiële rapportages. De Auditcommissie is daarnaast in 2012 nadrukkelijk betrokken geweest bij het proces van voorbereiding van de uitgifte van twee obligatieleningen.

Remuneratie- en Selectiecommissie

De Remuneratie- en Selectiecommissie stelt de selectiecriteria en benoemingsprocedures vast voor leden van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. Ze beoordeelt periodiek het functioneren van de individuele leden van de Raad van Commissarissen en de leden van de Raad van Bestuur en doet voorstellen voor het bezoldigingsbeleid voor de leden van de Raad van Bestuur. De commissie adviseert de Raad van Commissarissen hierover. De Remuneratie- en Selectiecommissie was sinds medio 2012 als volgt samengesteld:

- ◆ D.D.P. Bosscher – voorzitter
- ◆ Mevrouw M.E.J.M. Caubo

De werkzaamheden van de Remuneratie- en Selectiecommissie in 2012 hebben zich voornamelijk gericht op het, binnen de kaders van de Wet Normering Topinkomens, vormgeven van het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur en de opvolging van de per 1 oktober 2012 vertrokken CFO.

Waardering

De Raad van Commissarissen hecht eraan om de medewerkers te bedanken: de professionaliteit en betrokkenheid van de organisatie hebben een belangrijke bijdrage geleverd in de totstandkoming van de resultaten. Het regelmatig overleg tussen mevrouw Caubo namens de Raad van Commissarissen en de Ondernemingsraad hebben wij daarnaast als positief ervaren en was voor ons van toegevoegde waarde. De Raad van Commissarissen spreekt dan ook zijn waardering uit voor het werk dat is verricht en dankt de Raad van Bestuur en de medewerkers voor de inzet die is getoond in 2012.

Rosmalen, 15 maart 2013

Namens de Raad van Commissarissen

D.D.P. Bosscher

Voorzitter

Verlag van de Aandeelhouders- commissie

Het jaar 2012 eindigde met een veelzeggend en exemplarisch bericht: Enexis was hoog genoteerd in het door SatisAction/NRC uitgevoerde werkgeversonderzoek. Dit resultaat is in lijn met het beeld dat de Aandeelhouderscommissie in 2012 kreeg. Het gaat goed met het bedrijf. Enexis laat zien dat het jaar in, jaar uit hoog scoort op de betrouwbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid van onze energienetten.

Mede daarom werd voor het tweede jaar op rij slechts een zeer beperkte tariefverhoging doorgevoerd, zoals is vastgelegd in de strategische doelstellingen. Die kunnen mede worden behaald doordat Enexis erin slaagde tegen zeer gunstige voorwaarden de kapitaalmarkt op te gaan via het uitgeven van twee obligatieleningen.

Enexis maakt goede vorderingen met de uitvoering van het strategisch plan 2010-2014. In 2012 werden tussen Enexis en de aandeelhouders de eerste oriënterende gesprekken gevoerd over het volgende strategisch plan, dat in 2013 verder vorm zal krijgen. De Aandeelhouderscommissie is verheugd dat met het aantrekken van de heer Maarten Blacquièr snel een goede opvolger is gevonden voor de gewaardeerde CFO René Oudejans. Daarbij komt de herbenoeming van de heer Han Fennema als voorzitter van de Raad van Bestuur en het in december nieuw vastgestelde beloningsbeleid, dat in lijn is met de per 1 januari in werking getreden Wet Normering Topinkomens in de (semi)publieke sector. Dit alles zorgt ervoor dat de Aandeelhouderscommissie ook voor 2013 het volste vertrouwen heeft in Enexis.

De Aandeelhouderscommissie was ultimo 2012 als volgt samengesteld:

- ◆ Provincie Noord Brabant:
L.W. Pauli (lid Gedeputeerde Staten Noord-Brabant)
- ◆ Provincie Overijssel:
T.W. Rietkerk (lid Gedeputeerde Staten Overijssel)
- ◆ Provincie Limburg:
M. Verheijen ¹⁾ (lid Gedeputeerde Staten Limburg)
- ◆ Provincies Groningen, Flevoland en Drenthe:
J.W. Moorlag (lid Gedeputeerde Staten Groningen)
- ◆ VEGAL:
C.A.M. Hanselaar-van Loevezijn (burgemeester Roerdalen, voorzitter VEGAL)
- ◆ VEGANN:
J. Kroon ²⁾ (burgemeester Urk, namens VEGANN)
- ◆ Brabantse gemeenten:
J.W.F. Hoskam (wethouder gemeente 's-Hertogenbosch)

1. De heer M. Verheijen heeft in september 2012 zijn lidmaatschap van Gedeputeerde Staten van Limburg beëindigd (en is lid geworden van de Tweede Kamer). Vanaf dat moment is de heer E. Koppe zijn vervanger in de AHC. De AvA zal op 26 april 2013 verzocht worden de heer Koppe te benoemen als lid van de AHC-vergaderingen.

2. De heer J. Kroon heeft in 2012 het burgemeesterschap neergelegd. Namens de VEGANN is sindsdien de heer W. Mulder aanwezig in de AHC vergaderingen. Per 26 april 2013 wordt de heer W. Mulder voorgedragen als permanent lid van de AHC.



Strategie

Een betrouwbare, veilige energievoorziening is een van de hoekstenen van een moderne samenleving en vertegenwoordigt dan ook een groot maatschappelijk belang. Enexis is zich als beheerder van energienetten in een monopoliepositie terdege bewust van haar rol en de taken die daaruit voortvloeien. Strategie en beleid van de onderneming zijn dan ook gericht op een optimale uitvoering van die taken nu en in de toekomst.

Kernpunten in dit beleid zijn betrouwbaarheid, zowel van de infrastructuur als van de organisatie, betaalbaarheid als plicht tegenover klanten die wat betreft netbeheerder geen keuze hebben, duurzaamheid als logische opgave van een modern, maatschappelijk relevant bedrijf en als instrument voor het realiseren van de energietransitie en klantgerichtheid, dat wil zeggen dat de organisatie inzet op een kwalitatief goede dienstverlening aan de klanten.

Visie

De maatschappij wordt zich steeds sterker bewust van haar afhankelijkheid van energie en de consequenties van energieverbruik voor de economie, de leefbaarheid en het klimaat. Daardoor zullen klanten en andere stakeholders steeds kritischer worden ten aanzien van de prestaties en het gedrag van energie(distributie) partners en hun vermogen slagvaardig te reageren op technologische ontwikkelingen en veranderende marktomstandigheden.

Missie

Enexis stelt alles in het werk om haar klanten te voorzien van een duurzame, betrouwbare en betaalbare energiedistributie.

Doelstellingen

Enexis plaatst haar doelstellingen tegen de achtergrond van haar ambitie een vooraanstaande netbeheerder te zijn. Die ambitie is vertaald naar prestaties voor de verschillende stakeholders.

Maatschappij

- ◆ Enexis speelt een vooraanstaande rol in het faciliteren van de energietransitie.
- ◆ De betrouwbaarheid en veiligheid worden gehandhaafd op het huidige hoge niveau.
- ◆ Het kostenniveau is lager dan bij de andere netbeheerders.

Individuele klanten

- ◆ Een beheerste tariefontwikkeling. De gemiddelde tariefstijging ligt in lijn met het niveau van de prijsindexatie.
- ◆ De gemeten klanttevredenheid ligt boven de 7,5.

Medewerkers

- ◆ Enexis heeft een positie in de top 25 van aantrekkelijke werkgevers in Nederland.

Aandeelhouders

- ◆ Provincies zijn actief betrokken bij Enexis en waarderen het bedrijf met een 8 ten aanzien van betrouwbaarheid, duurzaamheid en publieksgerichtheid.
- ◆ Aandeelhouders kunnen rekenen op het rendement zoals dat door de Energiekamer gehanteerd wordt bij de tariefvaststelling.

Strategie Enexis





Efficiënt ondernemen in een gereguleerde omgeving

Enexis heeft als regionale netbeheerder een bijzondere status. Enerzijds is het onmiskenbaar een bedrijf dat de opdracht heeft met een goede bedrijfsvoering en een strak budget een goed product te leveren en tegelijk de aandeelhouders een stabiel rendement te leveren. Anderzijds is het ingebed in een strakke regulering door de overheid. Enexis neemt graag de uitdaging aan om binnen de gereguleerde kaders de klanten een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam product te leveren en een rol te spelen in de energietransitie die de maatschappij nodig heeft.

Verzelfstandiging

Enexis Holding N.V. werd op 19 december 2008 opgericht, vooruitlopend op de voorgenomen splitsing van het energiebedrijf Essent in een commercieel deel en een netwerkdeel. Die splitsing werd voorgeschreven door de in 2006 aangenomen Wet Onafhankelijk Netbeheer (de Splitsingswet) die een strikte scheiding regelt tussen netbeheerders en leveranciers en producenten.

Betaalbaarheid van doel naar praktijk

Met een tariefverhoging van 2,5% liet Enexis
circa EUR 80 miljoen omzetruimte ongebruikt.
Voor een gemiddeld gezin een besparing van EUR 19.

Kerncijfers	2012	2011	2010	2009	2008
Resultaat					
Netto-omzet	1.367,0	1.314,6	1.204,2	1.358,1	1.341,9
Kosten van omzet	235,7	239,1	218,7	223,4	213,1
Brutomarge	1.131,3	1.075,5	985,5	1.134,7	1.128,8
Overige bedrijfsopbrengsten	14,0	11,8	11,4	14,4	9,6
Bedrijfslasten exclusief afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	458,2	412,9	398,7	516,7	558,2
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	285,9	271,9	248,5	233,3	214,7
Bedrijfsresultaat	401,2	402,5	349,7	399,1	365,5
Resultaat deelnemingen	-10,4	-5,7	4,9	9,2	6,6
EBIT	390,8	396,8	354,6	408,3	372,1
Financiële baten en lasten	-91,2	-88,5	-93,8	-72,5	-175,7
Resultaat voor belastingen	299,6	308,3	260,8	335,8	196,4
Resultaat na belastingen	229,1	229,4	193,7	263,1	147,5
Balans (voor winstbestemming)					
Netto werkkapitaal	-109,8	-137,3	-86,3	0,2	25,7
Vaste activa ¹⁾	5.683,9	5.477,9	5.059,2	4.893,6	4.586,2
Geïnvesteed vermogen ³⁾	5.084,5	4.928,5	4.691,9	4.677,2	4.926,2
Eigen vermogen	3.244,1	3.130,9	2.963,9	2.849,1	2.236,0
Balanstotaal ¹⁾	6.926,7	6.358,7	5.911,5	5.677,0	5.580,6
Ratio's					
Solvabiliteit ¹⁾	46,8	49,2	50,1	50,2	40,1
ROIC ³⁾	7,7	8,0	7,6	8,7	7,6
Return on equity	7,1	7,3	6,5	9,2	6,6
Kasstroom					
Kasstroom uit operationele activiteiten	540,7	604,9	550,2	615,9	486,1
Kasstroom uit investeringsactiviteiten ²⁾	-786,3	-514,9	-333,2	-90,1	-298,1
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-218,3	-61,1	-79,0	-335,6	-205,2
Kasstroom ²⁾	-27,3	28,9	138,0	190,2	-17,2

- Vanaf 2012 worden de materiële vaste activa in uitvoering en de daarop betrekking hebbende vooruit ontvangen bijdragen niet meer gesaldeerd met het corresponderende actief, maar bruto verantwoord. Dit resulteert in een toename van zowel de materiële vaste activa als de vooruit ontvangen bijdragen van derden. De 2011-cijfers zijn hiervoor aangepast.
- Vanaf 2012 heeft Enexis de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's separaat als overige financiële activa (kortlopend) gerubriceerd op de balans. De 2011-cijfers zijn hiervoor aangepast.
- De definitie voor geïnvesteed vermogen is aangepast. In de nieuwe definitie zijn de vooruitontvangen bijdragen geëlimineerd van het geïnvesteed vermogen. De vergelijkende cijfers zijn hiervoor aangepast.

Op 30 juni 2009 gingen de aandelen in de netwerkgroep (Enexis) over in handen van de huidige aandeelhouders, de 6 provincies en 125 gemeenten die ook eigenaar waren van de in Essent Holding gehouden aandelen. Enexis Holding B.V. werd bij die gelegenheid omgevormd tot Enexis Holding N.V., waarin alle werkmaatschappijen juridisch zijn samengebracht. Een daarvan, Enexis B.V., is de netbeheerder.

Hoewel implementatie van onderdelen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer, met name over het splitsingsgebod en beperkingen inzake nevenactiviteiten, zijn opgeschort in afwachting van een uitspraak van de Hoge Raad, blijft Enexis binnen de kaders van deze wet. Een uitspraak van de Hoge Raad werd begin 2012 verwacht, maar deze is uitgesteld in afwachting van de beantwoording van vragen door het Europese Hof. Het is op dit moment niet bekend wanneer de uitspraak zal plaatsvinden.

Bij de zelfstandiging zetten de aandeelhouders een bruglening van Essent om in aandeelhoudersleningen met verschillende looptijden met een totale waarde van EUR 1,8 miljard. Met ingang van 2012 is Enexis begonnen met het aflossen en herfinancieren van deze leningen vanuit een programma van beursgenoteerde obligatieleningen.

Goed ondernemerschap

Hoewel het eigendom in handen is van overheidslichamen is Enexis nadrukkelijk geen overheidsinstantie. Enexis wil het bedrijf voeren als goed ondernemer, met oog voor de behoeften van klanten, aandeelhouders en energieleveranciers en in het besef dat de gezondheid en de continuïteit van de onderneming een maatschappelijk belang is.

Enexis heeft een monopoliepositie, aangezien het ieder ander verboden is een openbaar elektriciteits- of gasnet te exploiteren. Dat legt het bedrijf – ook zonder de wettelijke basis in de vorm van regulering – een maatschappelijke plicht op die uitermate serieus genomen wordt en die de grondslag vormt voor visie, missie en strategie.

Regulering

Als netbeheerder is Enexis onderworpen aan regulering vanuit twee wetten: de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet 2000 en de daarop gebaseerde regels en voorschriften voor de activiteiten van de netbeheerder. Het toezicht op de naleving daarvan berust bij de 'Energiekamer' van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa). De regulering van de netbeheerder omvat onder meer bepalingen over het eigenaarschap, voorschriften voor het handhaven van bepaalde financiële ratio's en beperkingen aan de hoogte van het tarief.

Tarieven beperkt omhoog

Door middel van tariefregulering wordt de netbeheerder een incentive gegeven om zo efficiënt mogelijk te werken. Elke drie jaar bepaalt de NMa de benchmark, gebaseerd op het gemiddelde van alle netbeheerders, aan de hand waarvan de tariefmaxima worden vastgesteld. Het is vervolgens aan de netbeheerder om binnen die ruimte de daadwerkelijke tarieven vast te stellen. Enexis streeft ernaar, in lijn met haar strategisch uitgangspunt van betaalbaarheid en klantgerichtheid, eventuele stijgingen zo beperkt mogelijk te houden.

Door het niet volledig gebruiken van de maximale tarieven heeft Enexis in 2012 circa EUR 80 miljoen aan omzetruimte niet gebruikt. Een gemiddeld gezin bespaarde daarmee EUR 19 op de energienota.

Voor 2013 heeft de NMa een maximale tariefverhoging vastgesteld van 6,7%. Enexis beperkt de verhoging voor dit jaar tot 2,2%, net iets onder het percentage van de inflatie. Daardoor loopt in 2013 de ongebruikte omzetruimte op tot EUR 140 miljoen, waarmee een gemiddeld gezin EUR 33 per jaar bespaart. Door deze keuzes brengt Enexis over 2012 en 2013 in totaal ruim EUR 200 miljoen minder bij haar klanten in rekening.

De strategie van betaalbaarheid en klantgerichtheid gaat hand in hand met het streven naar duurzaamheid en betrouwbaarheid, hetgeen wordt geïllustreerd door een verdere toename van investeringen in de energienetten in lijn met het ambitieuze meerjarige investeringsprogramma.

Financieel beleid

Het doel van Enexis' financieel beleid is het voorzien in voldoende financiering door tijdige, voortdurende en adequate toegang tot de internationale kapitaal- en geldmarkten en het optimaliseren van Enexis' fundingstructuur, kosten en risico's. Het beleid wordt uitgevoerd binnen de vigerende regels van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet 2000 en het Besluit Financieel beheer netbeheerders.

Het is aan de netbeheerder om binnen de tariefmaxima het tarief vast te stellen.

Dividendbeleid

Voor de periode 2011 tot en met 2013 is statutair bepaald dat 50% van de winst, na belastingen, exclusief materiële non-cash boekwinst, beschikbaar is voor verdeling, voor zover dit het door de wet voorgeschreven minimale investeringsniveau niet aantast.

Credit rating

In het kader van haar financieringsprogramma heeft Enexis credit ratings bij twee ratingbureaus, Standard & Poor's en Moody's.

De langetermijndoelstelling is gericht op een rating van A (S&P) en A2 (Moody's), beide met stable outlook. Deze ratings liggen boven de normen voor kredietwaardigheid zoals beschreven in het Besluit Financieel beheer netbeheerders.

In 2011 verhoogde Standard & Poor's de rating van A naar A+.

Moody's handhaafde in september 2012 de rating op Aa3.

Succesvolle obligatieleningen

In januari 2012 zette Enexis met succes haar eerste stappen op de openbare financiële markt met de uitgifte van een 10-jaars obligatielening ter grootte van EUR 300 miljoen met een couponrente van 3,375%. De lening werd geplaatst onder een Euro Medium Term Note (EMTN) programma van in totaal EUR 3 miljard, genoteerd op NYSE Euronext in Amsterdam. Het EMTN-programma beoogt Enexis ruimte te geven om niet alleen de aandeelhoudersleningen te herfinancieren maar ook extra kapitaal aan te trekken voor het uitvoeren van de benodigde investeringen in de netwerken. Deze eerste lening had volop belangstelling en werd vlot geplaatst. Ook de tweede plaatsing, een 8-jaars obligatielening van EUR 500 miljoen met een couponrente van 1,875% onder hetzelfde EMTN-programma, had over belangstelling niet te klagen. In totaal schreven Nederlandse en internationale institutionele beleggers voor ruim EUR 4 miljard in. Met de opbrengst wordt in 2013 een deel van de bij de oprichting meegekregen aandeelhoudersleningen geherfinancierd.



Amsterdam, 26 januari/7 november 2012

Op 26 januari 2012 plaatste Enexis Holding N.V. een 10-jaars lening van EUR 300 miljoen onder een Euro Medium Term Note (EMTN) programma van in totaal EUR 3 miljard, dat is genoteerd op de Euronext in Amsterdam. De couponrente bedroeg 3,375%. De lening werd vlot door de markt opgenomen en dat was geen nieuws, want tijdens een roadshow langs de financiële centra in Europa bleek er al veel belangstelling voor te bestaan.

Succesvolle uitgifte obligatieleningen



Die belangstelling groeide zelfs nog. Dat bleek wel toen op 7 november van hetzelfde jaar Enexis kwam met een tweede lening, nu van EUR 500 miljoen met een looptijd van 8 jaar en een uiterst lage couponrente van 1,875%. De belangstelling was zo groot dat er werd ingeschreven voor een bedrag van ruim EUR 4 miljard, meer dan achtmaal het bedrag van de lening.

Bij de presentatie van de tweede lening opende de voorzitter van de Raad van Bestuur van Enexis, Han Fennema, met een flinke gongslag de Amsterdamse beurs. Zijn verklaring voor het succes van de lening: "De financiële wereld ziet ons als een uiterst stabiel en tegelijk dynamisch bedrijf dat zich goed heeft voorbereid op de ontwikkelingen op energiegebied die ons te wachten staan. En met een zeer beperkt risico, daar zijn met name de institutionele beleggers direct voor te vinden."

“Bedrijfsleven en maatschappij verbinden voor synergie.”

De provincie Noord-Brabant is met ruim 30% verreweg de grootste aandeelhouder van Enexis. Een belangrijke partij, die nauw betrokken is bij het bedrijf. Maar als lid van de Aandeelhouderscommissie bewaart de provincie gepaste afstand van het feitelijke bestuur. Geen activisten, wel beduidend meer dan een toevallige aandeelhouder. Enexis is voor de provincie Noord-Brabant een strategische deelneming. In vele opzichten.

Het Provinciehuis in Den Bosch, hoog boven de polder, werd ooit bij de bouw nog wel eens gezien als nogal overdreven, gezien de gemoedelijke aard van de Brabanders. Maar ondertussen heeft Noord-Brabant zich wel ontwikkeld tot een van de belangrijkste, economisch sterkste en snelst in kracht toenemende regio's van Europa. Bert Pauli, gedeputeerde en als zodanig lid en voorzitter van de Aandeelhouderscommissie van Enexis, wijst op het belang van de factor energie daarin. “Wij hebben als provincie een groot strategisch belang bij Enexis. Om te beginnen al om de leveringszekerheid van energie te garanderen aan onze burgers. Maar zeker omdat wij leidend willen zijn op het gebied van innovatie en kennis en industriële ontwikkeling, hebben wij een bijzonder belang bij een goede energievoorziening.”

Intrinsieke kwaliteit

Pauli wijst op de speciale status van Enexis: geen overheidsbedrijf, wel voor 100% in overheidshanden en gerund als normale onderneming. Hij is niet zuinig met complimenten: “Enexis staat als een huis, het is een bedrijf met een enorme intrinsieke kwaliteit en hoge zakelijke ethiek. Plus een grote stabiliteit. Dat is niet gering. Enexis opereert marktconform en zeer klantvriendelijk en bovendien met een goede focus op de lange termijn. Ik spreek uit eigen ervaring als ik zeg dat het bepaald niet meevalt om een nieuw, groot bedrijf te formeren. En dan vind ik het een hele prestatie om al na zo korte tijd erkend te worden als een van de beste werkgevers van Nederland.”

Rendement

“Kijk, de rol van de overheid is in de afgelopen tijd volledig gekanteld, en veel meer dan vroeger initiërend en stimulerend geworden. En we werken met publiek geld, maatschappelijk eigendom. Dat moet duidelijk rendement opleveren. In wat voor vorm dan ook. Het financiële rendement beschouwen we als heel aanvaardbaar, zeker gezien het geringe risico. En zeker gezien het rendement dat we daarbovenop hebben in de vorm van zoiets belangrijks als continuïteit in de energieleverantie.”

Synergie

Maar Enexis levert ook maatschappelijk rendement op. Zo is Pauli zeer enthousiast over de vakscholen die Enexis heeft ingericht. “Ik geloof sterk in de waarde van de verbinding. Verbinding, bijvoorbeeld van sterke sectoren in het bedrijfsleven met zaken als zorg en onderwijs, zorgt voor een enorme synergie. Met die vakscholen, daar zie je dat Enexis zijn verantwoordelijkheid pakt om problematiek in de toekomst te helpen voorkomen. Hier in Brabant zien we straks vooral de hi-tech fors groeien en daarmee ook andere, verwante sectoren.

Binnen nu en tien jaar hebben we dan zeker 60 tot 80 duizend technische arbeidskrachten tekort. Dat vraagt om nieuwe ideeën en daarvan is de vakschool een goed voorbeeld. Jonge mensen op uiterst moderne manieren een vak leren, dat is de mooiste invulling die je aan de verbinding bedrijfsleven–onderwijs kunt geven.”

Spanning

“Natuurlijk waren we via de Aandeelhouderscommissie nauw betrokken bij de beslissing over de obligatieleningen. Wij hebben Enexis, destijds bij de start, een solide financieel fundament gegeven in de vorm van aandeelhoudersleningen. Maar het is heel goed dat er nu een verbinding komt met extern geld. De spanning in het spel met banken, institutionele beleggers en andere financiële partijen, dat is goed, dat houdt het bedrijf scherp. Omgekeerd bieden de obligatieleningen een prima gelegenheid voor partijen als institutionele beleggers, fondsen en banken om via Enexis te werken aan de nieuwe toekomst van het land op energiegebied. Ook dat is een verbinding die de maatschappij volop synergie oplevert.”

Bert Pauli

Gedeputeerde
provincie
Noord-Brabant



De tarieven van een monopolist

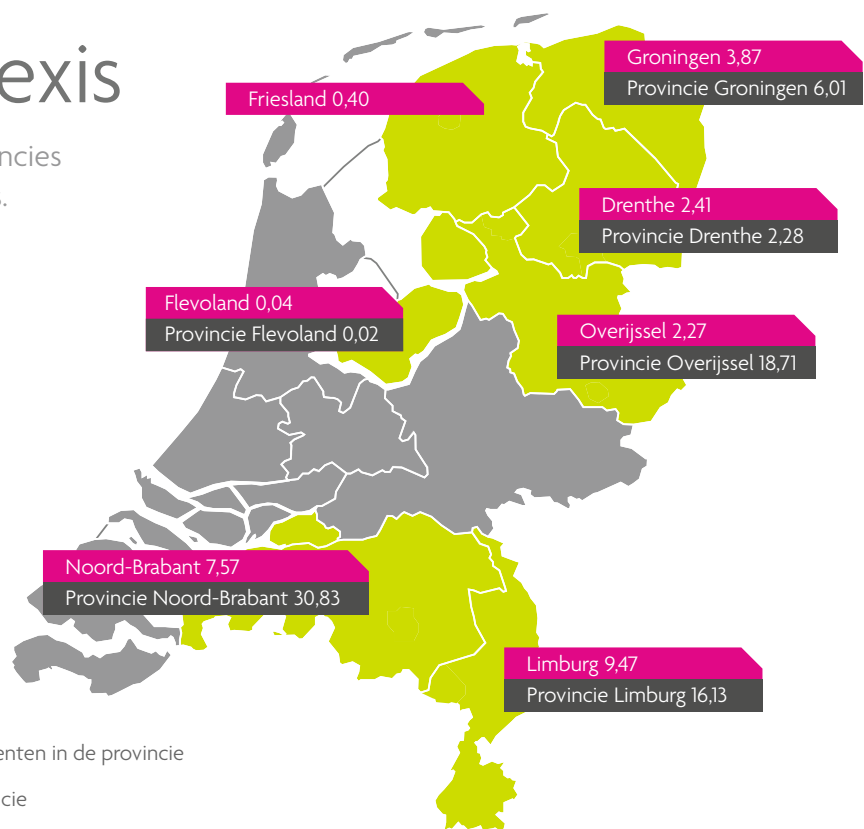
Een netbeheerder heeft in zijn verzorgingsgebied geen concurrentie. Logisch, want een tweede netwerk bouwen zou veel te duur worden.

Maar om toch de prijzen in de hand te houden en garanties af te dwingen voor de geleverde kwaliteit, bepalen de Elektricitetswet 1998 en de Gaswet 2000 dat er een maximum wordt gesteld aan de tarieven. Dat wordt vastgesteld en gehandhaafd door de Nederlandse Mededingingsautoriteit, de NMa. Bij de berekening daarvan worden ook prikkels ingebouwd voor een efficiënte bedrijfsvoering en voor kwaliteit.

Zo kan de consument verzekerd zijn van 'waar voor zijn geld'. Elk jaar dient de netbeheerder een tariefvoorstel in, dat door de NMa goedgekeurd moet worden. Enexis kiest in haar strategie voor betaalbaarheid en zo laag mogelijke kosten en dat betekent in de praktijk een jaarlijkse verhoging die ongeveer gelijk oploopt met de inflatie. En dat ligt de afgelopen twee jaar ver beneden de maximum toegestane tariefverhoging.

Aandelen Enexis

Percentage aandelen van de provincies en de gemeenten in de provincies.



De quote van:

Leo Wijntjens Senior Medewerker Reporting

“Op zich verandert mijn werk door onze introductie op de financiële markt niet zo veel, maar er kijken nu natuurlijk wel vele ogen over mijn schouder mee. De AFM, banken, investeerders, allemaal professionals die een helder beeld willen hebben van onze financiële situatie. In onze externe verslaglegging willen wij dit natuurlijk zo goed mogelijk faciliteren. Dat geeft mijn werk absoluut een extra dimensie.”

Henk Kersjes Deputy Treasurer

“Het is in het belang van Enexis om een goede toegang te hebben tot de kapitaalmarkt. Voldoende middelen aantrekken voor een goede prijs, daar komt het in het kort op neer. In alle bescheidenheid: je kunt zeggen dat we daar goed in geslaagd zijn in het eerste jaar waarin we beursgenoteerde obligaties uitgeven. Vooral over de tweede obligatielening, met 8 jaar looptijd en een historisch lage rente, kunnen we niet anders dan tevreden zijn.”



Kiezen voor de klant

Bij een netbeheerder is iedereen klant die in het verzorgingsgebied woont of zakelijk actief is en een aansluiting heeft of wil hebben. Er is geen keuze. Dat schept aanzienlijke verplichtingen en daarvan is Enexis zich terdege bewust. Dienstverlening op het gebied van energie houdt niet op bij de technische component. Natuurlijk is een ongestoorde levering van energie een primaire taak. Maar in de relatie tussen netbeheerder en klant spelen nog tal van andere taken en verwachtingen. Zaken als administratie, informatie en advisering. Omdat klanten geen keuze hebben in de netbeheerder die ze wensen, heeft ook Enexis maar één keus: een hoogwaardige dienstverlening. En dan liefst verrassend goed. Daar is in 2012 weer stevig aan gewerkt.

Klantreizen

In de afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan de relatie tussen netbeheerder en klant. Veranderende marktomstandigheden en een steeds veeleisender klant veranderen ook die relatie, omdat de klant in hoge mate zelf wil bepalen hoe de dienstverlening er uit moet zien. Enexis heeft een beleid ingezet waarin klantgerichtheid een van de belangrijkste uitgangspunten is.

De zogeheten 'klantreizen', informatieve gesprekken met klantenpanels, die in 2011 startten en zeer veel direct bruikbare informatie opleverden, zijn in 2012 voortgezet. Ze leveren een scherp beeld op van de wensen, behoeften en problemen van klanten en tegelijk inzicht in de mogelijkheden om daar praktische oplossingen voor te ontwikkelen. Menige verbetering die in 2012 in de klantbenadering werd aangebracht, kwam dan ook voort uit een van de klantreizen.

Enexis luistert naar de klant

Klanten spreken hun wensen en verwachtingen uit. Enexis vertaalt die in oplossingen. In verbeteringen die werkelijk waarde toevoegen.

Kerncijfers klanttevredenheid	2012	2011	2010	2009	2008
Kleinverbruik	7,9	7,9	7,9	7,7	7,6
Grootverbruik	7,3	7,2	7,2	7,2	7,0
Totaal	7,6	7,6	7,6	7,5	7,4

Klantsegmentatie ingevuld

Een van de speerpunten van Enexis in 2012 was het versterken van de band met de verschillende groepen klanten, die qua wensen en behoeften vaak sterk uiteenlopen. Natuurlijk wenst elke verbruiker een ongestoorde levering en juiste facturatie, maar het is duidelijk dat een gezin met een standaard verbruikspatroon andere behoeften heeft dan een groot bedrijf met verschillende vestigingen. Enexis heeft 11 segmenten gedefinieerd om gericht en op het juiste niveau met de klanten samen te werken en producten en diensten beter op hun behoeften af te stemmen. Elk segment kent een segmentverantwoordelijke en in de loop van 2012 zijn voor alle segmenten operationele plannen opgesteld.

Klantencontacten versterkt

De eerstelijns klantencontacten zijn in het verslagjaar verder versterkt, vooral door verdere opleiding en begeleiding van de medewerkers van de klantenservice. Veel aandacht is daarbij geschonken aan het tonen van empathie in de klantengesprekken. Ook zijn door extra training de medewerkers breder inzetbaar geworden, waardoor de processen vereenvoudigd en versneld kunnen worden. Om pieken in de vraag naar informatie op te vangen is een 'flex-pool' van oproepbare medewerkers ingericht. In de loop van 2012 werd op de Enexis-website een geautomatiseerde chatmogelijkheid in gebruik genomen die het mogelijk maakt via vraag en antwoord snel informatie te verstrekken. Inmiddels wordt ook gewerkt aan een 'live chat' die gepland staat voor 2013. Enexis realiseert zich dat in het contact met de klanten veel meer Enexis-

medewerkers zijn betrokken. Zo worden de meteropnemers al geruime tijd ingezet als ambassadeurs van het bedrijf. Zij kunnen zelf veelvoorkomende vragen beantwoorden, hebben informatie-materiaal bij zich of zorgen bij ingewikkelder vragen voor snelle beantwoording via de informatiemedewerkers. Er is een centraal beleid in ontwikkeling om ervoor te zorgen dat klanten in het contact met Enexis en haar aannemers altijd kunnen rekenen op een professionele bejegening.

Zo worden monteurs al geruime tijd ingezet als ambassadeurs van het bedrijf.

Betere communicatie bij storingen

Een van de grootste ergernissen van klanten, bovendien in hoge mate bepalend voor de klanttevredenheid, is de communicatie rond storingen. Kernpunt is de onzekerheid: wat is er gebeurd, hoe lang gaat het duren, wanneer is het opgelost? Maar de manier waarop de informatie verloopt is cruciaal. In 2011 is een proef gedaan met storingsinformatie per sms, die in 2012 voor heel Enexis is uitgerold. Klanten kunnen zich bij een storing opgeven voor regelmatige sms-berichten over de voortgang en over het moment dat de storing vermoedelijk is opgelost. De betrokkenheid en de zorg voor de getroffen klanten die spreken, worden door de klanten zeer gewaardeerd. Begin oktober 2012 is ook een nieuw medium in gebruik genomen, de Enexis-app voor storingen, waarop iedereen

op smartphone en tablet kan zien waar zich in het Enexis-gebied storingsvoorwaarden voordoen. De ervaring met deze 'storingsapp' is nog beperkt, maar in combinatie met een verbeterde storingsinstructie op de website en de sms-service is er sprake van een sterk verbeterde storingscommunicatie, die het aantal storingsminuten weliswaar niet verkleint, maar wel voorziet in de behoefte aan informatie bij de betrokkenen over het verloop van de oplossing.

Aansluitingen gestroomlijnd

Behalve als verbetering van de klantrelatie is het optreden van de segmentverantwoordelijken ook intern van belang. Omdat zij hun klanten en markten goed kennen, zijn zij de ideale partners van de proceseigenaren in de infrastructuurorganisatie in een groot project (De Aansluiting) rond verbetering en versnelling van het aansluitproces, dat ook landelijke dimensies heeft. In 2012 bereidde Enexis in dit kader een speciaal portal voor, waar de klanten zelf bepaalde processen rond hun aansluiting in gang kunnen zetten en managen. In het voorjaar van 2013 is dit portal beschikbaar voor klanten. Met een fasegewijze aanpak zullen klanten steeds meer (kortcyclische) processen zoals de verzwaaring van een aansluiting zelf via dit portal kunnen regelen. Bovendien kan het portal op termijn geschikt gemaakt worden voor gebruik door alle netbeheerders in Nederland, ook die van water, telecommunicatie en warmte. Verwacht wordt, dat de netbeheerders eind 2013 overeenstemming hebben over vorm en gebruik van de landelijke website. Die vervangt dan de sites www.aansluitingen.nl en www.huisaansluitingen.nl.

Deze ontwikkeling zal ook invloed hebben op de processen, door een toename van automatisering en standaardisaties.

Speciale behandeling kwetsbare huishoudens

Het aantal klanten dat als gevolg van sociaaleconomische omstandigheden zodanige betalingsproblemen heeft dat er sprake is van (dreigende) afsluiting, neemt toe. De Enexis-medewerkers die belast zijn met die werkzaamheden komen daarbij vaak situaties tegen die sociaal dermate schrijnend zijn, dat ze eigenlijk een speciale benadering nodig hebben. In de stad Groningen heeft dat geleid tot een proef, waarbij voor kwetsbare gezinnen voorafgaand aan afsluiting een extra processtap is ingevoerd, die voorziet in samenwerking met de Sociale Dienst van de gemeente. Voor de gegevensuitwisseling die daarmee samenhangt is wettelijk een samenwerkingsconvenant nodig. Dat werd op 13 juli 2012 in Groningen getekend. Het convenant heeft overal in het land de belangstelling gewekt. Inmiddels is Enexis in gesprek met verschillende gemeenten om daar een dergelijke samenwerking te realiseren. Enexis-breed is een speciaal team actief dat de ervaring in de schuldhulpverlening bundelt.

Het Nieuwe Marktmodel

In 2012 zijn intern de noodzakelijke proces- en systeemvoorbereidingen getroffen voor invoering van het Nieuwe Marktmodel in 2013.

In het kader daarvan verzorgen vanaf de invoering de leveranciers de facturering van de transportkosten aan de klant en dragen deze periodiek af aan de regionale netbeheerders.

In voorbereiding daarop hebben alle netbeheerders in 2011 en 2012 alle aansluitgegevens naar een Centraal Aansluitingenregister (C-AR) overgebracht. Dat is voortaan de bron voor deze facturering.

Enexis zorgde op 1 oktober 2012 voor de succesvolle migratie van haar data uit de eigen registers naar het C-AR. De eigen systemen blijven (synchroon met het C-AR) actief voor allocatie- en reconciliatie-doeleinden, dat wil zeggen: het vastleggen van welk deel van de geleverde energie voor rekening komt van welke leverancier.

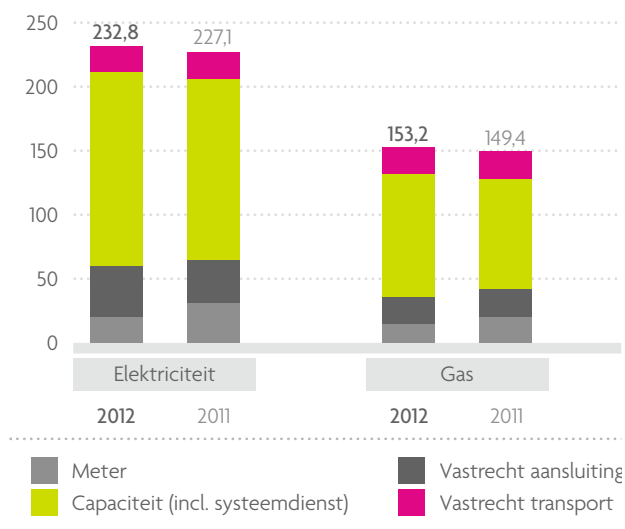
Op 14 maart 2013 is door de Tweede Kamer de invoeringsdatum van het Nieuwe Marktmodel vastgesteld op 1 augustus 2013.

Tariefontwikkeling beperkt

In 2012 steeg het tarief van Enexis met 2,5%, bij een maximaal door de toezichthouder toegestaan verhogingspercentage van 8,4%. Met die geringe verhoging bracht Enexis haar streven naar betaalbaarheid duidelijk in praktijk.

Gemiddelde nota voor huishoudelijk gebruik

(kosten op jaarbasis in euro's, incl. 19% btw)



Nota 2012 per netbeheerder voor een gemiddeld huishouden

(kosten op jaarbasis in euro's, incl. 19% btw)

	Elektriciteit	Gas	Totaal
Endinet (NRE)	232	163	395
Enexis	233	153	386
Liander	241	166	407
Stedin	239	166	404
Westland	299	132	431
Delta	261	168	429
Cogas	273	164	437
Rendo	258	184	441

Het eerste jaar van de slimme meters

Na een aantal jaren van pilots, was 2012 het eerste jaar van de (in eerste instantie kleinschalige) uitrol door de netbeheerder van de zogeheten 'slimme meter', die de noodzaak van fysieke meteropname opheft omdat hij op afstand elektronisch kan worden uitgelezen. De slimme meter is een van de onderdelen van het Nieuwe Marktmodel. De meters kunnen, via ICT-randapparatuur, ook direct inzicht geven in het energieverbruik. Op die manier spelen ze een belangrijke rol in de stimulering van energiebesparingsmaatregelen bij consumenten en zakelijke klanten. Zo vormen ze ook een essentieel onderdeel van de pilots die Enexis in het kader van 'slimme netten' uitvoert en staan ze centraal in de vraagstelling van Enexis in het kader van 'Enexis Unplugged', het innovatieprogramma van Fudura.

In 2012 installeerde Enexis rond de 100.000 slimme meters. Voor 2013 worden circa 175.000 adressen van slimme meters voorzien. Het is de bedoeling dat uiteindelijk in 2020 in heel Nederland de conventionele meters vervangen zullen zijn.

Applicaties nodig

Het eerste jaar van plaatsing heeft een schat aan ervaring opgeleverd. Technisch blijken er verbeteringen noodzakelijk, omdat het aandeel storingen nog te hoog was. Om inzicht in het energiegebruik te krijgen en als stimulans voor energiebesparing vormt het ontbreken van voldoende betaalbare randapparatuur en programmatuur vooralsnog een barrière. Om die te helpen doorbreken heeft Enexis in het kader van het kennisproject Enexis Unplugged bedrijven uitgenodigd applicaties voor de slimme meter te ontwikkelen. Enexis is zelf bezig met een proef met zogeheten 'Energy Sticks', die, aangesloten op de slimme meter, een groot aantal meetgegevens direct zichtbaar maakt voor de klant. Bovendien onderzoekt Enexis de mogelijkheden van een extra hardware-onderdeel dat, gekoppeld aan de slimme meter, de gebruikersdata van de klant beschikbaar kan maken voor gebruik in het digitale thuisnetwerk van de klant.

Bij de afsluiting van de kleinschalige uitrol, eind 2013, zal Enexis bepalen hoe het de verdere uitrol van slimme meters over het gehele net zal vormgeven.

Zelf energie produceren

Steeds meer particulieren beschikken over vormen van eigen energieopwekking zoals zonnepanelen en windmolens. Omdat de energie die deze installaties produceren niet goed voorspelbaar is, wordt het steeds belangrijker om de energiestromen van moment tot moment bij te houden. De slimme meter maakt dat mogelijk. De snelle toename van het aantal producerende installaties bij onze klanten geeft aan dat het vliegwiel dat Enexis mede in gang heeft gezet op eigen kracht aan vaart wint. Op 4 juni 2012 werd de tienduizendste installatie bij Enexis aangemeld via www.energieleveren.nl, (de gezamenlijke site van de netbeheerders). Eind 2012 was het aantal zelf energieproducerende klanten van Enexis inmiddels gegroeid naar bijna 26.000. In verreweg de meeste gevallen gaat het daarbij om zonnepanelen. Om deze en andere klanten te ondersteunen en te stimuleren functioneert een speciale website, www.zelfenergieproduceren.nl. Deze website is in 2012 uitvoerig onder de aandacht gebracht en registreerde in dat jaar bijna 40.000 unieke bezoeken.

Op 4 juni 2012 werd de tienduizendste installatie aangemeld.

EcoNexis Huis geopend

Onderdeel van Enexis' rol als facilitator en 'opduwer' voor de energietransitie is ook de directe voorlichting over nut en mogelijkheden van duurzame, lokale energie binnen een zogeheten 'Smart Grid', een slim net. Dat wordt heel concreet gedemonstreerd in het speciale EcoNexis Huis in Zwolle, waarin installaties en systemen voor energiebesparing en verduurzaming worden gedemonstreerd, die al normaal verkrijgbaar zijn, maar nog niet breed worden toegepast. Enexis richt zich met dit huis ook op het onderwijs, met name de ROC's. Op 25 juni 2012 werd het EcoNexis Huis door toenmalig staatssecretaris Atsma geopend; het trok sindsdien meer dan duizend bezoekers.

Kwaliteit aan de maat

Of Enexis' inspanningen om een optimaal product te leveren ook werkelijk leiden tot de gewenste kwaliteit is tot op zekere hoogte objectief vast te stellen aan de hand van landelijk ontwikkelde, uniforme service- en kwaliteitsnormen.

Dienstverlening

De kwaliteit van de dienstverlening wordt gemeten aan de hand van acht servicenormen, gebaseerd op kwaliteitscriteria uit de Netwerkkode. Enexis stelt een prestatieniveau van 96% als ondergrens. De afwijkende cijfers representeren geen verminderde serviceprestatie, maar zijn het gevolg van een aanscherping van de definities in combinatie met een uniformeringsslag van de rapportages.

Serviceprestaties huishoudelijke en zakelijke markt (in procenten)

	2012	2011	2010	2009	2008
1 Bij storing monteur binnen 2 uur ter plaatse	99	98	98	98	97
2a Afhandeling van correspondentie binnen 10 werkdagen	99	100	99	95	95
2b Afhandeling van offertes binnen 10 werkdagen	93 ¹⁾	98	98	98	98
3 Afspraken met de klant gemaakt in tijdsblokken van 2 uur	97	98	99	98	98
4 Werkzaamheden worden binnen 3 dagen uitgevoerd	81	97	99	97	96
5 Onderhoudsafspraken worden 5 dagen van tevoren uitgevoerd	89	99	99	99	100
6 Bij werkzaamheden met onderbreking van de energielevering wordt 3 dagen van tevoren gewaarschuwd	96	99	98	98	99
7 Offerte aangeboden binnen 10 dagen na ontvangst aanvraag	99	99	99	96	99
8 Op klantvragen over energieonderbreking wordt binnen 10 werkdagen gereageerd	100	100	100	100	100

1. Het afwijkende cijfer is te wijten aan tijdelijke technische problemen met post- en mailafhandeling.

Factuur

De kwaliteit van de facturatie wordt gemeten aan de hand van normen van de Energiekamer. Voor 6 normen voor tijdigheid van de facturatie eist de Energiekamer een minimumscore van 98%. Op dit punt scoort Enexis consequent flink hoger.

Kwaliteit van de factuur (in procenten)

	2012	2011	2010	2009	2008
In- en uithuizing elektriciteit					
Tijdigheid voorschotnota bij inhuizing	100,0	99,6	92,7 ¹⁾	99,1	99,6
Tijdigheid eindafrekening bij uithuizing	100,0	99,9	98,4	99,9	99,9
In- en uithuizing gas					
Tijdigheid voorschotnota bij inhuizing	100,0	99,6	86,4 ¹⁾	99,2	99,6
Tijdigheid eindafrekening bij uithuizing	99,9	99,9	98,4	99,9	99,9
Tijdigheid jaarafrekening elektriciteit	100,0	99,9	99,7	99,7	99,7
Tijdigheid jaarafrekening gas	100,0	99,9	99,9	99,9	99,1

1. In 2010 laat dit getal een tijdelijke terugval zien die is terug te voeren op de invoering van een nieuw klantinformatiesysteem.

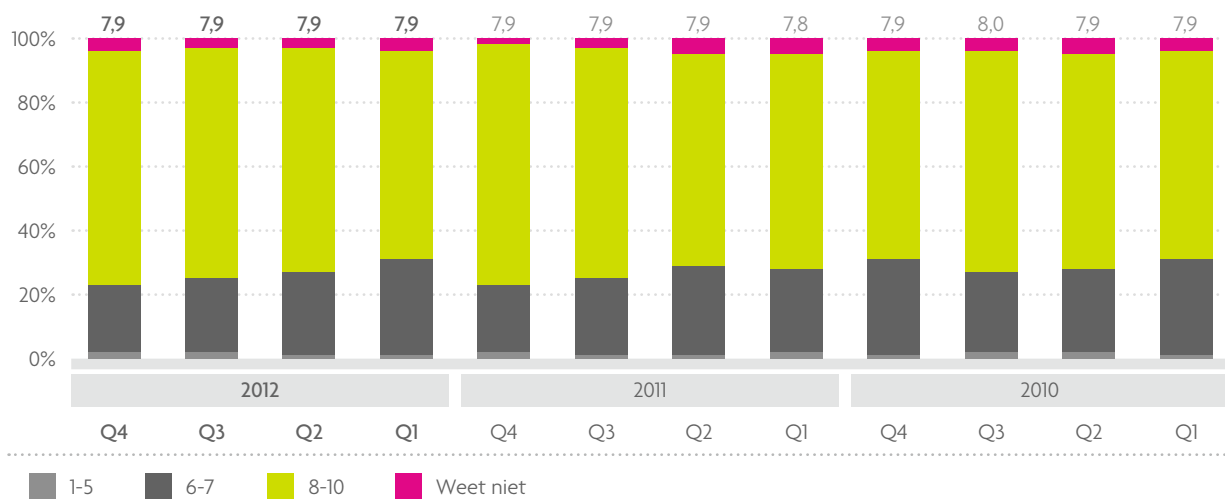
Klanttevredenheid

Veel van de verbeteringen die Enexis jaar op jaar aanbrengt in haar producten en dienstverlening zijn objectief meetbaar, maar een belangrijk deel van de vaststelling of het bedrijf voldoet aan alle wensen en verwachtingen van haar klanten ligt in de tevredenheid van die klant zelf. Enexis laat die regelmatig door een onafhankelijk adviseur peilen, met name onder alle klantgroepen, zowel aselekt als op specifieke processen.

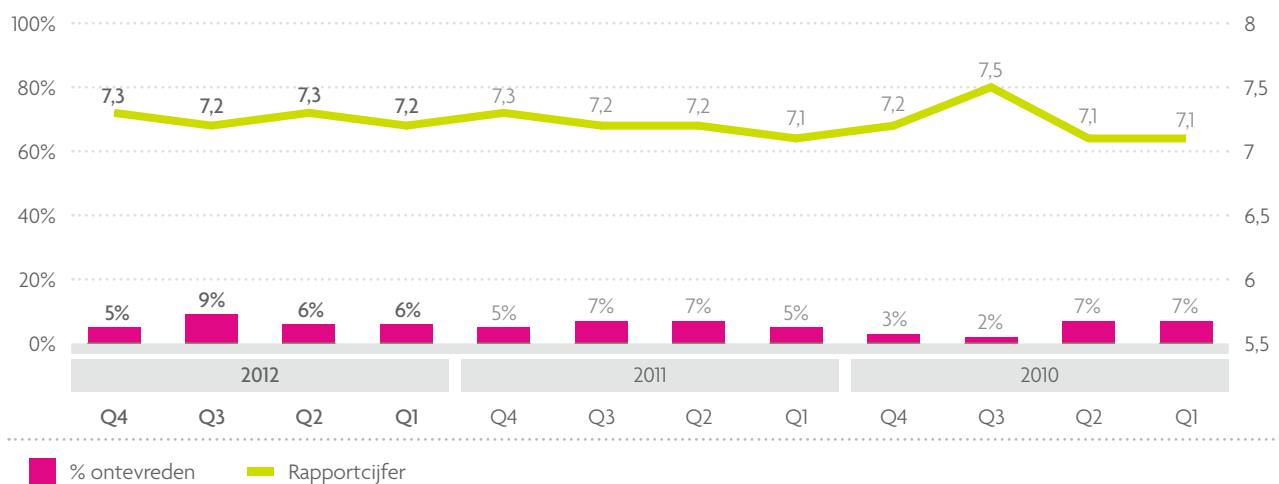
In het algemeen worden Enexis' inspanningen gevolgd door een toename van de gemeten klanttevredenheid. Zo ook in 2012, met een gemiddeld klanttevredenheidscijfer van 7,6; precies op het niveau van het gestelde doel. Consumenten en kleinzakelijke klanten waardeerden Enexis overigens met een 7,9.

Bij de procesmetingen, regelmatig verricht bij klanten die in een bepaald proces te maken hebben gehad met Enexis, lieten Meteropname en Accountmanagement een 8,0 noteren. Standaardaansluitingen steeg iets ten opzichte van 2011 naar 6,6 en (het verhelpen van) Storingen groeide verder naar 7,9.

Gemiddeld rapportcijfer totale dienstverlening door consumenten en kleinzakelijke klanten



Beoordeling totale dienstverlening door grootzakelijke klanten

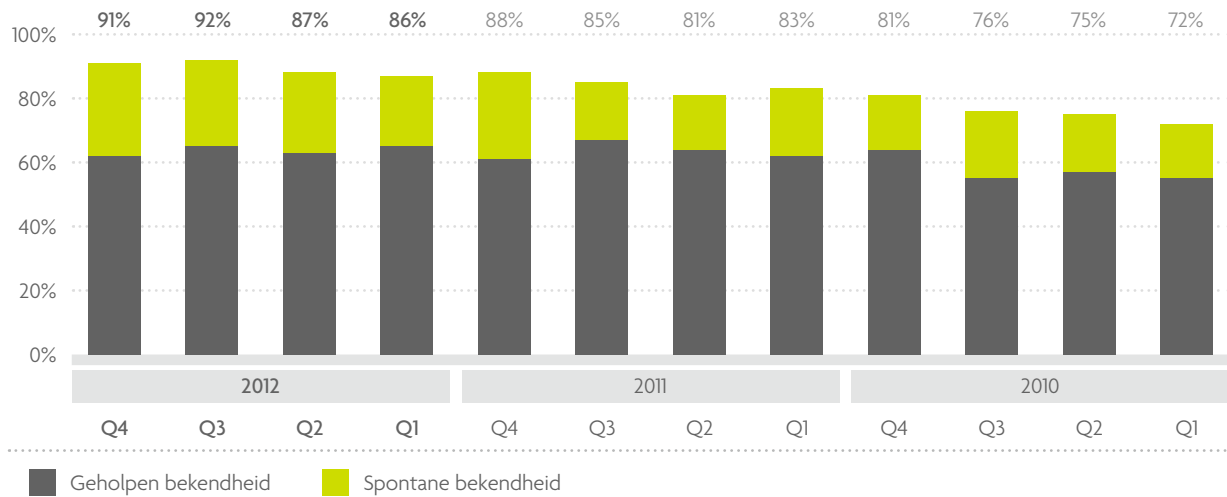


Naamsbekendheid

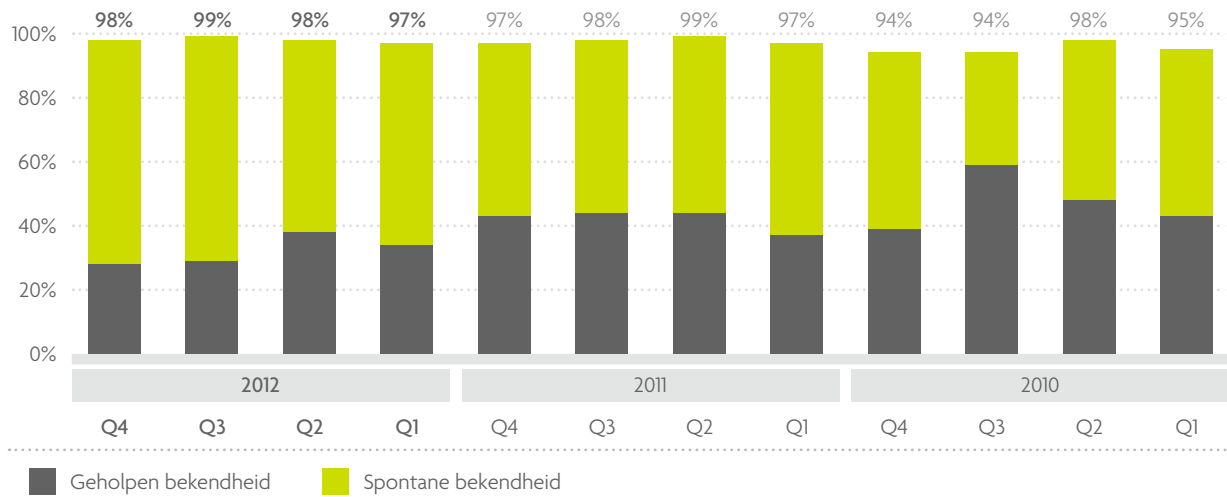
De naamsbekendheid in de kleinzakelijke markt en consumentenmarkt is tussen 2011 en 2012 over het geheel genomen groter geworden. Waar eind 2011 27% van de klanten Enexis spontaan noemt, is dit 29% eind 2012.

Omdat de bekendheid onder grootzakelijke klanten door het frequenter contact reeds zeer hoog is, is hier op totaal niveau niet echt sprake van een stijging. Wel is met 70% de spontane naamsbekendheid eind 2012 op een hoger niveau gekomen dan eind 2011, toen deze nog 54% was.

Naamsbekendheid Enexis onder consumenten en kleinzakelijke klanten



Naamsbekendheid Enexis onder grootzakelijke klanten



Fudura: ontzorging en innovatie

Eind mei 2012 werd Fudura, de nieuwe dochteronderneming van Enexis Holding, aan de markt gepresenteerd. Fudura bundelt de niet-gereguleerde diensten die commercieel in de markt gezet worden. Daaronder vallen verschillende meetdiensten en infrastructurele diensten, waarbij Fudura op basis van expertise en onafhankelijkheid voor klanten met een eigen energie-infrastructuur optreedt als installatieverantwoordelijke en als verantwoordelijke voor de bemeting. Klanten weten hun infrastructuur daarmee in goede handen en kunnen zich concentreren op hun kernactiviteiten. Een andere pijler vormen kennisintensieve diensten, die dicht bij de kernactiviteiten van Enexis liggen, zoals de invoeding van groengas. Fudura is sinds augustus 2012 gecertificeerd volgens ISO 9001.

Gas en zon

Bij het begin van het verslagjaar was Fudura sterk betrokken bij de ontwikkeling en bouw van installaties rond biogas, groengas en zonne-energie. In de loop van het jaar stagneerde echter een aantal lopende projecten op het gebied van groengas, voornamelijk vanwege de onzekere situatie rond de subsidiëring. De eigen activiteiten als partner in ontwikkeling en bouw van installaties zijn dan ook navenant afgenomen. Positief ontwikkelden zich daarentegen de activiteiten rond zonne-energie, waar Fudura vanuit Enexis' maatschappelijke verantwoordelijkheid als onafhankelijke adviseur optrad, onder meer voor schoolgebouwen. Daar oefent het bedrijf een 'opduwfunctie' uit in het kader van de energietransitie.

Groei

Een van de speerpunten voor 2012 was de ontwikkeling van gecombineerde producten en diensten. Zo groeide het aantal klanten die naast meetdiensten gebruikmaken van de 'Datadirect'-service. Datadirect geeft klanten volledig inzicht in hun verbruik op al hun aansluitingen, zodat ze direct maatregelen kunnen nemen. Verdere groei kwam voor Fudura vooral van grote klanten met eigen netwerken of managers van 'Gesloten distributiesystemen' zoals die te vinden zijn op luchthavens en industriecomplexen. Voor die klanten fungeert Fudura als meetverantwoordelijke en contractpartner voor administratieve processen.

Enexis Unplugged

In het kader van zijn innovatieve activiteiten onderhoudt Enexis vele contacten met universiteiten en andere kennisinstellingen. Daar ontstaan, met de ingrediënten die de energietransitie en de beschikbaarheid van alternatieve energiebronnen leveren, vele ideeën die steun nodig hebben om praktisch te kunnen worden uitgevoerd. Enexis wil daar graag aan bijdragen en stelt via Fudura haar kennis en expertise beschikbaar om goede ideeën, die in de lijn liggen van Enexis' werkzaamheden, te helpen ontwikkelen. Op 13 september 2012 ging het project Enexis Unplugged van start, waar iedereen, binnen en buiten Enexis, ideeën kan aanbieden. Sinds die datum werden er, onder meer via de speciale website, 30 ideeën voorgelegd. Zes daarvan krijgen inmiddels ondersteuning van Enexis. Daaronder bijvoorbeeld een startend bedrijf dat in bestaande woningen metingen verricht rondom leefcomfort en energieverbruik, met als doel reductie van kosten, CO₂-uitstoot en verbetering van de gezondheid van bewoners.

De toekomst is in het EcoNexis Huis allang begonnen



Zwolle, 25 juni 2012

Een huis dat zelf nadenkt over het juiste moment om energie te gebruiken. Een huis dat zelf alle energie levert die de bewoners nodig hebben. En een huis dat alle moderne snufjes toont die er nu al op de markt zijn om energie te besparen. Het EcoNexis Huis dat Enexis in Zwolle bouwde, is het allemaal. Het werd onder grote belangstelling op 25 juni 2012 geopend door Joop Atsma, op dat moment staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu. Twee gebieden die elkaar juist in het EcoNexis Huis ontmoeten.

Onder de aanwezigen, en al even nauw bij het milieu betrokken, was ook de Overijsselse gedeputeerde voor Economie, Energie en Innovatie Theo Rietkerk. Niet toevallig, want het EcoNexis Huis past naadloos in het vooruitstrevende energiebeleid van de provincie.



Rietkerk: “We hebben in Overijssel de afspraak dat in 2020 20% van de energie afkomstig is uit nieuwe energie; alternatieve, niet-fossiele bronnen. Zo'n voornemen lijkt abstract, maar houdt simpelweg in dat we slim om moeten gaan met energie. Zowel door energie te besparen als door energie te maken met hulp van de zon, wind, biomassa of aardwarmte. Hier in het EcoNexis Huis kun je deze processen heel mooi zien.”

Het EcoNexis Huis is gebouwd en ingericht volgens het Smart Grid-principe, een slim elektriciteitsnet met ingebouwd meet- en regelsysteem dat energie zo efficiënt mogelijk verdeelt. Smart Grids zijn de realiteit van de toekomst, maar dicht bij de huidige praktijk staan de talloze energiebesparende apparaten en systemen die nu al wel op de markt zijn, maar nog niet breed in gebruik. Rietkerk:

“Daar liggen volgens mij prima kansen voor het mkb, om in te spelen op de behoefte die gaat ontstaan aan gespecialiseerde technieken en apparaten. Ik ben ervan overtuigd dat nieuwe energie een win-winsituatie oplevert voor consument en bedrijfsleven.”

Het EcoNexis Huis is volledig zelfvoorzienend en energieneutraal, onafhankelijk van fossiele brandstoffen. Op het dak ligt bijna 100 m² aan zonnepanelen die per jaar 10.000 kWh elektriciteit kunnen produceren. Na aftrek van het totale elektriciteitsverbruik blijft er jaarlijks voldoende elektriciteit over om een elektrische auto 15.000 tot 25.000 kilometer te laten rijden. Regen wordt opgevangen in een watertank van 5.000 liter. Het huis wordt verwarmd en gekoeld met aardwarmte, de leidingen hiervan gaan 120 meter de grond in.

“Klanten willen meer zelf de regie hebben.”

Niet alleen een luisterend oor voor de klanten hebben, maar je werkelijk verplaatsen in hun wensen en verlangens om samen met hen een optimaal product te realiseren. Jaar op jaar heeft Enexis, laatstelijk onder het motto ‘Ons vakmanschap voor de klant, nu en in de toekomst’, daarmee verbeteringen aangebracht in de klantprocessen. Met succes. Maar goed luisteren naar de klanten maakt ook duidelijker dat er sprake is van een enorme variatie in behoeften.

Jolanda van Zanen werkte hard mee als het erom ging, de stem van de klant te horen en gewicht te geven. “We zijn destijds begonnen met de klantenservice. Dat is de eerste lijn, de mensen met wie de klant direct, meestal telefonisch, in aanraking komt en waar de ‘klantbeleving’ het meest speelt. Daar hebben we inmiddels grote stappen gezet, in de wijze van reageren maar vooral ook in de snelheid en de compleetheid van de informatie. Daar zijn we het afgelopen jaar mee doorgegaan. De mensen zijn verder getraind en kunnen nu ook meer taken vervullen.”

Live chat op komst

Maar er gebeurt veel meer om de klant direct antwoord te geven op vragen en te helpen met problemen. De website speelt een niet te onderschatten rol. Van Zanen: “Sinds kort hebben we ook een automatische chat.”

Daarmee worden al heel wat vragen beantwoord. En binnenkort gaan we nog een stap verder met een live chat. Kijk, niet iedereen hangt graag meteen aan de telefoon. Mensen kijken vaak liever eerst zelf of ze het kunnen oplossen. Dat zie je op alle gebieden en bij alle soorten klanten.”

Multisite portal succesvol

Zelf doen, dat was in ieder geval de wens van veel zakelijke klanten met veel – apart bemeterde – elektrische installaties, zogeheten multi-sites. Die hadden er een hele kluit aan om de administratie van al die rekeningen bij te houden en om het geheel te blijven overzien. De oplossing lag in een speciale multisite portal, sinds 2011 operationeel. Die geeft deze klanten een prima overzicht met alle mogelijkheden om te sorteren en te muteren en geeft ze bovendien zelf de controle over een aantal processen. De reacties zijn enthousiast. Optimale controle bij een forse besparing. Van Zanen: “Dit soort verbeteringen ga je in de toekomst veel meer zien. Oplossingen waarbij de klanten zelf de regie kunnen nemen. Dat scheelt niet alleen geld en tijd, het doet ook recht aan het feit dat een klant vaak als geen ander weet wat hij precies wil.”

Klantsegmenten

Dat brengt het gesprek meteen op een ander aspect van de klantrelaties: het feit dat DE klant niet bestaat. Van Zanen: “Klopt. Maar gelukkig hoeven we ook weer niet te spreken over 2,6 miljoen compleet verschillende klanten. We hebben een onderverdeling gemaakt in 11 klantsegmenten. Dat zijn groepen klanten die een hoge mate van overeenkomst vertonen naar behoefte wat betreft energiezekerheid, verduurzaming, (technische) oplossing en (procesmatig) gemak. Daardoor kunnen we goed focussen op hun wensen en verwachtingen.”

Klant neemt initiatief

De klant als actieve partij bij de energiedistributie. Het lijkt een aantrekkelijk idee, maar in hoeverre stoelt dat op de praktijk? Van Zanen: “Nou, dat IS de praktijk. En dan gaat het niet alleen om de rekening. Neem bijvoorbeeld energiebesparing en het zelf produceren van energie. De mensen nemen zelf het initiatief, maar zitten vol vragen. Wij moeten die snel en goed beantwoorden, zodat zij verder kunnen. En legt u een zonnecollector op het dak, dan kan ik u zó vertellen hoe je dat administratief het beste aanpakt, maar het is nog beter als u dat gewoon zelf vanuit huis kunt regelen. En dat vindt u dan heel prettig, dat weet ik nu al.”



Jolanda van Zanen
in 2012 Directeur
Klantrelaties Enexis

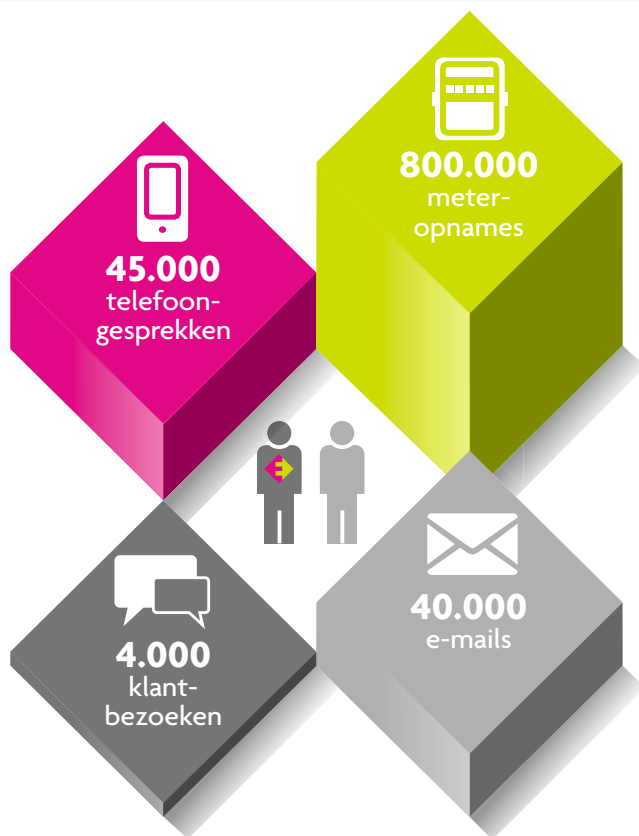
Opmars van de slimme meter

Slimme meters krijgen het voor het zeggen in Nederland. Dat ligt opgesloten in het Nieuwe Marktmodel (NMM) dat in 2013 wordt ingevoerd.

Het is de bedoeling dat uiteindelijk in 2020 in heel Nederland zo'n 80% van de conventionele meters vervangen zal zijn. De weg daarheen is nog lang, maar Enexis is voortvarend aan het werk.

Een slimme meter is een nieuw type energiemeter die veel kan. Zo kan hij op afstand – ook door de klant – digitaal uitgelezen worden en is hij geheel voorbereid op het bijhouden van teruggeleverde stroom, bijvoorbeeld van een zonnepaneel. Daarmee is hij straks ook een belangrijke schakel in de Smart Grids die het elektriciteitsnet van de toekomst

zullen vormen. Alle meters in Nederland vervangen door slimme meters, dat is sneller gezegd dan gedaan. Het gaat tenslotte om miljoenen aansluitingen. In 2012 is er een begin mee gemaakt. Strikt genomen gaat het daarbij om een proef om ervaring op te doen en eventuele kinderziekten uit te bannen. Maar zelfs bij zo'n proef gaat het om flinke aantallen. In 2012 installeerde Enexis rond de 100.000 slimme meters. En voor 2013 worden nog eens circa 175.000 adressen van slimme meters voorzien.



In gesprek met de klant

Enexis spreekt niet al zijn klanten dagelijks, maar alle kanalen staan dagelijks open voor klanten en hun wensen.

De quote van:

Lizzy Bewoonster van de Muziekwijk in Zwolle en deelnemster aan Jouw Energie Moment

“Ik verwacht dat ik in de toekomst anders omga met energie. Vroeger was het zo dat ik de machine aanzette als ik wilde wassen. Nu heb ik een energie-computer waardoor ik bewuster zal omgaan met energie. Nu zie ik hoeveel het me kost om op een bepaald moment de wasmachine aan te zetten.”

Alex de Jonge Beheerder kabels & leidingen en energiecoördinator

“Met de multisite portal van Enexis besparen we ontzettend veel tijd en geld. We krijgen nu de rekening voor alle aansluitingen op een verzamelrekening die we zelf aan kunnen geven en via de portal heb ik volledig de controle over elke aansluiting apart. Geen vergelijk met vroeger, toen elke maand een stapel acceptgiro's binnenkwam die allemaal apart gecontroleerd, verwerkt en betaald moesten worden. Een stuk handiger en nog een besparing ook.”



Goede netten goed gemanaged

Enexis heeft de zorg voor gas- en elektriciteitsnetten van goede kwaliteit. Dat resulteert in een beperkt aantal storingen en een goed veiligheidsniveau. Maar omdat ze zijn samengesteld uit een groot aantal netten die in verschillende perioden zijn aangelegd, is de verscheidenheid van materialen en componenten groot. Het is Enexis' taak om die netwerken, bij elkaar met een lengte van circa 180.000 kilometer en een aanschafwaarde van ruim EUR 10 miljard, in werking te hebben, te onderhouden, te vernieuwen en uit te breiden. Enexis doet dat voor meer dan 2,6 miljoen klanten, die niet minder verwachten dan een storingsvrije energietoevoer. 365 dagen per jaar 24 uur per dag. Investering: in 2012 ruwweg EUR 382 miljoen.

Risk-based asset management

Betrouwbaarheid is een van de kernpunten in de strategie van Enexis, zij het zorgvuldig afgewogen tegen een ander kernpunt: betaalbaarheid. Dat netwerken verouderen is een gegeven; de uitdaging is te weten waar dat problemen kan opleveren voor het gewenste kwaliteitsniveau. Enexis werkt volgens het concept 'Risk-based asset management', waarbij het risico dat bepaalde componenten uitvallen de basis vormt voor het onderhoud en investeringen in vernieuwing van het netwerk. Tijdig onderhoud en vernieuwing van zwakke plekken moeten die uitval voorkomen. Waar veroudering kan samengaan met veiligheidsproblemen, zoals in de gasnetten, kan besloten worden om netwerkdelen versneld te vervangen. Dat is bijvoorbeeld het geval met leidingen van 'grijs gietijzer', dat brosser is dan staal of kunststof en door graafwerk of verzakking van de grond gemakkelijk kan beschadigen.

Vorbereiding op de energietransitie

Meer capaciteit vraagt om robuustere netten, maar meer nog om een slimmer gebruik ervan: Smart Grids.

Kerncijfers	2012	2011	2010	2009	2008
Trajectlengtes (x 1.000 km)					
Elektriciteitsnet	134,2	133,3	132,3	131,0	128,6
Laagspanning	90,0	89,4	88,8	88,0	86,3
Middenspanning	44,1	43,8	43,5	42,9	42,2
Tussenspanning	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Gasnet	44,8	44,6	41,3	41,1	41,0
Lage druk	35,8	35,6	32,8	32,7	32,6
Hoge druk	9,0	9,0	8,4	8,4	8,4
Stations (x 1.000)					
E-stations	52,7	52,5	52,1	51,8	51,3
G-stations	24,6	24,7	24,1 ¹⁾	24,3	24,2
Aantal aansluitingen (x 1.000)					
Elektriciteit	2.662	2.648	2.631	2.610	2.596
Gas	2.074	2.068	1.908	1.899	1.892
Getransporteerde hoeveelheden					
Elektriciteit (GWh)	35.043	35.079	34.858	33.305	34.046
Gas (Mm ³) ²⁾	6.350	5.788	6.959	6.003	6.109
Waarvan biogas	21,1	10,9	8,0	7,5	7,3
Productkwaliteit					
Uitvalduur elektriciteit (in minuten)	21,6	18,9	25,1	20,0	21,8
Hoogspanning	0,1	1,1	3,8	0,4	1,6
Middenspanning	15,2	11,9	15,2	14,6	15,5
Laagspanning	6,3	5,9	6,2	5,0	4,7
Uitvalduur gas (in seconden)	36	69	43	25	42

1. Met ingang van 2010 zijn gasstations die buiten bedrijf zijn niet in de telling meegenomen.
2. De getransporteerde hoeveelheid gas is door de Gasunie niet exact aan te geven wegens opgetreden meetproblemen. De Gasunie bekijkt de mogelijkheden om dit probleem op te lossen. Op dit moment ziet het er naar uit dat de mogelijke afwijking maximaal 1,6% is.

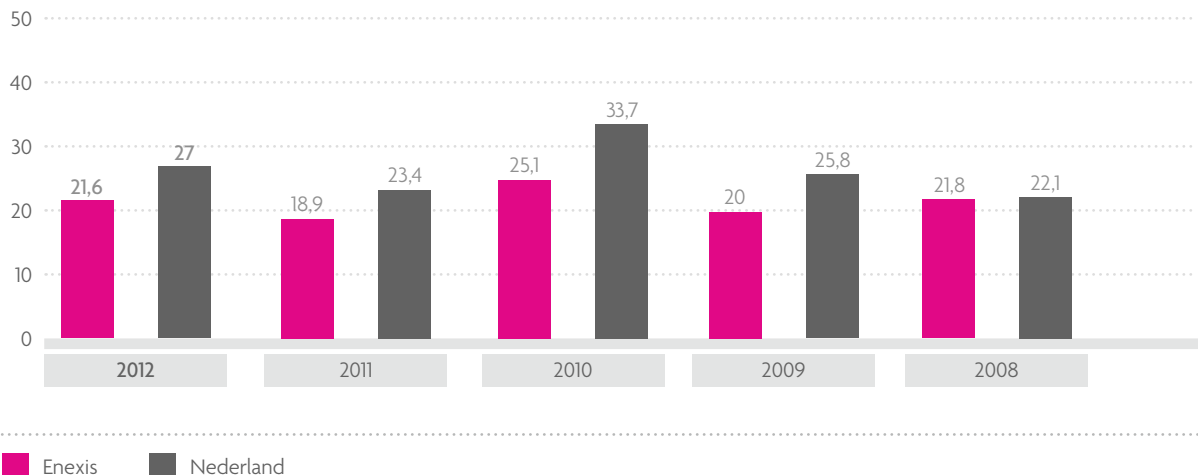
Betrouwbare netten

Ongestoorde levering van energie is de taak van elke netbeheerder, maar de praktijk is weerbarstig: jaarlijks treden vele duizenden, merendeels kleine storingen op in het werkgebied van Enexis. Of die door de infrastructuur zelf of door invloeden van buitenaf, bijvoorbeeld graafwerk, veroorzaakt worden is voor de klant niet

interessant. Daarom wordt de totale betrouwbaarheid van het net uitgedrukt in de Jaarlijkse Uitvalduur (JUD), die de gemiddelde tijd aangeeft dat een klant gedurende een jaar geen energie heeft gekregen. Voor het elektriciteitsnetwerk van Enexis was dat in 2012 21,59 minuten, tegenover 18,91 minuten in 2011. Het landelijk gemiddelde bedroeg 27 minuten.

Jaarlijkse uitvalduur per e-aansluiting ten gevolge van HS-, MS- en LS-storingen 2008-2012

(in minuten per aansluiting)



De gasnetten scoorden een uitvalduur van 36 seconden per aansluiting, tegenover 69 seconden in 2011. Het landelijk gemiddelde lag voor de gasnetten op 64 seconden. Een van de speerpunten in het beleid van Enexis is, de bestaande regionale verschillen te verkleinen door gericht investeren op die plaatsen waar qua betrouwbaarheid de grootste winst te behalen valt.

Uitvalduur elektriciteit/gas per regio in het verzorgingsgebied van Enexis in 2012

	Elektriciteit (in min.)	Gas (in sec.)
Friesland	10,0	24
Groningen/Drenthe	32,9	45
Limburg	19,9	34
Overijssel/Flevoland	31,4	41
Noord-Brabant-O	16,8	26
Noord-Brabant-W	14,8	33
Totaal	21,6	36

Storingen

Enexis kreeg in 2012 te maken met vier grote elektriciteitsstoringen. Daarnaast zorgde een grote gasstoring in Ommen voor langdurige overlast voor de klanten.

- ◆ Op 23 mei ontplofte een onderdeel in het hoogspanningsstation in Helden, waardoor 9.261 klanten in de omgeving ruim twee uur zonder stroom zaten.
- ◆ In de omgeving van Beek zaten op 7 juni ruim 14.000 klanten bijna twee uur zonder stroom toen een geïsoleerde kabelverbinding in het hoogspanningsstation het begaf.
- ◆ De storing die op 2 augustus in Deventer ontstond was langdurig, omdat verschillende kabelverbindingen tegelijk onklaar raakten. Daar werden ruim 6.500 klanten getroffen. Na vier uur hadden verreweg de meesten van hen weer stroom, maar de hele storing duurde meer dan zeven uur.
- ◆ De grootste storing trof gedurende ruim twee uur meer dan 18.000 klanten, toen in Groningen op 1 oktober na kortsluiting een hoogspanningstransformator uitviel. Door de automatische beveiliging werd de transformator snel uitgeschakeld, maar een monteur van een aannemer die ter plaatse aan het werk was, liep flinke brandwonden op.
- ◆ Een gasstoring die op 26 juni in Ommen optrad, bleek terug te voeren op een per abuis gesloten afsluiter in het voedende gasstation van het landelijk gastransportbedrijf van Gasunie. Daardoor werd de gaslevering gedurende bijna acht uur onderbroken. Vooral het veilig weer onder druk brengen van het gasnet vergde een zeer zorgvuldige voorbereiding, waarbij ook de media werden ingeschakeld. De storing verliep verder zonder incidenten.

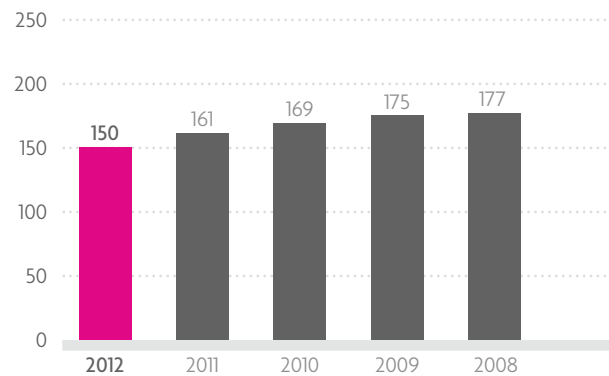
Binnen Enexis lopen verschillende projecten die erop gericht zijn om efficiënter om te gaan met de aanpak van storingen, zodat het aantal storingsminuten verder omlaag gebracht kan worden. Daarbij is vooral distributieautomatisering een sterk wapen, omdat daarmee op afstand een flink deel van het oorspronkelijk stroomloze gebied weer kan worden aangesloten. De invoering van distributieautomatisering is al in 2011 gestart in Enschede en wordt in 2013 verder uitgerold naar andere regio's.

Veilige gasnetten

Voor de gasnetten wordt behalve een betrouwbaarheidsscore ook een veiligheidsindicator gehanteerd, de VeiligheidsIndicator Gasnetten (VIG). Deze indicator legt een statistische relatie tussen gemeten gaslekken en de kans dat die tot incidenten en/of ongevallen leiden. Dat levert een (dimensieloos) getal op, waarbij kwaliteit en veiligheid hoger zijn naarmate het getal lager is. De VIG-score wordt definitief berekend aan het einde van het eerste kwartaal van het verslagjaar. Daarom kan bij het verschijnen van dit verslag alleen een voorlopige score worden gegeven. Ook worden de weegfactoren en de berekening van de VIG jaarlijks herzien, zodat de scores alleen binnen het jaar en niet over de jaren heen kunnen worden vergeleken.

Over 2011 haalde Enexis een VIG-score van 161. De doelstelling voor 2011 was: lager dan 175. De voorlopige score over 2012 bedroeg 150, bij een doelstelling van 175.

VIG-score



Investerings

Met een totaalbedrag aan investeringen in de gereguleerde netten van EUR 382,4 miljoen heeft Enexis haar ambitieuze investeringsprogramma in 2012 geheel afgerond.

Investerings in netten

Bedragen in miljoenen euro's	bruto-investering				
	2012	2011	2010	2009	2008
Elektriciteit					
Standaard aansluitingen	25,6	29,9	31	36,9	45,5
Maatwerk aansluitingen	22,9	22	20,9	24,7	34,3
Netuitbreidingen	122,8	132,1	140,8	133,9	115,2
Reconstructies	29,6	30,4	23,4	23,7	26,1
Vervangingen	33,9	26	22,9	15,4	25,6
Overig	17,7	7	7,9	5	24,6
Subtotaal Elektriciteit	252,5	247,4	246,9	239,6	271,2
Gas					
Standaard aansluitingen	9,0	10,6	9,9	12,8	16,2
Maatwerk aansluitingen	2,1	2,6	2,4	2,7	2,7
Netuitbreidingen	15,2	9,8	12,2	14,4	19
Reconstructies	18,7	16	14,5	14,8	16,8
Vervangingen	83,3	75	58,1	33,9	43,7
Overig	1,6	1,1	1,5	1,5	1,5
Subtotaal Gas	129,9	115,1	98,6	80,1	99,8
Totaal Elektriciteit en Gas	382,4	362,5	345,5	319,7	371

Vervanging grijs gietijzer

Het vervangingsprogramma voor het gasnet omvatte voor het gehele jaar 220 kilometer. Dat is succesvol afgerond, waarbij in totaal 125 kilometer grijze gietijzeren leidingen zijn vervangen, ruim boven het gestelde vervangingsdoel dat was afgesproken met de toezichthouder, het Staatstoezicht op de Mijnen. Enexis heeft in 2012 op basis van een langetermijnstudie besloten om ook de komende jaren meer grijs gietijzer te vervangen dan aanvankelijk gepland.

Datakwaliteit

Binnen de risk-based methodiek voor assetmanagement is in de eerste plaats een duidelijk beeld vereist van de infrastructuur. In een in totaal zes jaar durend project, dat begin 2013 werd afgerond, heeft Enexis de assetdata (ligging, soort, ouderdom etc.) volledig geïnventariseerd. Daarmee kan Enexis tegelijk voldoen aan de hoge eisen die de Energiekamer op dit punt stelt aan de netbeheerders.

In het tweede kwartaal van 2013 rondt Enexis het project af, waarin van alle assets niet alleen de door de toezichthouder gewenste data, maar ook de voor het assetmanagement gewenste bredere scope op niveau gebracht wordt. Uiteraard zijn alle maatregelen genomen om de datacollectie ook in de toekomst veilig te stellen.

Langetermijnoptimalisatiestudie

Om continu een goed beeld te hebben van de conditie van netwerken en de samenstellende componenten, wordt regelmatig een analyse gemaakt van alle storingen en de componenten die ze veroorzaakten. Dat gebeurt in een langetermijnoptimalisatiestudie, waaraan alle netbeheerders deelnemen. Op die manier beslaat de analyse alle storingen in heel Nederland over een lange reeks van jaren. Voor elektriciteit gaat het om data van de afgelopen 25 jaar. Die verzameling en de regelmatige analyse zijn van onschatbare waarde voor het bepalen van veiligheid en kwaliteit voor de komende decennia. Eind 2012 kwam de analyse gereed. Enexis voerde de analyse uit en deed dat ook voor de andere netbeheerders.

Conditie van kabels

Enexis werkt specifiek voor ondergrondse elektriciteitskabels samen met collega-netbeheerder Alliander, adviesbureau Kema en toeleverancier Locamation in het project 'Smart Cable Guard'. Daarin wordt onderzocht hoe de conditie van een (middenspannings)kabel is, terwijl die in vol bedrijf is. Op die manier kan veel efficiënter gezocht worden naar zwakke plekken in het net en kunnen de onderhoudskosten tegelijkertijd verminderd worden. In 2012 is het technologisch concept afgerond. In 2013 zal de nadruk liggen op robuustheid en praktische toepasbaarheid van het systeem. In 2013 zal daarnaast een vergelijkbaar project voor laagspanningskabels opgestart worden.

Slimme netten in ontwikkeling

De traditionele energienetwerken zijn gekarakteriseerd door eenrichtingverkeer: een producent stuurt energie naar een afnemer. Dat principe gaat echter steeds meer op de helling: de toekomst is aan netwerken die tweerichtingverkeer kunnen faciliteren. In de praktijk staat die ontwikkeling nog in de kinderschoenen, maar er komt steeds meer gas en stroom uit decentrale bronnen, zoals zonnepanelen en biogasinstallaties, in de netten. En op de tekentafels van Enexis zijn 'slimme netwerken' ofwel 'Smart Grids' allang realiteit. Een belangrijke voorwaarde voor de realisatie is de toepassing van geavanceerde ICT in de netten, in combinatie met op afstand schakelbare componenten. Die automatisering is essentieel voor zowel een efficiëntere storingsafhandeling als het fijnmazige transport van energie in tweerichtingsverkeer. In het eerste geval gaat het om distributieautomatisering, in het tweede om het optimaal afstemmen van aanbod van en vraag naar energie, qua tijdstip en qua locatie van opwekking en verbruik.

Distributieautomatisering

Bij distributieautomatisering, in eerste instantie alleen toegepast voor elektriciteit, worden de middenspanningsnetten opgedeeld in kleinere eenheden die op afstand aan- of uitgeschakeld kunnen worden. Wanneer zich vervolgens een storing voordoet die een groot deel van het net stroomloos maakt, kan vanuit een centrale locatie snel het werkelijk getroffen deel geïdentificeerd en van de rest van het net geïsoleerd worden, zodat in dat deel de stroomleverantie zeer snel hervat kan worden. Enexis startte in 2011 met distributieautomatisering in Enschede. Eind 2012 was het grootste deel van de stroomvoorziening daar geautomatiseerd. Op 23 maart 2012 werd het systeem op de proef gesteld met een forse storing. Door de inzet van distributieautomatisering was Enexis in staat om reeds na drie minuten de levering van elektriciteit aan de eerste huishoudens te herstellen. Een felle brand in een Enschedees verdeelstation in de eerste week van januari 2013 veroorzaakte zo'n omvangrijke storing dat een groot deel van Enschede vele uren zonder stroom zat. Wel kon via distributieautomatisering direct na herstel van de spanning in het getroffen verdeelstation de stroom voor een flink aantal huishoudens op afstand weer ingeschakeld worden.

Smart Grid pilots voortgezet

De inzichten over de inrichting en de mogelijkheden van Smart Grids zijn overwegend ontstaan op basis van studies van universiteiten, onderzoeksinstituten, producenten en netbeheerders. Daarvandaan is het nog een grote stap naar de praktijk. Dit geldt niet alleen voor de technische uitvoering, maar ook is nog lang niet duidelijk hoe mensen ermee om zullen gaan. Het gaat dan om situaties waarin teruglevering via zonnecellen of windenergie normaal is, waarin het verbruik van huishoudelijke apparatuur wordt afgestemd op beschikbare goedkope energie en waarin het effect van honderden op te laden elektrische auto's goed ingeschat moet worden.

Al sinds 2010 doet Enexis in verschillende pilots onderzoek, onder meer in de Bredase wijken Meulenspie en Easy Street en in de Muziekwijk in Zwolle. In beide gevallen gaat het om complexen met slimme energienetten waar de bewoners ook eigen (PV-)energie leveren en aan de hand van een energiecomputer zelf het moment kiezen waarop ze energie gebruiken op basis van de actuele energieprijs en de productie van duurzame elektriciteit. Op 30 november ging de proef in Zwolle van start met 100 deelnemende huishoudens. Begin december is ook in Breda de uitrol van de eerste bij de pilot gebruikte energiecomputers begonnen. In maart 2013 zal ook deze pilot officieel van start gaan.

Enexis is eveneens betrokken bij het project Power Matching City II/Hoogkerk. Dit project, door KEMA gecoördineerd, geldt wereldwijd als een van de eerste echte Smart Grid-projecten. Tijdens de VN-conferentie Rio+20 in juni 2012 is het project opgenomen in de lijst van 100 meest duurzame innovaties, de Sustainia 100. In 2012 zijn voorbereidingen getroffen om het aantal deelnemers te verdubbelen van 25 naar 50. Deze opschaling zal in 2013 zijn beslag krijgen.

Tijdelijke opslag van zonne-energie

Energie uit zonnepanelen die op een bepaald moment, bijvoorbeeld overdag, niet ter plaatse nodig is, wordt normaal gesproken teruggeleverd in het netwerk om elders gebruikt te worden. Als een tijd later meer energie nodig is, wordt die weer teruggebracht naar de locatie van dezelfde producent. Dat transport veroorzaakt netverliezen, legt beslag op netcapaciteit en kost dus geld. In Etten-Leur, waar een flink aantal particuliere zonnecelbezitters bij elkaar wonen, wordt sinds juli 2012 de overtollige energie opgeslagen in een batterijsysteem om naar behoefte weer uitgeleverd te worden aan gebruikers in de wijk. In een compact standaard transformatorhuisje slaan vier batterijen van elk 29 Li-ion-units genoeg energie op om 200 huishoudens twee uur energie te leveren. Enexis onderzoekt, samen met Liander en TNO, welke bijdrage deze zogeheten Smart Storage Unit (SSU) kan leveren aan een betaalbare, betrouwbare en duurzame energievoorziening.

Samenwerking

Graafwerk voor onderhoud aan kabels is onvermijdelijk, maar vooral in woonwijken zorgt het voor flinke overlast voor de burgers. Daarom streeft Enexis ernaar om in samenwerking met lokale overheden en andere netbeheerders, onder meer van communicatie- en waternetten, de overlast zoveel mogelijk te beperken door coördinatie van de werkzaamheden. Dat vereist een strakke langetermijnplanning, waarbij Enexis zich opstelt als sterk stimulerende partij. Deze samenwerking komt in een aantal gemeenten en regio's inmiddels op gang.

Enexis is actief in drie regionale samenwerkingsverbanden voor gezamenlijke aanleg en onderhoud van ondergrondse infrastructuur. Dat zijn NONed, voor Groningen, Drenthe en Overijssel, Centraal Technisch Overleg (CTO), actief in Friesland en de Stichting Synfra in de drie zuidelijke provincies.

De deelnemers aan de samenwerkingsverbanden delen hun ervaring met aanbesteding en uitvoering met elkaar om uiteindelijk te komen tot een landelijk gecoördineerde aanpak van bestek en uitvoering.

NONed

De voorbereidingen voor een gezamenlijke aanpak van de aanbestedingen zijn in 2012 gestart. Het huidige bestek wordt voor gebruik gereedgemaakt; de vertaling van het aannemersbeleid van Enexis zal hier deel van uitmaken. De gunning van de eerste percelen zal in de tweede helft van 2013 plaatsvinden.

CTO

In het verslagjaar is de gezamenlijke aanbesteding van een nieuw ontwikkeld kaderbestek ingetrokken, omdat na de eerste inschrijving van de geselecteerde aannemers bleek dat de aanbestedingsdocumenten teveel onduidelijkheden bevatten. In 2013 wordt het bestek gerepareerd en zal de aanbesteding opnieuw worden opgestart.

Synfra

2012 stond in het teken van de aanbesteding van het gecombineerd uitvoerende werk. Omdat in toenemende mate projecten samen met de waterbedrijven WML en Brabant Water worden uitgevoerd en minder met de kabel- en telecommunicatiesector, is gekozen voor de Combi 3+-variant. Dit betekent dat de water- en energiebedrijven hun werk samen aanbesteden en de kabel- en telecombedrijven maximaal faciliteren. In de praktijk komt het erop neer dat er bij huisaansluitingen glasvezelbuizen worden meegelegd waar de kabel- en telecombedrijven naderhand hun netwerk kunnen inbrengen. Alle combipartners blijven gebruikmaken van een gezamenlijke intakesite en dito meldsysteem voor de klanten en gemeenten. Zo wordt een hogere efficiency voor de energie- en waterbedrijven behaald en wordt de klant optimaal bediend. Vanaf 1 september 2013 zal de nieuwe manier van werken een feit zijn.

LSOI (Landelijke Samenwerking Ondergrondse Infrastructuur)

Sinds november 2011 is Enexis voorzitter van het LSOI, een directieplatform voor de gecombineerde aanleg dat een gezamenlijke visie heeft ontwikkeld op het aansluitproces: het wenkend perspectief. Afgelopen jaar is de ontwikkeling opgestart van de Landelijke Intake Portal (LIP) en de Digitale Rotonde (DR). Met het LIP-initiatief zullen de huidige intakeportals van www.aansluitingen.nl en www.huisaansluitingen.nl worden vervangen door een klantgerichte en gebruiksvriendelijke versie. Met de Digitale Rotonde wordt de 'papieren' overdracht tussen netbeheerder en aannemer vervangen door een geautomatiseerde berichtenuitwisseling waarbij data rechtstreeks in de bronsystemen worden ingelezen. In de loop van 2013 zal de bouw van het nieuwe ICT-platform worden opgestart.

Biogas en groengas

Biogas, afkomstig uit vergistingsinstallaties, is al geruime tijd in gebruik als duurzame brandstof, met name bij land- en tuinbouw-bedrijven. In een aantal gevallen wordt de productie ook gedistribueerd naar verschillende afnemers. Biogas is zonder bewerking niet geschikt om in de normale gasnetten gebruikt te worden. Daarvoor moet het eerst met een aantal bewerkingen opgewerkt worden tot zogeheten groengas, met de juiste calorische waarde, zonder hinderlijke bestanddelen en met de herkenbare gaslucht.

Hoewel de productie van biogas uit afvalstoffen als mest, slib en landbouwrestproducten een belangrijke factor is in de verduurzaming van de energievoorziening, heeft een onzekere koers met betrekking tot subsidieverlening in de afgelopen jaren de groei geremd. Producenten van biogas durven de aanzienlijke investeringen vaak niet aan en waar reeds installaties staan, is de gestegen prijs van de bij te mengen landbouwproducten een struikelblok.

Enexis had begin 2012, samen met diverse partners, verschillende biogas- en groengashubprojecten op stapel staan, zoals de Biogasleiding Noordoost-Friesland (BioNOF), de Sallandhub en de groengashub Wijster met partner Attero. Deze projecten zijn echter door de onzekere situatie met betrekking tot subsidieverstrekking tijdelijk stopgezet.

Wel heeft Enexis in 2012 opnieuw veel ervaring opgedaan met de invoeding van groengas op inmiddels zes locaties in het openbare net. Deze ervaring heeft geleid tot heldere interne processen en eenduidige kwaliteitseisen voor de producenten. Een van de twee nieuwe projecten, bij Suiker Unie in Groningen, omvatte een 2,7 kilometer lange leiding tussen de vergistingsinstallatie en het net van Enexis. Een groot deel van het tracé van die leiding is aangelegd met bestuurbare boren. Suiker Unie gebruikt 100.000 ton productieafval om 10 miljoen kubieke meter groengas in te voeden in het Groningse aardgasnet. Dat is voldoende voor de jaarbehoefte van 7.000 huishoudens. De leiding van Suiker Unie is ruim genoeg bemeten om op termijn ook als biogashub dienst te kunnen doen voor omliggende landbouwbedrijven.

Laadinfrastructuur voor elektrische auto's

De elektrische auto staat in het algemeen gesproken nog aan het begin van een brede invoering, maar de auto-industrie heeft de laatste jaren enorme stappen gezet door een reeks modellen met elektrische tractie of hybride aandrijving op de markt te brengen. Eind 2012 reden er een kleine 7.000 elektrische auto's in Nederland. Verwacht wordt, dat dat er tegen 2020 200.000 zullen zijn. Om die te kunnen laden, zijn installaties nodig die de berijder de gelegenheid geven dicht bij huis of werk de auto op te laden. Gezien de nog beperkte actieradius van de volledig elektrische auto's is de ontwikkeling van een fijnmazig landelijk dekkend netwerk van laadpalen noodzakelijk. Niet alleen om de huidige elektrische vloot van stroom te voorzien, maar vooral om de verwachte opmars van de elektrische auto verder te faciliteren.

Stichting e-laad

Eind 2012 had de Stichting e-laad, waaraan ook Enexis bijdraagt, 3.000 palen geplaatst. De stichting was opgezet om een 'kip-eiprobleem' op te lossen rond elektrisch rijden en infrastructuur. Inmiddels is de Stichting e-laad nieuwe samenwerkingsverbanden aangegaan, onder andere met enkele grote steden. Omdat het ernaar uitziet dat de markt nu haar taken gaat overnemen, beëindigde de stichting in september de intake voor nieuwe palen. Op basis van de lopende afspraken worden nog 600 laadpalen geplaatst.

Smart Charging

In 2012 is het project Smart Charging afgerond, waarin Enexis samen met Better Place en Oranjewoud een open IT-omgeving heeft ontwikkeld die het mogelijk maakt om het opladen van auto's voor zowel leverancier als netbeheerder optimaal te laten verlopen. Daarmee kunnen oplaadpunt, netwerk en gebruiker met elkaar communiceren over hun mobiliteitsbehoefte, zodat het intelligente netwerk de benodigde energie goed kan verdelen.

De toekomst van het elektriciteitsnet: distributie-automatisering



Enschede, 12 april 2012

Er zijn grote veranderingen gaande in het Nederlandse elektriciteitsnet. Spectaculaire veranderingen zelfs, maar voor het oog van de buitenwereld zijn ze veelal nauwelijks waarneembaar. Dan hebben we het bijvoorbeeld over een verdere elektrificatie van het dagelijks leven, want we gaan met z'n allen steeds meer gebruiken.

En over de groei van decentraal opgewekt vermogen, waardoor stromen uit verschillende bronnen in allerlei richtingen door het net gaan. En ook over de noodzaak van meer onderhoud terwijl daar minder monteurs voor beschikbaar zullen zijn. De oplossingen wijzen in één richting: slimme netten en distributieautomatisering.

Smart Grids

Slimme netten – Smart Grids – sturen kort gezegd de energie daarheen waar die het meest nodig is. Kriskras door het net. Bij donker weer in één richting, als de zon er is in een andere. Overdag naar de kantoren, 's avonds naar de autolaadpunten. Dat is mogelijk dankzij de automatisering, ICT. Met steeds meer ICT in de netten wordt het mogelijk vanuit één centraal Bedrijfsvoeringcentrum het hele net



in de gaten te houden en zo bijvoorbeeld direct te zien waar precies zich een storing voordoet. Op afstand kunnen dan al zoveel mogelijk aansluitingen bijgeschakeld worden, terwijl het storingsteam dan nog maar net in de auto gesprongen is.

Digitalisering

Distributieautomatisering is niet iets wat op één dag wordt aangeschaft en in gebruik genomen. Het vergt een heel grondige voorbereiding, diep in de Enexis-organisatie. En een forse investering. Zo betekent automatisering een afgeronde digitaliseringsslag van het net en zijn eigenschappen. Maar ook heel praktisch een communicatienetwerk tussen het centrale Bedrijfsvoeringscentrum en alle haarvaten van het net. En – nog praktischer – schakelaars die op afstand bediend kunnen worden. Dat zijn vernieuwingen die niet in één keer

kunnen worden doorgevoerd. Dat gebeurt stap voor stap, steeds in combinatie met onderhoud en vernieuwing in delen van het net.

Minder storingsminuten

Bij elkaar betekent distributie-automatisering een gigantische onderneming, maar de voordelen zijn van dezelfde orde. Door de snelle reactie bij storingen zal over het geheel genomen het aantal storingsminuten fors teruglopen, maar ook kan de capaciteit van de storingsdiensten veel efficiënter ingezet worden. En dat is geen luxe, gezien de komende schaarste aan technische vakmensen. Constante monitoring van het net betekent ook een constante analyse van (mogelijke) knelpunten en op termijn de ontwikkeling van de nieuwe routines en procedures die echte Smart Grids op grote schaal mogelijk maken. En die toekomst is dus met distributieautomatisering allang begonnen.

“Een goed beeld van de situatie is essentieel.”

Op 1 oktober 2012 loopt in Groningen een reparatie aan een 110 kV-transformatorstation mis. Een steekvlam, een knal, een begin van brand en twee gewonde monteurs. Luttele minuten later rijden de hulpdiensten. Even later, als duidelijk is dat er duizenden aansluitingen zonder stroom zitten, is GRIP2 een feit. Brandweer, ambulance, politie, gemeente en Enexis werken zij aan zij om de gevolgen voor de burgerij te beperken.

Als de meldkamer het bericht binnenkrijgt – brand met gewonden in een trafostation aan de Bornholmstraat – is nog niet meer bekend dan deze eerste informatie. Dat verandert snel. Roelf Knoop, ondercommandant van de regionale brandweer Groningen, is vanaf dat moment de verbindingsman met Enexis. Knoop: “Na zo’n melding komt er een tweeledige reactie: in ieder geval gaat er hulp naar de locatie van het incident en tegelijk probeer je een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de omvang van het incident. Die beeldvorming, die is essentieel. Is het alleen brand, wie zijn er getroffen, hoeveel mensen hebben er nog meer mee te maken? Wil je goed reageren dan moet je snel weten waar je mee te maken hebt.”

Opschalen

Toen er steeds meer ongeruste telefoontjes binnenkwamen van winkels en bedrijven die opeens zonder stroom zaten, werd snel duidelijk dat het incident zich niet tot de Bornholmstraat beperkte. Knoop: “Je kijkt in zo’n geval in hoeverre de samenleving geraakt wordt door het incident. In dit geval bleek dat er duizenden aansluitingen getroffen waren door de stroomstoring en dat mogelijk voor meerdere uren. Dat leidde tot opschaling naar GRIP2*, de aanduiding voor een ‘incident met een duidelijke uitstraling naar de omgeving’. In zo’n geval treedt er een operationeel team op, waarvan mijn collega als commandant van dienst de operationele leiding had. Die krijgt bij ons een ‘buddy’, iemand die hem continu ondersteunt en in dit geval de contacten met de netbeheerder onderhoudt. Dat was ik en zo werkte ik nauw samen met regiomanager Pieter Elzinga en het Bedrijfsvoeringscentrum.”

Volgens het boekje

Dat werkte prima. Knoop: “In het verleden was het wel eens lastig om dat soort gegevens snel boven tafel te krijgen. Nu ging het bliksemsnel. We hadden binnen de kortste keren een kaart beschikbaar van de getroffen delen. Dan weet je waar je je acties op moet richten, en vooral ook waar je je aandacht niet aan hoeft te besteden. Ook in de latere fasen was het contact met Enexis heel direct. In feite ging alles helemaal volgens het boekje. En dat is een goede constatering, want wij hebben onze reactie op dit soort incidenten nauwkeurig van tevoren vastgelegd. Prima dus om te ervaren dat al die voorbereidingen goed werken.”

Storing opgeheven

Vanuit die invalshoek lijkt de storing een succesverhaal. Maar dat was het uiteraard niet voor de duizenden die getroffen werden. Gelukkig bleek de storing uiteindelijk zonder grote verdere incidenten te verlopen. Rond de klok van 12, dik twee uur na de steekvlam, kon het sein gegeven worden dat de storing was opgeheven. En was er een leermomentje? Roelf Knoop: “Nou nee, alles ging volgens het boekje. Prima samenwerking met Enexis, dus een goed beeld van het getroffen gebied en nauw contact met het Bedrijfsvoeringscentrum. Dat heb je echt nodig en dat was er. Dan kun je focussen op de dingen die je niet helemaal in de hand hebt, zoals de duur van de storing. Blussen, veiligstellen van de locatie zodat er gerepareerd kan worden, dat kost allemaal tijd. Maar daar doe je niks aan. Veiligheid voor alles.”

* Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure

Roelf Knoop

Ondercommandant
regionale brandweer
Groningen



Constant vernieuwen

Een **energienetwerk** vormt een complex geheel van leidingen en kabels, schakelaars en transformatoren en tientallen andere componenten in een veelheid van materialen, kwaliteiten en levensfasen.

De leveringsbetrouwbaarheid die Enexis daarmee bereikt, is groot. Maar met ruim 75.000 technische gebouwen, 44.000 kilometer gasleiding en meer dan 134.000 kilometer elektriciteitskabel vormt het onderhoud, alleen al om die kwaliteit op peil te houden, een enorme uitdaging. Jaarlijks worden daarom honderden kilometers kabel en leiding vernieuwd, plus de componenten die ermee verbonden zijn.

Om efficiënt te werk te gaan, worden elk jaar die onderdelen van het net vernieuwd, die er het meest aan toe zijn.

Dat is gangbare praktijk bij het onderhoud van machines, net als een automobilist ook vaak preventief een lampje vervangt. Voor een grote netbeheerder is dat een veel moeilijker beslissing, gezien de enorme hoeveelheid variabelen. Daarom maakt Enexis gebruik van risk-based asset management om de vernieuwingsbeslissingen te nemen. Op basis van haar grondige en veelal digitaal vastgelegde kennis van onder meer ligging, gebruik, leeftijd en conditie wordt bepaald welke netdelen het eerst moeten worden aangepakt.

Grijs gietijzer vernieuwd

Gasleidingen van grijs gietijzer zijn kwetsbaarder dan die van de moderne materialen. Daarom worden ze nu gericht vervangen.



De quote van:

Pieter Elzinga Enexis Regiomanager Groningen en Drenthe

“Ik zat in de auto, op weg van Kolham naar Emmen. Druk als altijd, toen het bericht kwam dat de halve stad eruit lag mét een zwaargewonde aan onze zijde. Dan wordt alles even heel stil als in het oog van een storm. En alles waar je mee bezig bent, is in één klap

volkomen onbelangrijk. Je denkt alleen: Pieter, rust bewaren en zo snel mogelijk overzicht krijgen, waar kan ik veilig omkeren? Daarna komt de storm en doe je wat er gedaan moet worden. Vol vertrouwen in je organisatie.”



Een organisatie met energie

Gemotiveerde medewerkers, goede, actuele systemen en optimale processen, dat zijn noodzakelijke voorwaarden voor een gezond bedrijf. Overal in de Enexis-organisatie wordt er dan ook hard gewerkt om aan die voorwaarden te voldoen en ze verder te verbeteren. Deze taak is bij Enexis echter niet voorbehouden aan gespecialiseerde afdelingen en functionarissen. Integendeel, het bedrijf heeft er bewust voor gekozen om veel verantwoordelijkheden te leggen bij de medewerkers, steunend op hun motivatie en vakmanschap. Mensen, middelen en processen, alle drie zijn ze in 2012 verder versterkt, met als resultaat een bedrijf dat een zeer aantrekkelijke werkplek biedt aan zijn ruim vierduizend werknemers, onder wie vele vooral technische, die het zo hard nodig heeft.

Enexis Manier van Werken

In de afgelopen jaren is binnen Enexis uitgekristalliseerd op welke manier de organisatie zich wil ontwikkelen en welke rollen de partijen in de organisatie zouden moeten spelen om klanten en andere stakeholders te voorzien van optimale producten en services. Het resultaat heeft in 2010 vorm gekregen in de Enexis Manier van Werken, een set uitgangspunten en afspraken die expliciet maken wat van alle medewerkers wordt verwacht, maar ook wat zij mogen verwachten om hun werk goed te kunnen doen. Kernpunten zijn vakmanschap en eigen verantwoordelijkheid, maar ook duidelijkheid en initiatief.

Enexis Manier van Werken

Leidinggevend
ondersteunen medewerkers
om met vakmanschap en
inzet hun werk te doen.

Kerncijfers	2012	2011	2010	2009	2008
Personeel					
Personeelsleden ultimo jaar	4.229	4.101	4.061	3.791	3.511
Fte's ultimo jaar	4.072 ¹⁾	3.797 ¹⁾	3.718	3.490	3.246
Vrouwen in personeelsbestand (%)	17,7	17,7	19,1	16,1	14,9
Ziekteverzuim (%)	4,0	4,80	3,9	4,4	4,3
Aantal cursisten Training & Opleiding	17.784	18.648	12.378	9.628	9.093
Score medewerkersbetrokkenheid (%)	80	80	-	81	78
DART-rate Enexis ²⁾	0,49	0,53	0,55	0,55	0,55
DART-rate derden	0,85	1,09	1,05	1,74	1,19
DART-rate totaal	-	-	0,68	0,88	0,74
Duurzaam wagenpark					
100% elektrische personenauto's	48	29	17	10	1
Personenauto's op biogas/aardgas	30	11	3	3	-
Hoeveelheid afval (in ton)					
Hergebruikt afval	9.673	8.265	6.163	4.135	5.713
Verbrand afval	1.426	1.336	1.362	1.409	1.171
Gestort afval	315	430	308	95	173
Totaal	11.414	10.031	7.833	5.640	7.058
Waarvan gevaarlijk afval (%)	3,6	5,8	7,5	6,0	9,0

1. Fte's op basis van de contractuele werkweek en de hierop gebaseerde deeltijdfactoren. Tot 31 december 2011 werd het aantal fte's bepaald op basis van een gestandaardiseerde 38-urige werkweek. Op basis van de herdefiniëring is het aantal fte's ultimo 2011 3.926.
2. DART: de DART-rate staat voor het aantal ongevallen met als gevolg verzuim of aangepast werk per 200.000 gewerkte uren.

Deze aanpak is doorgetrokken naar alle onderdelen van het bedrijf en werk, waar het op veel plaatsen zorgde voor een duidelijke verandering in de beproefde manier van werken en op verschillende aspecten ook ingreep in de verhouding tussen management en werknemers. Daar moeten alle betrokkenen aan wennen en in veel gevallen moeten ook de nodige vaardigheden worden ontwikkeld en geleerd. Leiderschap is daarbij cruciaal. Faciliteren en coachen zijn begrippen die bij het gewenste type leiderschap behoren. Niet zelden moet ook de structuur van afdelingen en de vorm van hun producten worden aangepast aan de nieuwe situatie. Een goed voorbeeld is de afdeling Human Resources. Die bouwde haar taken om van 'regelend' naar 'faciliterend' en paste de structuur van de afdeling daaraan ingrijpend aan, zodat de verantwoordelijkheden daar kwamen te liggen waar ze gewenst zijn: bij de medewerkers zelf en het management. Om na te gaan in hoeverre de Enexis Manier van Werken door de medewerkers onderdeel geworden is van de dagelijkse werkzaamheden, werd in 2012 tweemaal een cultuurmeting gedaan. Daaruit bleek dat de doelstelling behaald werd.

X-werken

Het Nieuwe Werken, tijd- en plaatsonafhankelijk werken, is bij Enexis X-werken gedoopt. X-werken geeft medewerkers de gelegenheid om, op basis van goed omschreven verwachte resultaten, zelf te bepalen waar en wanneer die geleverd worden. In de praktijk gaat het dan veelal in eerste instantie om thuis- of vanuit-huis-werken, waarbij de voordelen vooral liggen op het vlak van minder woon-werkverkeer. Er zijn echter tal van andere voordelen voor werkgever en werknemer en positieve financiële consequenties zoals lagere kosten voor huisvesting, lager ziekteverzuim, een betere balans tussen privé en werk en een hogere arbeidsproductiviteit. Gestart in 2011 met vier pilots omvat X-werken inmiddels, verspreid over de organisatie, circa 1.200 medewerkers. De eerste resultaten, na een nulmeting en een

eerste meting, lijken de positieve verwachtingen te bevestigen, zowel wat betreft tevredenheid bij de betrokken medewerkers als bespaarde kilometers woon-werkverkeer en ziekteverzuim.

Nieuwe medewerkers

Een dynamisch bedrijf als Enexis heeft constant behoefte aan nieuwe medewerkers. Vooral het aantrekken van technische vakmensen op het gewenste niveau is voor Enexis onveranderd een uitdaging. Door efficiëntere werkprocessen zal Enexis minder personeel nodig hebben, maar tegelijk zal de omvang van het werk toenemen, waardoor er toch een grote vervangingsbehoefte bestaat. De vergrijzing van de organisatie heeft tot gevolg dat vanaf 2016 onder meer de uitstroom van ervaren storingsmonteurs en uitvoerders snel toeneemt. Dit zou bij ongewijzigd beleid kunnen leiden tot knelpunten in essentiële bedrijfsonderdelen als bijvoorbeeld de storingswachtdienst.

Intensieve werving

Zeker nu de instroom in de technische opleidingen nog steeds verder terugloopt, zijn stevige maatregelen nodig om de situatie in de toekomst te kunnen beheersen. Zo besteedt Enexis bijzondere aandacht aan strategische personeelsplanning en zijn de inspanningen om geschoold personeel aan te trekken geïntensiveerd. Die zijn succesvol gebleken. In het verslagjaar heeft Enexis onder meer een aanzienlijk aantal nieuwe medewerkers kunnen aantrekken voor de storingswachtdienst. Daarbij heeft ongetwijfeld meegeholpen dat de arbeidsmarkt door de crisis is verruimd. Ook maken de gunstige werkomstandigheden en -voorwaarden die Enexis kent – bij een marktconforme beloning – het bedrijf tot een aantrekkelijke werkgever. Dat zal ook een belangrijke asset zijn wanneer over enkele jaren de arbeidsmarkt weer krappere wordt en de behoefte aan geschoolde technici nog steeds hoog zal zijn.

Personeel

	2012	2011	2010	2009	2008
Personeelsleden ultimo jaar	4.229	4.101	4.061	3.791	3.511
Fte's ultimo jaar	4.072 ¹⁾	3.797 ¹⁾	3.718	3.490	3.246
Vrouwen in personeelsbestand (%)	17,7	17,7	19,1	16,1	14,9
Ziekteverzuim (%)	4,0	4,8	3,9	4,4	4,3
Aantal cursisten Training & Opleiding	17.784	18.648	12.378	9.628	9.093
Score medewerkersbetrokkenheid (%)	80	80	-	81	78

1. Fte's op basis van de contractuele werkweek en de hierop gebaseerde deeltijdfactoren. Tot 31 december 2011 werd het aantal fte's bepaald op basis van een gestandaardiseerde 38-urige werkweek. Op basis van de herdefiniëring is het aantal fte's ultimo 2011 3.926.

Vakscholen

Enexis blijft zich intussen inspannen om de instroom op mbo-niveau op gang te krijgen via de twee eigen geaccrediteerde vakscholen, in Eindhoven en Emmen. De Eindhovense vakschool startte in 2012 in een nieuw gebouw in Eindhoven, waar alle mogelijkheden, ook technisch, aanwezig zijn voor een gedegen vakopleiding die wordt aangevuld met scholing in de praktijk naast ervaren monteurs. Aan deze vakschool is in 2012 een 'turboklas' toegevoegd om een zijinstroom te creëren van monteurs met ervaring, opgedaan in andere vakgebieden dan gas en elektriciteit. Het streven is deze monteurs in een jaar tijd op te leiden tot monteur voor de storingswachtendienst. Een schoolverlater heeft gemiddeld drie jaar nodig om de benodigde kennis en ervaring op te doen.

Arbeidsmarkt

Enexis-breed worden de arbeidsmarktactiviteiten via verschillende kanalen, waaronder internet en de sociale media, onverminderd voortgezet. In 2012 is de speciale website www.werkenbijenexis.nl geheel vernieuwd, waarna de respons op vacatures met 25% toenam. De digitale personeelswerving van Enexis kreeg een award voor de beste digitale sollicitatie-ervaring. Ook het aantal open sollicitaties nam toe, ten opzichte van voorgaande jaren met 35%.

VGWM-resultaten, DART-rate en ongevallen

	2012	2011	2010	2009	2008
Dodelijk ongeluk	0	0	1	0	0
DART-rate Enexis	0,49	0,53	0,55	0,55	0,55
DART-rate derden	0,85	1,09	1,05	1,74	1,19
Werkplekbezoeken (intern) (%) ¹⁾	110	114	129	112	133
OGB-meldingen (intern) ²⁾	747	819	864	828	1.213
Ontruimingsoefeningen (%) ¹⁾	95	95	96	94	90

1. Percentage t.o.v. planning.

2. Ongewenste gebeurtenissen.

Ongevallen met verzuim en ongevallen met aangepast werk worden gewogen aan de hand van het aantal ongevallen per 200.000 gewerkte uren. Dat is de DART-rate (Days Away, Restricted or Transferred). Voor Enexis-medewerkers kwam de DART-rate over 2012 uit op 0,49. Dat betekende een duidelijke verbetering ten opzichte van 2011, toen de score op 0,53 uitkwam. Voor de aannemers kwam de DART-rate op 0,85, een flinke daling ten opzichte van 2011, toen de score op 1,09 lag. Het aantal incidenten die het gevolg waren van de primaire werkzaamheden steeg licht. Het aantal ernstige incidenten bleef gelijk aan dat van 2011. Het grootste deel van de ongevallen betrof 'omgevingsongevallen' als vallen en struikelen. Intensieve confrontatie met de incidenten van collega's maakt ze zeer tastbaar en bevordert het veiligheidsbewustzijn. In 'toolboxsessies', korte herinstructies, worden afspraken en regels regelmatig opgefrist.

Daarbij ondervindt het bedrijf steun van de goede naam als werkgever, mede gevestigd door hoge noteringen in verschillende toplijsten. Enexis eindigde als vijfde in het NRC Beste Werkgevers Onderzoek en ontving het 'Top Employer'-certificaat van het CRF-instituut.

Veilig aan het werk

Gas en elektriciteit kunnen gevaarlijk zijn. Enexis zorgt echter voor een goede beheersing van de risico's bij het werken aan de netten. Dat wordt bereikt door het vakmanschap van de mensen die ermee werken, door de normen en voorschriften die ze hanteren en naleven, en door de continue aandacht die veiligheid elk moment van de dag krijgt. Dat geldt niet alleen voor de eigen medewerkers; Enexis vraagt het ook van de aannemers die voor haar werken.

Desondanks komen incidenten met letsel als gevolg helaas af en toe voor, maar er is constante aandacht voor veiligheid in het dagelijks werk. Zo rapporteert Enexis stelselmatig aan alle medewerkers van de uitvoerende afdelingen over incidenten en bijna-ongelukken en laat ze zien hoe ze ontstonden. De resultaten van deze aandacht zijn positief: het aantal ongevallen met verzuim in de primaire werkzaamheden blijft dalen conform de doelstellingen. Omgevingsongevallen (struikelen en vallen) vragen nog veel aandacht in de preventieve sfeer.

Ter ondersteuning van het veiligheidsbesef bij de medewerkers van Enexis en die van de aannemers die namens Enexis actief zijn, reikt Enexis jaarlijks awards uit voor de beste veiligheidsprojecten. Daarnaast dingen Enexis-projecten mee voor de Herman Levelink HSE-award. Die werd op 29 november 2012 uitgereikt aan een gezamenlijk project van de noordelijke regio's van Enexis. De award voor de aannemers, de Contractor Safety Award, ging (al voor de derde maal) naar Siers Groep Oldenzaal BV.

BEI/Viag

De basis voor veilig werken wordt sinds 2009 gevormd door twee documenten: Bedrijfsvoering Elektrische Installaties (BEI) en de Veiligheidsinstructies Aardgas (Viag), verder aangevuld met zogeheten 'Veiligheidswerk-instructies'. Monteurs die werkzaamheden verrichten aan energienetten moeten allen in bezit zijn van een zogenaamde 'Aanwijzing' als bewijs dat ze kunnen werken volgens de gedetailleerde voorschriften en met inachtneming van alle veiligheidsmaatregelen die ermee zijn verbonden. Op die manier zijn zowel persoonlijke als externe veiligheid geborgd.

Per 1 januari 2014 moet elke monteur in het bezit zijn van een persoonscertificaat (PCE) BEI/Viag, waarmee is aangetoond dat hij of zij de voorschriften kent. Enexis heeft zelf een erkend exameninstituut BEI/Viag gecreëerd dat ook openstaat voor externen. In de loop van 2012 heeft het grootste deel van de betrokken Enexis-monteurs het examen behaald, deels met behulp van intern gegeven extra lessen.

Periodiek onderzoek

Veiligheid en gezondheid zijn nauw met elkaar verbonden, en worden onder meer bepaald door de kwaliteit van de werkplek. Alle medewerkers krijgen om de vier jaar een gestandaardiseerd Periodiek Geneeskundig Onderzoek aangeboden, waarbij zowel gekeken wordt naar het bewegingsapparaat als naar de interacties met de werkplek en de aanwezigheid van stressfactoren. Medewerkers van de storingswachtendienst ondergaan eens per twee jaar een dergelijk onderzoek, gecombineerd met een aantal medische checks.

Asbest

De omgang met asbest en vervuilde grond is door de wetgever in 2012 extra aangescherpt, mede als gevolg van enkele incidenten met asbest die zich elders voordeden. Binnen Enexis is hard gewerkt aan methoden om de problematiek te beheersen. Zo is er een inventarisatie uitgevoerd om na te gaan waar asbest in de grond zit in de vorm van asbestcementen gasleidingen en in welke behuizingen voor elektrische componenten (transformatorhuisjes, schakelstations) asbest is verwerkt. De betreffende gasleidingen worden versneld vervangen, het overige asbest wordt vervangen wanneer de kwaliteit ervan problemen zou kunnen opleveren voor de betrouwbaarheid van de voorziening of de veiligheid van het personeel.

Beheerssysteem VCA getest

Het Veiligheids- en Gezondheidsbeheerssysteem van Enexis wordt elke drie jaar gecertificeerd met het VCA-certificaat. In het kader van dit breed erkende certificaat wordt het bedrijf minimaal eenmaal per jaar via objectieve audits gecontroleerd om constant scherp te kunnen blijven op de kwaliteit ervan. Het VGM-systeem van Enexis is dermate goed ontwikkeld en in de organisatie ingebed, dat audits en certificering steeds positief worden afgesloten. Ook in 2012.

NTA 8120 voor geheel Enexis

Enexis heeft zich de afgelopen jaren ingespannen om zich te laten certificeren volgens de in 2009 ingevoerde Nederlandse Technische Afspraak 8120, gerealiseerd door een samenwerkingsverband van toezichthouders, alle Nederlandse netbeheerders en certificerende instanties. NTA 8120 is een kwaliteitscertificering die als koepel op termijn ook de huidige VCA-certificering zal omvatten. In 2011 werd een deel van de Enexis-organisatie (drie regio's, de afdelingen Asset Management en Klantrelaties en de stafafdelingen) gecertificeerd. Op 10 oktober 2012 werd ook de complete uitvoerende organisatie gecertificeerd. Daarmee was de gehele Enexis-organisatie, als netbeheerder, NTA 8120-gecertificeerd. De certificering wordt via tussentijdse controles en een audit elke drie jaar vernieuwd, hetgeen bijdraagt aan de borging en verankering van de werkmethoden en -processen. Naast het NTA 8120-certificaat is Enexis ook in het bezit van een PAS 55-certificaat en NEN-EN-ISO 9001.

Opleiding en training

Naast de reguliere opleidings- en trainingsbehoeften brengt de specifieke aanpak van Enexis, de Enexis Manier van Werken, met zich mee dat er grote behoefte is aan opleidingen en cursussen die gericht zijn op leiderschap en op het werken met resultaatsturing. Enexis legt bij alle medewerkers grote nadruk op persoonlijke ontwikkeling en stimuleert daarom het continu verwerven van nieuwe kennis en vaardigheden. Om dat te kunnen realiseren is een breed scala aan opleidingsmogelijkheden beschikbaar, ondergebracht in het Enexis Leerplein. Medewerkers kunnen in overleg met hun manager zelf een individueel leerpad opstellen, veelal in 'blended learning', een combinatie van klassikale cursussen en e-learning. In de komende tijd zal vooral het scala aan e-learning-pakketten sterk uitgebreid worden.

Enexis Training & Opleiding

	2012
Dagen klassikale trainingen	4.297
Gemiddeld aantal opleidingsuren	35
Aantal cursisten klassikale trainingen	17.784
Aantal cursisten e-learning	4.413
Deelnemers leiderschapscollege (in dagen)	422
Deelnemers vakschool	32
Aantal cursisten Examens (in dagen)	6.683

Arbeidsvoorwaarden

Enexis hanteert arbeidsvoorwaarden die geheel passen bij haar visie wat betreft de eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van de medewerkers. Ze zijn in hoge mate flexibel en kunnen binnen ruime

marges zelf vastgesteld worden door medewerker en leidinggevende. Een vrije ruimte tot 35% van het inkomen is beschikbaar voor variatie in arbeidsvoorwaarden. Een en ander kan gemakkelijk ingesteld worden via een digitale 'Arbeidsvoorwaardenwinkel'.

Personeelontwikkelingen 2012 (excl. stagiairs en werkervaringsplaatsen)

	Man	Vrouw	Ultimo 2012	CAO
Fte's	3.453	619	4.072	99,7%
Aantal	3.482	747	4.229	99,7%

Leeftijdscategorie, leeftijdsopbouw 2012

Leeftijdscategorie	Man	Vrouw	Totaal
0 t/m 19 jaar	16	0	16
20 t/m 24 jaar	89	5	94
25 t/m 29 jaar	230	42	272
30 t/m 34 jaar	250	76	326
35 t/m 39 jaar	264	74	338
40 t/m 44 jaar	351	118	469
45 t/m 49 jaar	466	183	649
50 t/m 54 jaar	615	128	743
55 t/m 59 jaar	748	92	840
60 jaar en ouder	453	29	482
Totaal	3.482	747	4.229
Percentage	82,3%	17,7%	100%

Functieprofiel	Man	Vrouw	Totaal
Administratief personeel	1.124	638	1.762
Leidinggevend personeel	266	53	319
Technisch personeel	2.092	56	2.148
Totaal	3.482	747	4.229

Medezeggenschap

Via de Ondernemingsraad (OR) kunnen medewerkers van Enexis invloed uitoefenen op het beleid van het bedrijf. Naast de Ondernemingsraad kent Enexis een aantal bedrijfszonderdeelcommissies en vier vaste commissies: Financiën, Sociaal Beleid en Organisatie, Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en Milieu en het dagelijks bestuur van de OR. In het verslagjaar vonden acht reguliere overlegvergaderingen plaats en een extra vergadering over de voorgenomen overname van Rendo.

De verantwoordelijkheden en taken van de Ondernemingsraad komen gaandeweg dieper in de organisatie te liggen. Daarom stemmen de vaste commissies en de bedrijfszonderdeelcommissies de beleidszaken en operationele zaken steeds meer rechtstreeks af met de bedrijfsdirecteuren. Zij leveren een preadvies aan de overkoepelende OR. Deze kan zich daardoor meer richten op de hoofdlijnen van het beleid en inhoudelijk dieper op zaken ingaan. De veranderende maatschappij en de weg die Enexis is ingeslagen in het kader van de Enexis Manier van Werken hebben ook invloed op de aard en het karakter van het overleg tussen Ondernemingsraad en bestuur. Meer eigen verantwoordelijkheid van de medewerkers en meer mogelijkheden om zelf vorm te geven aan arbeidsvoorwaarden en opleidingspaden leiden tot individualisering van de medewerker, waar de Ondernemingsraad specifiek gericht is op collectieve belangen. Dat vraagt voor beide partijen, Ondernemingsraad en bestuur, om een zekere heroriëntatie op vorm en inhoud van het overleg. In 2012 zijn daar door alle betrokkenen constructieve bijdragen aan geleverd. Sinds januari 2012 is ook een coördinator actief die het overleg professioneel ondersteunt.

Met hun werk zetten de leden van de Ondernemingsraad en de commissies zich niet alleen in voor het welzijn en de rechten van de medewerkers, maar ook voor het succes van de onderneming als gezonde en integer opererende organisatie. Voor die inzet is Enexis hun veel dank verschuldigd.

Aannemersbeleid

Enexis werkt op grote schaal samen met verschillende onderaannemers die onder haar verantwoordelijkheid een groot deel van het aansluitwerk verrichten. In lijn met de inzichten met betrekking tot het sturen op resultaat, wordt, binnen zekere kaders, veel verantwoordelijkheid overgedragen aan deze aannemers. In de loop van het jaar zijn deze kaders in de vorm van updates op de bestekken nader bijgesteld. Bij de aanbesteding heeft de prijs een geringere rol gekregen ten gunste van kwaliteit van het werk en de output. Daarmee worden de aannemers meer beloond voor hun aandacht voor zaken als opleiding, veiligheid en duurzaamheid. Door hun sterke betrokkenheid bij het aansluitproces worden de aannemers intensief betrokken bij het project De Aansluiting, dat het aansluitproces van begin tot eind stroomlijnt en de klantenwens centraal stelt. Het nieuwe aannemersbeleid wordt in Zuid-Nederland ingevoerd in de zomer van 2013 en in het Noorden in twee stappen medio 2013 en medio 2014.

Goede score MVO

Enexis' MVO-beleid is gericht op drie speerpunten: minder emissies, minder grondstoffen en meer hergebruik van afvalstoffen. De reductie van de CO₂-uitstoot is een doorlopende activiteit, die door het verminderen van netverliezen, beperking van de uitstoot van het wagenpark en energiezuinige gebouwen jaarlijks (CO₂-)winst oplevert. Het grondstoffengebruik wordt vooral beperkt door efficiënte werkwijzen, waarmee ook veel onnodig afval wordt voorkomen. Het afvalmanagement zelf is in 2011 en 2012 grondig herzien in samenwerking met afvalverwerker Sita en adviesbureau Ecofys. Door een slim management van de afvalstromen is in 2012 een veel groter deel terechtgekomen in recyclingstromen en is het aandeel van stort en verbranding sterk beperkt. In totaal werd ten opzichte van 2010 zo'n 3.500 ton afval méér gerecycled. Dat had naast een flinke vermindering van de CO₂-uitstoot bij de verwerking ook financieel een positief effect: in plaats van een jaarlijkse kostenpost kon voor de afvalverwerking in 2012 een bedrag aan inkomstenkant geboekt worden. Bij elkaar gaat het om een besparing van ruim een miljoen euro.

Om een indruk te krijgen van de positie die Enexis op MVO-gebied inneemt, gemeten aan de hand van een internationaal erkende schaal, deed Royal HaskoningDHV een quick scan aan de hand van ISO 26000. Zeven kernthema's passeerden de revue: goed bestuur, mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu, eerlijk zakendoen, consumentenaangelegenheden en maatschappelijke betrokkenheid. Op basis van die eisen scoorde Enexis 85%. Ruimschoots voldoende om te constateren dat de koers goed is, maar de score laat zeker ruimte voor verdere verbetering.

Duurzame inzetbaarheid

Veranderende interne processen en een stijgende pensioenleeftijd maken het nodig om medewerkers intensief te begeleiden naar nieuwe werkplekken, binnen en buiten Enexis. Dat was in 2011 en 2012 bijvoorbeeld aan de orde door de aanstaande overdracht van de facturering van de energiedistributie naar de energieleveranciers. Een groot deel van de daarbij betrokken medewerkers is inmiddels naar een nieuwe werkplek begeleid. Daartoe is een jobcenter in het leven geroepen, waar loopbaancoaches de medewerkers begeleiden. Het beleid ten aanzien van herplaatsing is daarnaast vooral proactief, gericht op duurzame inzetbaarheid. Zo kunnen bijvoorbeeld oudere medewerkers elders in het bedrijf ingezet worden wanneer hun taken fysiek te zwaar dreigen te worden.

Duurzame huisvesting

Voor elk bedrijf is goede huisvesting een belangrijke basis voor gezond werken, maar vanuit haar duurzaamheidsmissie inclusief het Nieuwe Werken stelt Enexis ook nog een aantal aanvullende eisen. Daarom hanteert Enexis niet alleen een verduurzamingsbeleid in de bestaande gebouwen, ook is er veel nieuwbouw onderhanden, waarbij energieneutraliteit een van de uitgangspunten is. Die wordt onder meer bereikt door eigen zonne-installaties, warmtepompen en maximale isolatie. In Maastricht en Venlo is in 2011 al met de bouw van nieuwe kantoren begonnen. Het Maastrichtse kantoor kon begin 2013 betrokken worden. Het Venlose kantoor komt in mei 2013 beschikbaar. Op 5 april 2012 ging in Zwolle de eerste paal de grond in voor een nieuw regiokantoor, dat in februari 2013 is opgeleverd. Alle drie gebouwen ontvingen een vier sterren (Excellent) BREEAM-NL nieuwbouwcertificaat als onderscheiding voor hun duurzaamheid.

Eind 2012 viel ook het besluit het hoofdkantoor in Rosmalen te verruilen voor acht etages in een modern kantoor naast het station van 's-Hertogenbosch en de Arnhemse vergaderlocaties te verplaatsen naar de Rijntoren boven het station aldaar. Door de locatie van de nieuwe kantoren kunnen veel medewerkers gemakkelijk met het openbaar vervoer naar hun werk of vergadering

komen. Ook zijn de gebouwen maximaal berekend op de flexibele werkplekken en ontmoetingsruimtes die behoren bij het Nieuwe Werken. Overigens heeft Enexis ook in de bestaande kantoren energiebesparende maatregelen doorgevoerd, om te komen tot een duurzamer gebruik. Daarmee is een forse energiebesparing bereikt, die ten opzichte van 2011 een reductie van naar schatting 956 ton CO₂ bedraagt.

Duurzamer wagenpark

Enexis beschikt over een fors wagenpark van in totaal 1.129 personenauto's en 1.159 bedrijfsauto's. Onmisbaar voor een goede uitoefening van de functie, maar ook een bron van CO₂-emissies. Enexis beperkt die zoveel mogelijk door auto's met een gunstig energielabel verplicht te stellen, terwijl bestuurders van een lease- of bedrijfsauto een training krijgen in veilig en zuinig rijden. Ook worden steeds meer auto's met conventionele brandstof vervangen door auto's op aardgas of groengas of door elektrische auto's. Eind 2012 telde het wagenpark 48 elektrische auto's en 30 auto's op groengas. Halverwege het verslagjaar bleek dat de elektrische auto's sinds de komst van de eerste (in 2008) bij elkaar al een miljoen kilometer hadden afgelegd.

Duurzaam wagenpark

	2012	2011	2010	2009	2008
Elektrische auto's					
100% elektrische personenauto's	48	29	17	10	1
Personenauto's op biogas/aardgas	30	11	3	3	

Duurzaam inkopen

Enexis verlangt ook van zijn samenwerkingspartners en leveranciers dat duurzaamheid onderdeel is van de transacties. Bij aanbestedings-trajecten verlangt Enexis de ondertekening van een Supplier Code of Conduct, die aangeeft wat er onder meer op het gebied van

arbeidsomstandigheden, milieubelasting en mensenrechten van hen wordt verlangd. Bij aanbestedingstrajecten wordt helder aangegeven welke specifieke duurzaamheidseisen gesteld worden aan onder meer producten, processen en afvoer van restmateriaal.

CO₂-footprint

Emissie naar nul

In 2012 heeft Enexis haar klimaatbeleid aangescherpt. Het doel is de eigen emissie netto op nul te brengen, volgens de aanpak van de 'Trias Energetica'. Die kent drie stappen. Allereerst reductie van het energieverbruik en daarmee de uitstoot van broeikasgassen. Zo heeft Enexis geïnvesteerd in nieuwe, energieneutrale gebouwen en elektrische auto's en zijn er maatregelen genomen om netverliezen in het elektrisch net en lekkage van gas uit het gasnet te verminderen. Ook in de keten is gewerkt aan reductie, bijvoorbeeld bij het afvalmanagement. De tweede stap is zoeken naar duurzame alternatieven voor energie uit fossiele bronnen. Voor het elektriciteitsverbruik in de kantoren is Enexis daarom overgestapt op windenergie van Nederlandse bodem en het netverlies wordt opgewekt in Scandinavische waterkrachtcentrales. Voor de andere activiteiten is nog geen echt duurzaam alternatief. Stap drie is compensatie. Wat er overblijft aan energiegebruik uit fossiele bronnen compenseert Enexis door de aankoop van Gold Standard-certificaten.

CO₂-certificaten

In 2012 heeft Enexis bijgedragen aan de reductie van CO₂ door de aankoop van Gold Standard CO₂-certificaten van een verzameling windparken in Taiwan. Deze certificaten, die mede op initiatief van het Wereld Natuurfonds worden uitgegeven, vertegenwoordigen elk een ton CO₂-reductie, door het realiseren van nieuwe projecten op het gebied van duurzame energie. De goede controles van Gold Standard garanderen dat de additionele CO₂-reductie die de certificaten vertegenwoordigen echt is gerealiseerd, bovendien is vastgelegd in een betrouwbaar systeem en aantoonbaar positieve effecten had voor de lokale gemeenschap.

Toenemend inzicht in de keten

Behalve de eigen emissie is ook de ketenemissie verder in beeld gebracht. Er zijn twee nieuwe rekenmodellen ontwikkeld in samenwerking met leveranciers en adviesbureau Ecofys. Zo heeft Enexis nu ook inzicht in de CO₂-uitstoot bij het maken van bedrijfsmiddelen als transformatoren, kabels en gasleidingen voordat ze in gebruik genomen worden en in de uitstoot bij verwerking aan het einde van de levensduur. Daardoor kan Enexis met fabrikanten van deze bedrijfsmiddelen enerzijds en met de afvalverwerker anderzijds zoeken naar verdere mogelijkheden om de milieubelasting te verlagen. Elders in dit verslag worden de goede resultaten op het gebied van afvalmanagement gepresenteerd. De resultaten van de emissieberekening zijn te vinden in de tabel hiernaast.

Effect van besparingsmaatregelen

Voor 2012 had Enexis het doel om 5% CO₂-uitstoot te reduceren in de gebouwen en in het wagenpark. Door de keuze voor Nederlandse windenergie is de emissie van het elektriciteitsverbruik in de gebouwen teruggebracht naar nul. Ook het elektriciteitsverbruik zelf is verminderd, en wel met 5%. Het gasverbruik is verminderd met 2%. In beide gevallen na correctie voor weersinvloeden en veranderingen in het aantal gebouwen. In 2013 volgt een verdere afname door ingebruikname van energieneutrale en zeer zuinige panden. De reductie in het wagenpark is niet bereikt. Er was een toename in emissie van 11%. De reden daarvoor lag in een uitbreiding van het wagenpark met 13%, hoofdzakelijk door toewijzing van bedrijfsauto's aan uitvoerders. Dat leidde tot een toename van het totaal aantal gereden kilometers met 8,7%. De hoeveelheid kilometers die medewerkers met hun eigen auto reden voor Enexis (opgenomen in de ketenemissie), nam uiteraard tegelijkertijd af. De hoeveelheid lekkage uit het gasnetwerk is ook licht toegenomen. Dit wordt veroorzaakt door een toename van de lengte van het netwerk met 1.487 kilometer, enerzijds door de overname van Intergas in 2011 en anderzijds door het aanleggen van nieuwe netdelen. De gemiddelde gaslekkage per kilometer leiding is, door vervanging van oude leidingen, licht gedaald.

Netwerkspecifieke indicator

De CO₂-uitstoot van Enexis is sterk afhankelijk van de hoeveelheid werk die wordt uitgevoerd. In tijden van grote economische bedrijvigheid wordt meer gebouwd, resulterend in meer netwerkuitbreidingen. Ook verbruikt de gemiddelde klant meer energie, waardoor meer netverlies optreedt. Daarom is naast de absolute waarde van de footprint ook de relatieve waarde relevant. Gekozen is voor de hoeveelheid CO₂-uitstoot in de eigen operaties per klant. In 2012 was deze 25,5 kg CO₂ per klant. In 2011 was de waarde 29,0 kg CO₂ per klant.

Eigen emissie Enexis

Greenhouse Gas Protocol scope 1 en 2	CO ₂ -uitstoot (in ton CO ₂ -equivalenten)	
	2012	2011
Netverlies elektriciteitstransport ¹⁾ 1.714 mln kWh	0	13.018
Lekkages gasnetwerk Lengte leidingnet 44.764 km Gaslekage 7,4 mln m ³ aardgas	107.909	105.846
Lekkage SF₆ uit schakelapparatuur Lekkage 5 kg	114	209
Elektriciteitsverbruik gebouwen ²⁾ 8,2 mln kWh elektriciteit	0	4.162
Aardgasverbruik gebouwen 1,4 mln m ³ aardgas	2.547	2.783
Reizen en vervoer wagenpark Enexis Personenauto's 2,0 mln liter brandstof Bedrijfswagens 2,5 mln liter brandstof Vrachtwagens 0,2 mln liter brandstof	12.107	10.905
Totaal eigen emissie Enexis	122.677	136.923
Compensatie met Gold Standard certificaten	122.677	0
Netto eigen emissie Enexis	0	136.923

Ketenemissie

Greenhouse Gas Protocol scope 3	CO ₂ -uitstoot (in ton CO ₂ -equivalenten)	
	2012	2011
Reizen medewerkers met eigen vervoer en openbaar vervoer Woon-werkverkeer 15,2 mln km Dienstreizen auto 10,5 mln km Trein 0,9 mln km Vliegereizen 0,35 mln km	5.154	5.841
Productie van netwerkcomponenten door leveranciers ³⁾ 2.665 km kabel 1.225 km gasleiding 681 transformatoren 1.899 installaties en stations	47.725	0
Verwerking van bedrijfsafval ³⁾ Emissie bij verwerking Vermeden emissie in de keten als gevolg van recycling door Enexis	5.290 4.280	0

1. Enexis heeft het netverlies groen ingekocht via Garanties van Oorsprong van waterkrachtcentrales in Scandinavië. In 2012 was de emissie die Enexis hiermee in de eigen footprint vermeerde 719.537 ton CO₂.
2. In de gebouwen gebruikte Enexis 100% Nederlandse windenergie.
3. In dit jaarverslag voor het eerst gepubliceerd.



Enexis zet spanningzoekers aan het werk

Venlo, 23 maart 2012

Hoe krijg je energie op de agenda bij kinderen in de hoogste klassen van het basisonderwijs? Door deze het zelf te laten maken. Dat is het uitgangspunt voor het lespakket 'Krachtmeting', dat Enexis ontwikkelde voor groep 5 en 6. Het bestaat uit een digitaal programma en een pakket vol bijzondere lesmaterialen, waarmee de kinderen direct aan de slag kunnen. Tweeduizend pakketten zijn er gemaakt en daarvan vond ruim de helft in 2012 al vlot zijn weg naar de scholen.



Vragen als: 'hoe wek je eigenlijk energie op?' en 'hoe kun je energie slimmer gebruiken?' zetten de leerlingen, door Enexis benoemd tot 'spanningzoekers', niet alleen aan het denken maar ook aan het doen. Dat laatste met allerlei duurzame materialen, waaronder een dynamo annex spanningsmeter van hout, want duurzaamheid is een van de accenten in het lespakket. Wind- en zonne-energie komen er ruimschoots in aan bod.

Enexis hoopt met dit lespakket bij de leerlingen de kiem te leggen voor de belangstelling voor techniek die via de technische opleidingen op termijn de benodigde technici moet leveren.

Mark Verheijen, destijds Limburgs gedeputeerde en inmiddels VVD-kamerlid, reikte samen met Enexis' voorzitter Han Fennema op 23 maart 2012 symbolisch het eerste pakket uit aan basisschool 't Ritjen in Venlo. Hij onderstreepte dat het van het grootste belang is om te zorgen voor voldoende geschoolde vakmensen. "Dat was ook de reden voor de provincie Limburg om als aandeelhouder Enexis te ondersteunen bij initiatieven die zorgen voor een betrouwbare, duurzame energievoorziening", aldus Verheijen.

“Straks hebben ze én een vak én een baan.”

Terwijl onze maatschappij steeds meer drijft op techniek, wordt de animo bij jongeren voor een technische opleiding steeds kleiner. Gevolg: als over enkele jaren een grote groep ervaren technici met pensioen gaat, laten ze een nauwelijks te vullen gat achter. Ook bij Enexis dreigt er over vier tot zes jaar een tekort aan ervaren onderhouds- en storingsmonteurs. Een te groot risico om werkeloos toe te kijken, zo oordeelde het bedrijf. Zo ontstond de Enexis-vakschool, een solide brug tussen het vmbo en de monteurspraktijk.

“We zoeken mensen met minimaal vmbo kader electro of hoger. Met een behoorlijk verstand, want het leertempo ligt best hoog. En vooral met de wil en de instelling om het vak te leren.” Aldus Arie van den Heuvel, Enexis-docent aan de vakschool in Eindhoven. Daar leidt hij, samen met collega's in Noord en Zuid en docenten van het ROC Koning Willem I College, de leerlingen op in theoretische en praktische vakken om ze in het najaar over te dragen aan de Enexis-regio's voor hun verdere vorming.

Vlieguren

Twee dagen per week zitten ze dat eerste jaar op school, waarvan minstens één in een van de moderne trainingswerkplaatsen in het nieuwe gebouw van de vakschool in Eindhoven.

Daar leren ze de grondbeginselen van het werken met de steeds geavanceerdere apparatuur en infrastructuur. “De andere drie dagen van de week,” legt Van den Heuvel uit, “werken ze bij een van de aannemers die wij regelmatig inschakelen. Daar maken ze vlieguren en maken ze kennis met de discipline van het dagelijks werk.”

Selectie zwaarder

Twee vakscholen heeft Enexis, een in Emmen en een in Eindhoven. In Eindhoven ging in 2012 de derde lichter van start. Het gaat elk jaar om 12 leerlingen per locatie, meestal tussen de 17 en 23 jaar. Die 12 blijven over na een flinke selectie. Van den Heuvel: “Die selectie is inmiddels zwaarder geworden, want in de loop van de jaren weet je steeds beter waar je naar moet kijken om te kunnen voorspellen of een kandidaat werkelijk de opleiding goed kan volbrengen. Het is ook niet niks. In de paar jaar van de opleiding worden ze goeie vaklui, maar leren ze ook zelfstandig te werken, verantwoordelijkheid te dragen en goede vertegenwoordigers te zijn van Enexis. Ze moeten dus niet alleen technisch geschoold worden, maar ook gedragscompetenties aanleren.”

Vaste baan

Twee tot drie jaar kost het de meesten om naast de praktijk de opleiding af te ronden. Dan worden ze geacht op mbo3-niveau te zitten. Dat betekent dat ze, verspreid over twee jaar, vier theorieblokken moeten hebben afgerond. Van den Heuvel: “Zijn ze helemaal klaar, dan krijgen ze een vast contract. En dat is als je het mij vraagt een prima vooruitzicht. Als ze hun kans grijpen en er echt tegenaan gaan, hebben ze in een paar jaar én een vak én een vaste baan. Dat is in deze tijden toch geen vanzelfsprekendheid.”

Persoonlijke groei

Voor Van den Heuvel is de voldoening in elk geval merkbaar groot. Na een carrière als elektromonteur kwam hij terecht bij het praktijkonderwijs en haalde zijn tweedegraads bevoegdheid als leraar techniek. “Wat mij in het onderwijs in het algemeen, maar speciaal hier in de vakschool zo aantrekt, is de persoonlijke groei die de leerlingen in dit eerste jaar doormaken. Dat is geweldig. Als ze komen zijn het soms nog echte pubers die nauwelijks weten wat ze willen. En straks zijn het vaklui met een behoorlijke technische en theoretische bagage. Kijk, Enexis heeft duurzaamheid heel hoog in het vaandel. Nou, als je het mij vraagt, is dit toch wel een van de meest duurzame dingen die je voor de maatschappij kunt doen.”



Arie van den Heuvel
Enexis-vakschooldocent

Constance aandacht voor veiligheid

Veilig werken is bij Enexis een vanzelfsprekendheid. Maar elke vanzelfsprekendheid bergt het risico in zich van routine en die kan gevaarlijk zijn.

Dat geldt niet alleen voor monteurs, elke automobilist kan erover meepraten. Daarom hamert Enexis constant op alle aspecten van veiligheid. Door continu te wijzen op mogelijke gevaren, onder meer met analyses van incidenten, wordt het veiligheidsbesef voortdurend levend gehouden.

Twee documenten, Bedrijfsvoering Elektrische Installaties (BEI) en de Veiligheidsinstructies Aardgas (Viag), aangevuld met 'Veiligheidswerk-instructies', geven precieze aanwijzingen voor het veilig uitvoeren van werkzaamheden. Monteurs kennen die, het is

de basis voor hun toelating tot het vak. Daarbovenop komen voor elke opdracht briefings, met daarin alle bijzonderheden over de specifieke situatie ter plaatse.

Maar minstens zo belangrijk is vervolgens ook de Last Minute Risico Analyse, die elke monteur doet vóór aanvang van elke klus. Drie korte vragen: wat kan er misgaan, wat is daarvan dan de oorzaak en hoe kun je het gevaar voorkomen? Drie goede antwoorden vormen de basis voor veilig werken. Je werkt nu eenmaal veilig of je werkt niet. Daar zou menig doe-het-zelver ook goed aan doen...

Enexis in de schoolbanken

Bij Enexis spreekt bijleren vanzelf. Om je vak bij te houden, maar ook om jezelf te ontwikkelen en nieuwe taken en uitdagingen aan te kunnen.

Cursisten klassikale trainingen



17.784

Cursisten e-learning



4.413

Opleidingsuren per medewerker



35

Trainingsdagen klassikaal



4.297

De quote van:

Martin Kouters Leerling Enexis-vakschool

"Ik ben nog maar een paar maanden bezig, maar het bevalt me prima. Na vijf jaar bij de politie wilde ik graag wat anders. Twee vrienden van me zaten al op de vakschool en mij had een technisch beroep ook altijd wel wat geleden. Ik wil veel leren en daar krijg ik op de vakschool en in de praktijk alle kans voor. Plus dat ik veel buiten ben en lekker met mijn handen werk. Ja, ik voel me nou helemaal op mijn plek."

Arie Strik Docent Enexis-vakschool vanuit het ROC Koning Willem I College

"Het is een aparte groep, ze zijn jong, hebben nog weinig idee hoe het in de werkelijke wereld toegaat. Dat levert in het praktijkwerk nog wel eens problemen op. Veel mensen vergeten dat ze ooit zelf ook jong geweest zijn. Maar met geduld, duidelijkheid en oprechtheid kom je een heel eind en na een tijdje zie je ze vanzelf veranderen in de richting van de verantwoordelijke vakmensen die ze straks zijn."



Ondernemingsbreed risicomanagement

Belangrijke risico's

In het najaar van 2012 zijn ten behoeve van het Bedrijfsplan 2013 de bedrijfsrisico's van Enexis opnieuw geëvalueerd, inclusief een beoordeling van de impact ervan. De belangrijkste risico's en de beheersmaatregelen die Enexis neemt, worden hieronder beschreven.

Veiligheid

Het risico op ongevallen is sterk verweven met onze primaire processen. Beheersing van het aantal ongevallen heeft dan ook structureel veel aandacht binnen Enexis. Intensivering van het onderhoud aan verouderde delen van het (gas)netwerk levert een verhoogde kans op ongevallen op. Enexis werkt consequent aan versterking van het veiligheidsbewustzijn van haar personeel en dat van haar aannemers. Bij de keuze van aannemers is de borging van veiligheid een belangrijke factor in de aanbestedingsprocedure.

Wet- en regelgeving

Risico's op het terrein van de Elektriciteitswet, de Gaswet en afgeleide regelgeving worden bewaakt door onze afdeling Strategie & Regulering. Enexis voert zowel individueel als in sectorverband intensief overleg met zowel ministerie als NMa met betrekking tot regelgeving en toezicht.

Daarnaast onderkennen we risico's die verbonden zijn aan privacy, EU-aanbestedingsregels en fiscale wet- en regelgeving. Enexis besteedt aan deze gebieden extra aandacht.

Klantgericht acteren

Klanten worden kritischer en stellen steeds hogere eisen aan onze dienstverlening. Het risico dat we niet aan de verwachtingen van klanten kunnen voldoen, neemt daardoor toe. We versterken daarom onze klantfocus door opleiding, training en coaching en door verschillende projecten, waaronder een nieuwe, klantgeoriënteerde aanpak van het aansluitingsproces en de ontwikkeling van diverse portals voor klantprocessen. Ook de invoering van het Nieuwe Marktmodel zal een positief effect hebben op het klantgericht werken. Daarentegen zal de implementatie en eventueel uitstel van dit model een verhoogd risico kunnen veroorzaken op verstoring van de dienstverlening aan klanten. Een fall-backscenario wordt ontwikkeld om dit risico te beheersen.

De continuïteit van de interne (IT-ondersteunde) processen

Enexis beschikt over een uitgebreide, complexe IT-omgeving, waarop continue onderhoud nodig is om risico's op het gebied van beveiliging en continuïteit te beheersen. Met het oog op de kwaliteit van de dienstverlening en de (interne) klantgerichtheid is in 2013 een reorganisatie van de afdeling informatiemanagement voorzien. Daarnaast worden projecten uitgevoerd ter verbetering van een aantal basisvoorzieningen. Resultaten worden naar verwachting vanaf 2014 zichtbaar.

Verloop gekwalificeerd technisch personeel

Vanaf 2015 gaat een groot aantal personeelsleden met pensioen. Vooral de uitstroom van monteurs en uitvoerders kan op termijn leiden tot een structureel tekort aan ervaren technische vakkrachten, ook al omdat de instroom in de technische opleidingen stagneert. Door efficiëntere werkprocessen zal Enexis minder personeel nodig hebben, maar het werk zal ook toenemen, waardoor er toch een grote vervangingsbehoefte bestaat. Om toekomstige knelpunten te voorkomen wordt er extra aandacht besteed aan strategische personeelsplanning en is Enexis actief op de arbeidsmarkt, met name gericht op het in dienst nemen van extra leerling-monteurs. De actuele situatie lijkt iets gunstiger: de door de crisis ruimere arbeidsmarkt en de stapsgewijze verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd verruimen de periode waarin de maatregelen van Enexis hun effect kunnen krijgen.

Uitvalduur

Veroudering van het net vergroot het risico op een toename van het aantal storingsminuten. Het beheersen van deze risico's op de gewenste waarden door optimale onderhouds- en vervangingsmaatregelen is een permanent onderdeel van de afdelingen Asset Management en Infra Services. Ook worden verschillende projecten uitgevoerd om in geval van een storing effectiever te werk te gaan en daarmee de totale uitvalduur te beperken. Een van deze projecten, distributieautomatisering, is hierbij van cruciaal belang.

'In-Control'-verklaring

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de opzet en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem van Enexis. Dit systeem heeft als doel het bewaken van de realisatie van strategische en operationele doelstellingen, de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en het naleven van wet- en regelgeving.

Het interne risicobeheersings- en controlesysteem van Enexis is verankerd in het Risico & Control Raamwerk. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het raamwerk geen absolute zekerheid kan geven ten aanzien van het realiseren van de ondernemingsdoelstellingen, of dat materiële fouten, verliezen, fraude of overtreding van wet- en regelgeving niet zullen voorkomen in de processen en de financiële verslaggeving. Het raamwerk wordt regelmatig geëvalueerd en doorontwikkeld.

De Raad van Bestuur heeft de opzet en werking van het Enexis Risico & Control Raamwerk gedurende 2012 geëvalueerd, mede op basis van de business control-informatie, de 'Letters of Representation', de rapportages van de afdeling Internal Audit & Risk en de managementletter van de externe accountant.

Ondanks het feit dat in 2012 verbeteringen zijn doorgevoerd op het gebied van de interne beheersing is in 2013 extra aandacht nodig voor:

- ◆ het versterken van de maatregelen met betrekking tot informatiebeveiliging;
- ◆ het verstevigen van de relatie tussen activa-administratie en bedrijfsmiddelenregistratie.

Met inachtneming van bovenstaande is de Raad van Bestuur van mening dat het interne risicobeheersings- en controlesysteem van Enexis ten aanzien van beheersingsdoelstellingen op het gebied van financiële verslaggeving in 2012 naar behoren heeft gewerkt en dat het een redelijke mate van zekerheid geeft dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Op grond van bovenstaande zijn wij van mening dat wij hiermee voldoen aan de best practice-bepalingen II.1.3, II.1.4 en II.1.5 van de Corporate Governance Code.

Het hiervoor vermelde is tevens besproken met de Auditcommissie van de Raad van Commissarissen, in aanwezigheid van de externe en interne accountant.

Rosmalen, 15 maart 2013

De Raad van Bestuur

Han Fennema

Voorzitter Raad van Bestuur

Maarten Blacquièrre

Lid Raad van Bestuur/CFO



Corporate Governance

Enexis Holding N.V. is een naamloze vennootschap volgens Nederlands recht. Op de onderneming is het zogenaamde structuurregime van toepassing. Om maximale openheid en transparantie te bieden over haar organisatiestructuur, handelen, doelen en resultaten past Enexis de Corporate Governance Code toe, voor zover dit mogelijk en van toepassing is.

De code benadrukt de verantwoordelijkheid die bedrijven hebben voor maatschappelijke aspecten van ondernemen. Dit sluit goed aan bij de strategische doelstellingen van Enexis op het gebied van duurzaamheid, betrouwbaarheid, betaalbaarheid en publieksgerichtheid.

Enexis wijkt af van een aantal best practice-bepalingen uit de Corporate Governance Code. Zo wordt op grond van het door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgestelde beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur afgeweken van bepaling II.1.1 (maximale benoemingstermijn bestuurders). Aan de bepalingen II.2.12 t/m II.2.14 (publicatie remuneratierapport) wordt invulling gegeven door publicatie van de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur in de jaarrekening. Verder is gekozen voor een gecombineerde Remuneratie- en Selectiecommissie, waarmee bewust wordt afgeweken van III.5 (instellen van aparte Remuneratiecommissie en een Selectie- en Benoemingscommissie). Een aantal andere afwijkingen (zie opsomming) is het gevolg van het feit dat de aandelen van Enexis in handen zijn van Nederlandse (lagere) overheden en niet aan de beurs zijn genoteerd.

Bepalingen die in 2012 niet op Enexis van toepassing zijn

- ◆ II.2.4 tot en met II.2.7 (opties)
- ◆ III.7.1 tot en met III.7.2 (aandelen als bezoldiging commissarissen)
- ◆ III.8.1 tot en met III.8.4 (one-tier bestuursstructuur)
- ◆ IV.1.1 (quorumeisen bij besluiten tot het ontnemen van bindend karakter aan voordrachten bij niet-structuurvennootschappen)
- ◆ IV.1.2 (specifieke stemrechten op financieringspreferente aandelen)
- ◆ IV.1.7 (registratiedatum uitoefening stem-/vergaderrecht)
- ◆ IV.2.1 tot en met IV.2.8 (certificering van aandelen)
- ◆ IV.3.4 (analisten)
- ◆ IV.3.11 (overzicht beschermingsmaatregelen in jaarverslag)
- ◆ IV.4.1 tot en met IV.4.3 (institutionele beleggers)

Goed ondernemingsbestuur en toezicht

De twee belangrijkste pijlers voor een goede Corporate Governance zijn goed ondernemingsbestuur en goed toezicht daarop. De Raad van Bestuur (RvB), de Raad van Commissarissen (RvC) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) zijn verantwoordelijk voor bestuur en toezicht. Om deze taken goed uit te kunnen voeren, worden zij ondersteund door een effectief stelsel van maatregelen van risicobeheersing, interne auditfunctie en accountants. In reglementen en statuten is vastgelegd hoe de RvB, de RvC en de AVA zich tot elkaar verhouden. Deze documenten zijn gepubliceerd op www.enexis.nl.

De Raad van Bestuur

De RvB is verantwoordelijk voor het bestuur van Enexis. De RvB stelt de operationele en financiële doelstellingen van de vennootschap vast, definieert de strategie die nodig is voor het realiseren van die doelstellingen en benoemt de randvoorwaarden die bij de strategie gelden. De RvB opereert onder toezicht c.q. goedkeuring van de RvC en de AVA en binnen de statutaire bepalingen. De RvB is verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's en de financiering van de onderneming. Samen met de RvC is de RvB verantwoordelijk voor de Corporate Governance-structuur van Enexis en de naleving van de Corporate Governance Code.

Leden van de RvB worden benoemd door de RvC, die tevens een van de leden benoemt tot voorzitter en een ander tot Chief Financial Officer (CFO)/Lid RvB. In 2012 bestond de RvB van 1 januari tot en met 30 september uit twee leden, nadien uit één lid. Met de benoeming van de heer Blacquièrre tot Lid RvB per 1 januari 2013 bestaat de RvB per dezelfde datum weer uit twee leden.

De leden van de RvB verdelen onderling de werkzaamheden en stellen die verdeling vast in overleg met de RvC. De personalia van de RvB-leden zijn opgenomen in de Personalaparagraaf achter in dit jaarverslag.

De RvB handelt volgens een eigen reglement dat zoveel mogelijk aansluit op de Corporate Governance Code en dat is goedgekeurd door de RvC. Dit reglement bevat onder andere procedures voor samenstelling, taken en bevoegdheden, vergaderingen en besluitvorming.

Leden van de RvB worden beloond conform het bezoldigingsbeleid van de vennootschap, dat is vastgesteld door de AVA. Per RvB-lid stelt de RvC, op voorstel van de Remuneratie- en Selectiecommissie, de hoogte van de bezoldiging vast. Gegevens over de bezoldiging van de RvB zijn vermeld in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur, in het bijzonder als het gaat om de realisatie van de doelstellingen van de vennootschap, de strategie en de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten, de interne systemen voor risicobeheersing en controle en de financiële verslaggeving. De RvC handelt volgens een reglement, waarin samenstelling, commissies, taken en bevoegdheden, vergaderingen en besluitvorming zijn vastgelegd. Uit zijn midden stelt de RvC twee permanente commissies samen: een Auditcommissie en een gecombineerde Remuneratie- en Selectiecommissie. Voor beide commissies is een reglement opgesteld, waarin samenstelling, taakopdracht en de wijze waarop de commissie haar taak uitoefent zijn vastgelegd.

Leden van de RvC ontvangen een honorarium dat wordt vastgesteld door de AVA. Naast hun honorarium hebben zij recht op vergoeding van reis- en verblijfkosten die zij maken in de uitoefening van hun functie. Gegevens over de bezoldiging van de RvC zijn vermeld in de jaarrekening.

Beleid evenwichtige verdeling

Ten aanzien van de Wet Bestuur en Toezicht, meer in het bijzonder het voorschrift betreffende een evenwichtige verdeling van mannen en vrouwen in Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen geldt dat Enexis hieraan voldoet voor zover het de Raad van Commissarissen betreft. Wat betreft de Raad van Bestuur wordt vooralsnog niet voldaan aan het voorschrift. Het beleid van Enexis is er in het algemeen overigens op gericht om gedurende de komende jaren het aantal vrouwen dat wordt aangenomen te verhogen en de doorstroom van vrouwen naar hogere posities te bevorderen. Een en ander met het oog om het aantal werkzame vrouwen bij Enexis, ook in managementposities, in lijn te brengen met de ambities.

Algemene Vergadering van Aandeelhouders

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Enexis. In de AVA vindt besluitvorming plaats over onder meer het schriftelijke jaarverslag van de RvB, het dechargeren van de RvB en de RvC, het vaststellen van de jaarrekening en het bepalen van de winstbestemming. Ook keurt de AVA de strategie van de vennootschap goed en benoemt zij de leden van de RvC.

Bepaalde bevoegdheden van de AVA zijn toegekend aan een Aandeelhouderscommissie (AC). Deze commissie telt zeven leden en heeft als doel de slagvaardigheid en effectiviteit van de besluitvorming binnen de AVA te bevorderen. De leden van de AC ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding. De taken van de AC zijn beschreven in de statuten van Enexis en de werkwijze is vastgelegd in een door de AVA goedgekeurd convenant tussen de RvB, de RvC en de AC.

Risicobeheersing

Risicomanagement is een belangrijk onderdeel van het besturingsmodel van Enexis. Het richt zich met een brede invalshoek op alle facetten van de onderneming; van strategische en operationele risico's tot de betrouwbaarheid van (financiële) rapportages en het voldoen aan wet- en regelgeving. Enexis beschikt over een risicomanagementbeleid en een Risico Management Governance.

Lijn- en projectmanagers op alle niveaus in de organisatie zijn zelf verantwoordelijk voor het identificeren van risico's en het nemen van maatregelen. De afdeling Internal Audit & Risk, de Compliance Officer van de afdeling Strategie & Regulering en de beveiligings-experts van de afdeling Informatiemanagement ondersteunen hen bij het kwantificeren, beperken en bewaken van de risico's. Deze decentrale verantwoordelijkheid is een essentieel element van de gehele risicobenadering.

Op centraal niveau is een Risico Management Comité (RMC) ingericht, dat de implementatie van risicomanagementbeleid bewaakt. In het RMC zitten, naast enkele directeuren, deskundigen op het gebied van risicomanagement.

Het stelsel van maatregelen voor risicobeheersing bestaat, naast het Enexis Governance-model, uit een groot aantal instrumenten, procedures en controlesystemen. Denk hierbij onder andere aan:

- ◆ Het risk-based asset managementsysteem, voor de bepaling van het onderhouds- en investeringsprogramma van de assets;
- ◆ Een jaarlijkse inventarisatie van de langetermijnrisico's (State of the Risk), gekoppeld aan het opstellen van het strategisch plan;
- ◆ Het monitoren van de totale 'Value at Risk' afgezet tegen de 'Risk Appetite'; de impact van risico's wordt meegenomen bij de besluitvorming en het opstellen van de jaardoelen;
- ◆ Het Interne Control Framework van Enexis, waarmee het lijnmanagement verantwoording aflegt over de beheersing van de bedrijfsprocessen.

Interne auditfunctie

Enexis heeft een interne auditfunctie (onderdeel van de afdeling Internal Audit & Risk). Deze afdeling is onafhankelijk en verschaft aanvullende zekerheid aan het management en de RvB omtrent de beheersing, effectiviteit, efficiency en compliance van de bedrijfsvoering. Internal Audit & Risk evalueert ook de processen met betrekking tot beheersing, risicomanagement en besturing (governance).

Internal Audit & Risk functioneert onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de RvB. De Auditcommissie houdt toezicht op de dienst en adviseert de RvB over de rol en het functioneren; in het bijzonder stelt deze commissie het auditplan vast en neemt ze kennis van beraadslagingen en bevindingen.

Het auditplan komt tot stand in overleg met de externe accountant en de RvB en is onder andere gebaseerd op de risicorapportages en de controlebevindingen. De externe accountant neemt ook kennis van de bevindingen van Internal Audit & Risk.

De externe accountant

De AVA benoemt de externe accountant. De RvC doet daarvoor een voordracht en steunt daarbij op advies van de Auditcommissie en de RvB.

Bij de voordracht wordt in het bijzonder de onafhankelijkheid van de externe accountant in ogenschouw genomen. De RvB rapporteert jaarlijks aan de RvC en de AVA over de ontwikkelingen in de relatie met de externe accountant, in het bijzonder zijn onafhankelijkheid.

De RvB beoordeelt ten minste eens in de vier jaar het functioneren van de externe accountant in de diverse entiteiten en capaciteiten waarin de externe accountant fungeert. De RvB deelt de belangrijkste conclusies van die beoordeling mee aan de RvC en de AVA. In 2011 heeft een Europese aanbestedingsprocedure plaatsgevonden die heeft geresulteerd in het voorstel van de RvC aan de AVA om een externe accountant aan te trekken. Het voorstel tot deze aanstelling met een periode van drie jaar is goedgekeurd tijdens de AVA op 26 april 2012.

De Auditcommissie houdt toezicht op de relatie met de externe accountant. De commissie:

- ◆ Beoordeelt de onafhankelijkheid, bezoldiging en de eventuele niet-controlewerkzaamheden voor de vennootschap van de externe accountant.
- ◆ Stelt de betrokkenheid van de externe accountant vast met betrekking tot de inhoud en publicatie van de financiële verslaggeving door de vennootschap, anders dan de jaarrekening.
- ◆ Neemt kennis van onregelmatigheden met betrekking tot de inhoud van financiële verslaggeving, zoals moet worden gemeld door de externe accountant.
- ◆ De externe accountant neemt deel aan de vergaderingen van de Auditcommissie.



Stabiel resultaat bij geringe tariefverhoging

Nettowinst

Enexis realiseerde in 2012 een nettowinst van EUR 229,1 miljoen, vrijwel gelijk aan het resultaat over 2011 (EUR 229,4 miljoen). Deze resultaten zijn bereikt bij een tariefverhoging in lijn met inflatie. Deze beperking van de tariefverhoging wordt voortgezet in 2013. Enexis laat hiermee zien een betaalbare dienstverlening hoog in het vaandel te hebben.

Netto-omzet, kosten van omzet en brutomarge

In 2012 heeft Enexis een netto-omzet behaald van EUR 1.367,0 miljoen, een stijging van 4,0% ten opzichte van 2011 (EUR 1.314,6 miljoen). Deze stijging is het gevolg van de tariefstijging voor bestaande klanten (EUR 32,8 miljoen), de toename van het aantal klanten of het aantal producten en diensten die zij hebben afgenomen (EUR 8,0 miljoen) en de overname van Intergas per 1 juni 2011 (EUR 11,6 miljoen), waardoor in 2012 Intergas voor een heel jaar in de omzet opgenomen is en in 2011 voor slechts zeven maanden.

De brutomarge inclusief overige opbrengsten is met EUR 58,0 miljoen gestegen en komt over 2012 uit op EUR 1.145,3 miljoen (2011: EUR 1.087,3 miljoen). De stijging is voornamelijk het gevolg van de bovengenoemde omzetsijging uit gereguleerde activiteiten. Daarnaast hebben de lagere inkoopkosten, de hogere opbrengsten van Fudura B.V. en voor derden verrichte werkzaamheden bijgedragen aan de stijging van de brutomarge.

Bedrijfskosten

De bedrijfskosten zijn in 2012 ten opzichte van 2011 met EUR 59,3 miljoen gestegen tot EUR 744,1 miljoen. Voor EUR 6,6 miljoen is deze stijging te verklaren doordat Intergas in 2012 voor 12 maanden in de bedrijfskosten is opgenomen en in 2011 slechts voor zeven maanden. De overige kostenstijging is op te splitsen in een structureel (EUR 24,6 miljoen) en een incidenteel deel (EUR 28,1 miljoen).

De structurele component van de stijging bestaat uit het saldo van een besparing van EUR 10,7 miljoen en een kostenstijging van EUR 35,3 miljoen. De structurele kostenstijging bestaat uit drie componenten:

- ◆ Toename van de onderhouds- en exploitatiekosten aan het elektriciteits- en gasnet alsmede kosten van een meerjarig ICT-programma ten behoeve van de digitale aansturing van onze netten (EUR 14,5 miljoen).
- ◆ Inflatie-effecten, cao-stijgingen en een pensioenopslag van het ABP (EUR 12,6 miljoen).
- ◆ Toename van de afschrijvingskosten door hogere vervangingsinvesteringen in de afgelopen jaren ten behoeve van de betrouwbaarheid van de energienetten (EUR 8,2 miljoen).

De gerealiseerde besparingen zijn het gevolg van procesverbeteringen, het sturen op efficiency en de implementatie van verbeterprogramma's. Hiermee is Enexis in staat om de dienstverlening betaalbaar te houden.

Het incidentele deel van de stijging van de bedrijfskosten bedraagt EUR 28,1 miljoen. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt doordat in 2011 de vrijval van de gevormde voorzieningen hoger was dan in 2012. Daarnaast heeft in 2012 een hogere dotatie aan de voorzieningen plaatsgevonden. Het saldo van de mutaties in de voorzieningen resulteert in EUR 20,6 miljoen hogere bedrijfskosten in 2012 ten opzichte van 2011. Naast de mutatie in de voorzieningen leidt de hogere bijdrage aan de Stichting e-laad in 2012 (EUR 5,8 miljoen) tot een incidentele stijging van de bedrijfskosten.

Resultaat deelnemingen en financiële baten en lasten

Het resultaat deelnemingen is in 2012 EUR 10,4 miljoen negatief (2011: EUR 5,7 miljoen negatief). Dit is voornamelijk veroorzaakt door een neerwaartse aanpassing van de boekwaarde van een niet-geconsolideerde deelneming als gevolg van lagere verwachte resultaten op lange termijn. Op basis van deze aanpassing worden in de toekomst geen bijzondere waardeverminderingen van deze deelneming meer verwacht.

Het saldo van de financiële baten en lasten is in 2012 uitgekomen op een last van EUR 91,2 miljoen, EUR 2,7 miljoen hoger dan de lasten in 2011 (EUR 88,5 miljoen). Wegens een vervroegde aflossing van de aandeelhouderslening (tranche A) is in 2012 een eenmalige boeterente betaald.

Die boeterente is ten dele gecompenseerd door lagere rentelasten als gevolg van een lagere uitstaande schuld. Tevens heeft de uitgifte van een tweede obligatielening in november ten behoeve van het aflossen van het tweede deel van de aandeelhoudersleningen (tranche B) in 2013, de rentelasten licht doen stijgen. De rentebaten daalden in 2012 met EUR 2,1 miljoen als gevolg van een lager gemiddeld saldo aan uitstaande deposito's en de lagere depositorentepercentages die hierop ontvangen werden.

Financiering

In december 2011 is Enexis een European Medium Term Notes (EMTN) programma van EUR 3 miljard gestart. Onder dat programma gaf Enexis in januari 2012 een aan de NYSE Euronext Amsterdam genoteerde 10-jaars obligatielening uit van EUR 300 miljoen met een couponrente van 3,375%.

Enexis heeft de opbrengst benut voor de vervroegde aflossing van een bestaande aandeelhouderslening van EUR 450 miljoen (tranche A) die een looptijd had tot 30 september 2012. De rest van het aflossingsbedrag, EUR 150 miljoen, is betaald uit de aanwezige liquiditeiten.

In november 2012 heeft Enexis een tweede obligatielening van EUR 500 miljoen uitgegeven onder het EMTN-programma. Deze keer heeft de obligatielening een looptijd van acht jaar tegen een couponrente van 1,875%. Enexis zal de opbrengst van deze lening gebruiken om in 2013 het tweede deel van de aandeelhoudersleningen (tranche B) af te lossen.

Aantal klanten per provincie in ons verzorgingsgebied per 31-12-2012

	Elektriciteit	Gas
Drenthe	200.799	153.176
Flevoland	28.334	26.546
Friesland	50.934	196.078
Groningen	317.966	266.395
Limburg	543.665	489.406
Overijssel	457.344	313.382
Noord-Brabant	1.062.652	629.251
Totaal	2.661.694	2.074.234

Jaarrekening

Netto-omzet 2012
(in miljoenen euro's)

1.367,0 

2011: 1.314,6

Bruto-investeringen 2012
(in miljoenen euro's)

504,4 

2011: 445,3

Resultaat na belastingen 2012
(in miljoenen euro's)

229,1 

2011: 229,4

Balanstotaal 2012
(in miljoenen euro's)

6.926,7 

2011: 6.358,7

Inhoudsopgave

Geconsolideerde jaarrekening 2012	70	Vennootschappelijke jaarrekening 2012	112
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	70	Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening	112
Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	71	Vennootschappelijk overzicht van het totaalresultaat	113
Geconsolideerde balans	72	Vennootschappelijke balans	114
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	73		
Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen	74	Toelichtingen op de vennootschappelijke jaarrekening	115
Toelichtingen op de geconsolideerde jaarrekening	75	Noten bij de vennootschappelijke jaarrekening	115
1. Algemene informatie	75	35. Resultaat deelnemingen groepsmaatschappijen	115
2. Grondslagen voor de financiële verslaggeving	75	36. Financiële baten en lasten	115
3. Segmentatie	83	37. Winstbelasting	116
		38. Deelnemingen in groepsmaatschappijen	116
Noten bij de geconsolideerde jaarrekening	85	39. Overige financiële activa	117
1. Netto-omzet uit hoofde van leveringen van goederen en diensten	85	40. Vorderingen	117
2. Kosten van omzet	85	41. Overige financiële activa (kortlopend)	117
3. Overige bedrijfsopbrengsten	85	42. Liquide middelen	118
4. Personeelskosten	86	43. Eigen vermogen	118
5. Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	86	44. Rentedragende verplichtingen (langlopend)	118
6. Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten	87	45. Latente belastingen	119
7. Overige bedrijfskosten	87	46. Handelsschulden en overige te betalen posten	119
8. Resultaat deelnemingen	88	47. Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	119
9. Bijzondere posten	89	48. Winstbelasting	119
10. Financiële baten en lasten	90	49. Derivaten	120
11. Winstbelasting	90	50. Informatie verbonden partijen	120
12. Acquisitie	91	51. Beloning Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen	120
13. Materiële vaste activa	91	52. Deelnemingen	121
14. Immateriële vaste activa	92		
15. Deelnemingen	94	Winstbestemming	122
16. Overige financiële vaste activa	95		
17. Voorraden	95	Gecombineerde controleverklaring van de onafhankelijke accountant	123
18. Vorderingen	95		
19. Overige financiële activa (kortlopend)	96	Gebeurtenissen na balansdatum	125
20. Liquide middelen	97		
21. Eigen vermogen	97		
22. Rentedragende verplichtingen (langlopend)	98		
23. Voorzieningen	100		
24. Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	101		
25. Latente belastingen	102		
26. Handelsschulden en overige te betalen posten	102		
27. Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	103		
28. Derivaten	103		
29. Toelichting op kasstroomoverzicht	103		
30. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten	104		
31. Informatie verbonden partijen	107		
32. Niet uit de balans blijvende verplichtingen en activa	108		
33. Beloning Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen	108		
34. Gebeurtenissen na balansdatum	111		

Geconsolideerde jaarrekening 2012

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

bedragen in miljoenen euro's	Noot	2012	2011
Netto-omzet uit hoofde van leveringen van goederen en diensten	1	1.367,0	1.314,6
Kosten van omzet	2	235,7	239,1
Brutomarge		1.131,3	1.075,5
Overige bedrijfsopbrengsten	3	14,0	11,8
Brutomarge inclusief overige bedrijfsopbrengsten		1.145,3	1.087,3
Personeelskosten	4	286,0	268,0
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	5	285,9	271,9
Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten	6	148,1	138,4
Overige bedrijfskosten	7	24,1	6,5
Totaal bedrijfskosten		744,1	684,8
Bedrijfsresultaat		401,2	402,5
Resultaat deelnemingen	8	-10,4	-5,7
Financiële baten	10	5,7	7,8
Financiële lasten	10	96,9	96,3
Financiële baten en lasten	10	-91,2	-88,5
Resultaat vóór belastingen		299,6	308,3
Belastingen	11	70,5	78,9
Resultaat na belastingen	12	229,1	229,4
Toekomend aan:			
Minderheidsaandeelhouders		0,0	0,0
Aandeelhouders		229,1	229,4
Gemiddeld aantal aandelen in boekjaar		149.682.196	149.682.196
Winst per aandeel ¹⁾		1,53	1,53

1. In euro's, verwatering van winsten is niet van toepassing.

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Resultaat na belastingen	229,1	229,4
Niet-gerealiseerde resultaten via hedgereserve	-2,5	-5,7
Belastingen niet-gerealiseerde resultaten via eigen vermogen	0,7	1,4
Vrijval niet-gerealiseerde resultaten via hedgereserve	0,8	-
Belastingen vrijval niet-gerealiseerde resultaten via eigen vermogen	-0,2	-
Totaal resultaat incl. niet-gerealiseerde resultaten via hedgereserve en eigen vermogen	227,9	225,1

Geconsolideerde balans (voor voorstel winstbestemming)

bedragen in miljoenen euro's	Noot	31 december 2012	31 december 2011
Activa			
Materiële vaste activa ¹⁾	13	5.549,9	5.344,2
Immateriële vaste activa	14	119,0	106,0
Deelnemingen	15	12,8	25,3
Overige financiële vaste activa	16	2,2	2,4
Vaste activa		5.683,9	5.477,9
Vorraden	17	23,0	24,7
Vorderingen	18	548,8	527,0
Overige financiële activa (kortlopend) ²⁾	19	629,2	260,0
Liquide middelen	20	41,8	69,1
Vlottende activa		1.242,8	880,8
Totaal activa		6.926,7	6.358,7
Passiva			
Geplaatst en gestort aandelenkapitaal		149,7	149,7
Agioreserve		2.436,3	2.436,3
Algemene reserve		434,5	319,8
Hedgereserve		-5,5	-4,3
Resultaat van het boekjaar		229,1	229,4
Eigen vermogen	21	3.244,1	3.130,9
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	22	1.750,3	1.459,7
Voorzieningen (langlopend)	23	74,5	63,7
Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen ¹⁾	24	478,7	403,4
Latente belastingen	25	172,4	134,0
Langlopende verplichtingen		2.475,9	2.060,8
Handelsschulden en overige te betalen posten	26	645,2	609,2
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	27	514,2	463,6
Winstbelasting	11	19,8	52,8
Voorzieningen (kortlopend)	23	16,6	27,0
In volgend jaar te amortiseren vooruitontvangen bijdragen	24	10,9	8,7
Derivaten	28	-	5,7
Kortlopende verplichtingen		1.206,7	1.167,0
Totaal passiva		6.926,7	6.358,7

- Tot en met 2011 zijn de vooruitontvangen bijdragen met betrekking tot materiële vaste activa in uitvoering gesaldeerd weergegeven. Vanaf 2012 worden deze bedragen echter niet meer netto, maar bruto verantwoord. Dat betekent dat er geen sprake meer is van van derden ontvangen bijdragen die gesaldeerd worden met het corresponderende actief. Dit resulteert in een toename van zowel de materiële vaste activa in uitvoering als de vooruitontvangen bijdragen van derden. De 2011-cijfers zijn hiervoor aangepast.
- Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011 ²⁾
Resultaat na belastingen	229,1	229,4
Mutatie in hedgereserve	1,2	1,4
Resultaat na belastingen en mutatie hedgereserve	230,3	230,8
Afschrijvingen, amortisaties en bijzondere waardeverminderingen activa	285,9	271,9
Bijzondere waardevermindering van deelnemingen ¹⁾	10,0	8,5
Geamortiseerde bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	-9,8	-8,1
Mutatie operationeel werkkapitaal ²⁾ - ³⁾	-25,0	51,0
Mutatie latente belastingen	38,4	49,3
Mutatie voorzieningen (langlopend)	8,3	2,3
Overige	2,6	-0,8
Kasstroom uit operationele activiteiten	540,7	604,9
Investeringen materiële en immateriële vaste activa	-504,4	-445,3
Acquisities	-	-188,4
Ontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	87,3	87,2
Verkoop van activa en verplichtingen aangeboden voor verkoop	-	1,2
Verstreckte leningen	-105,3	-1,2
Toename/afname deposito's	-265,0	30,0
Aflossing verstreckte leningen	1,1	1,6
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-786,3	-514,9
Kasstroom voor financieringsactiviteiten	-245,6	90,0
Uitgifte obligatieleningen	791,5	-
Opname van rentedragende verplichtingen	-	5,0
Aflossing van rentedragende verplichtingen	-450,3	-8,0
Uitbetaald dividend	-114,7	-58,1
Afwikkeling derivaat	-8,2	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	218,3	-61,1
Totaal kasstromen	-27,3	28,9
Netto liquide middelen begin boekjaar	69,1	40,2
Netto liquide middelen ultimo boekjaar	41,8	69,1

- De bijzondere waardevermindering van de deelnemingen bestaat voor een bedrag van EUR 2,6 miljoen uit een door Ziut B.V. te treffen reorganisatievoorziening en voor EUR 7,4 miljoen uit een door Enexis gedane afwaardering van Ziut B.V. naar nihil op basis van de bedrijfswaardeberekening.
- Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast.
- Het operationeel werkkapitaal in het kasstroomoverzicht is aangepast voor de rentedotatie 2012 van de voorzieningen, zodat de kasstroom uit hoofde van rente op deze wijze de realiteit weergeeft.

De uitstroom van liquide middelen opgenomen als 'Toename deposito's' (EUR 265,0 miljoen) en 'Verstreckte leningen' (EUR 105,3 miljoen), komt voort uit de in november 2012 uitgegeven beursgenoteerde obligatielening en zijn kortlopend van aard.

Deze middelen zijn bedoeld ter financiering van de voorgenomen vervroegde aflossing van de aandeelhouderslening tranche B in 2013. Voor verdere toelichting op het kasstroomoverzicht wordt verwezen naar noot 29.

Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen (voor voorstel winstbestemming)

bedragen in miljoenen euro's	Aantal gewone aandelen	Aandelen-kapitaal	Agioreserve	Algemene reserve	Hedge-reserve ³⁾	Resultaat boekjaar	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2011	149.682.196	149,7	2.436,3	184,2	-	193,7	2.963,9
Bestemming resultaat 2010	-	-	-	135,6	-	-135,6	-
Dividenduitkering over 2010 ¹⁾	-	-	-	-	-	-58,1	-58,1
Niet-gerealiseerd resultaat 2011	-	-	-	-	-4,3	-	-4,3
Resultaat na belastingen 2011	-	-	-	-	-	229,4	229,4
Subtotaal 2011	-	-	-	135,6	-4,3	35,7	167,0
Stand per 31 december 2011 ²⁾	149.682.196	149,7	2.436,3	319,8	-4,3	229,4	3.130,9
Stand per 1 januari 2012	149.682.196	149,7	2.436,3	319,8	-4,3	229,4	3.130,9
Bestemming resultaat 2011	-	-	-	114,7	-	-114,7	-
Dividenduitkering over 2011 ¹⁾	-	-	-	-	-	-114,7	-114,7
Niet-gerealiseerd resultaat 2012	-	-	-	-	-1,8	-	-1,8
Amortisatie hedgereserve in 2012	-	-	-	-	0,6	-	0,6
Resultaat na belastingen 2012	-	-	-	-	-	229,1	229,1
Subtotaal 2012	-	-	-	114,7	-1,2	-0,3	113,2
Stand per 31 december 2012 ²⁾	149.682.196	149,7	2.436,3	434,5	-5,5	229,1	3.244,1

- De in 2012 aan aandeelhouders toekomende en betaalde dividenduitkering over 2011 bedraagt EUR 0,77 per aandeel (2011: EUR 0,39), waarbij is gerekend met het aantal aandelen gedurende het boekjaar.
- Ultimo 2012 bedroeg het totaal eigen vermogen (voor winstbestemming) per aandeel EUR 21,67 (2011: EUR 20,92), waarbij is gerekend met het aantal aandelen gedurende het boekjaar.
- De hedgereserve is geen uitkeerbare reserve.

Toelichtingen op de geconsolideerde jaarrekening

1. Algemene informatie

Enexis Holding N.V., gevestigd te Rosmalen, is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhouden, het beheer en de ontwikkeling van de distributienetten voor elektriciteit (kabels en leidingen) en gas (buisen en leidingen) en daaraan verwante activiteiten. De verwante diensten betreffen met name kernversterkende, niet-gereguleerde activiteiten op het gebied van meetdiensten, openbare verlichting, de verhuur van middenspanningsinstallaties en de aanleg en het beheer van particuliere energiedistributienetten.

Enexis Holding N.V. is een naamloze vennootschap. Van de aandelen van Enexis wordt circa 74% gehouden door 6 Nederlandse provincies en circa 26% door 116 gemeenten.

De door Enexis Holding N.V. opgestelde en door Ernst & Young Accountants LLP gecontroleerde jaarrekening is op 15 maart 2013 ter ondertekening aangeboden aan de Raad van Commissarissen. De door de Raad van Commissarissen getekende jaarrekening wordt op 26 april 2013 ter vaststelling aangeboden aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

2. Grondslagen voor de financiële verslaggeving

2.1 Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening van Enexis Holding N.V. bevat de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, de geconsolideerde balans, het geconsolideerd kasstroomoverzicht en het geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen. De toelichtingen bij de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen financiële overzichten maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening van Enexis Holding N.V.

De functionele valuta van Enexis Holding N.V. is de euro. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's.

Enexis Holding N.V. hanteert als grondslagen voor waardering en resultaatbepaling de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Voorts is de jaarrekening opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

2.2 Nieuwe en/of gewijzigde IFRS-standaarden 2012

Nieuwe standaarden vastgesteld in 2012

In 2012 zijn de volgende nieuwe verslaggevingsstandaarden aangenomen door de Europese Commissie en ze dienen vanaf de per standaard genoemde datum verplicht toegepast te worden in de verslaggeving. Wanneer Enexis, ondanks een latere effectiefdatum, heeft gekozen voor vervroegde toepassing, dan wordt dit expliciet vermeld.

IFRS 10 - Consolidated financial statements

De nieuwe standaard IFRS 10 vervangt deels IAS 27 en interpretatie SIC 12 wat betreft de bepaling van de mate van zeggenschap in andere entiteiten en de verplichting tot consolidatie als gevolg van de vastgestelde zeggenschap. Deze standaard is effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013 en wordt door Enexis niet vervroegd toegepast. Uit een eerste analyse blijkt deze nieuwe standaard geen effect te hebben op Enexis, aangezien de nieuwe standaard voor Enexis geen wijziging in de vastgestelde zeggenschap tot gevolg heeft.

IFRS 11 - Joint arrangements

In IFRS 11 worden de mogelijkheden tot het verantwoorden van gezamenlijk uitgevoerde entiteiten beperkt tot een tweetal soorten, namelijk joint operations en joint ventures. Op basis van het onderscheid tussen deze categorieën is er bij Enexis, wat betreft de entiteiten waarbij geen sprake is van 100% zeggenschap, louter sprake van 'joint ventures'. Deze standaard is effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013 en wordt door Enexis niet vervroegd toegepast. Uit een eerste analyse blijkt deze nieuwe standaard geen materieel effect te hebben op Enexis, aangezien er bij Enexis slechts zeer beperkt sprake is van joint ventures en in zijn geheel niet van joint operations.

IFRS 12 - Disclosure of interests in other entities

IFRS 12 vervangt de toelichtingsvereisten zoals opgenomen in IAS 27 en IAS 28 en stelt de toelichtingsvereisten vast voor belangen in andere entiteiten. Deze wijziging heeft voor Enexis tot gevolg dat er additionele informatie opgenomen dient te worden met betrekking tot de aangehouden deelnemingen. Deze informatie neemt Enexis op in noot 52 - Deelnemingen en is effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013 en wordt door Enexis niet vervroegd toegepast.

IFRS 13 - Fair value measurement

In de nieuwe standaard IFRS 13 is opgenomen hoe de reële waarde van activa en passiva te bepalen en heeft daarnaast tot doel de toelichtingen omtrent de bepaalde reële waarde verder te verbeteren. Ultimo 2012 waardeert Enexis geen activa en passiva tegen reële waarde, waardoor deze nieuwe standaard geen invloed heeft op Enexis. Deze standaard is effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013 en wordt door Enexis niet vervroegd toegepast.

Gewijzigde standaarden vastgesteld in 2012

In 2012 zijn de volgende gewijzigde verslaggevingsstandaarden aangenomen door de Europese Commissie en ze dienen vanaf de per standaard genoemde datum verplicht toegepast te worden in de verslaggeving. Wanneer Enexis, ondanks een latere effectiefdatum, heeft gekozen voor vervroegde toepassing, dan wordt dit expliciet vermeld:

IAS 1 - Financial statement presentation

De belangrijkste wijziging betreft de groepering binnen de overige elementen van het totaalresultaat op basis van de toekomstige afwikkeling al dan niet via het resultaat. Deze aanpassing heeft beperkt effect op de jaarrekening van Enexis, aangezien Enexis louter niet-gerealiseerde resultaten kent die in de toekomst via de winst-en-verliesrekening verwerkt zullen worden. Deze standaard dient vanaf 1 januari 2013 toegepast te worden. Enexis heeft deze standaard nog niet toegepast in haar jaarrekening van 2012.

IAS 19 - Employee benefits

De belangrijkste wijzigingen in deze standaard hebben betrekking op de verplichting tot het opnemen en waarderen van de pensioenverplichting binnen een toegezegde uitkeringsregeling, een nadere uitwerking van de facetten van ontslagvergoedingen en de voorzieningen die hiervoor gevormd kunnen worden, en de toelichtingen voor alle personeelsbeloningen. Deze standaard dient vanaf 1 januari 2013 toegepast te worden. Enexis heeft deze standaard in haar jaarrekening van 2012 niet vervroegd toegepast.

Wat betreft de pensioenverplichting van Enexis zoals deze ondergebracht is bij het ABP, is de impact beperkt tot de toelichtingen die over deze regeling gegeven moeten worden. Op basis van IFRS wordt deze regeling verantwoord als defined contribution regeling aangezien de pensioenuitvoerder geen consistente en betrouwbare basis heeft om de verplichting, fondsbeleggingen en kosten van de regeling van ABP toe te rekenen aan Enexis. De gewijzigde standaard IAS 19 stelt enkele additionele toelichtingen verplicht, die opgenomen dienen te worden in de jaarrekening wanneer een defined benefit-regeling verantwoord wordt als een defined contribution-regeling.

Wat betreft de impact van de gewijzigde standaard op ontslagvergoedingen en op de reeds gevormde reorganisatievoorzieningen zal Enexis in 2013 nader onderzoek doen.

IFRS 1 - First time adoption of IFRS

De wijziging in deze standaard is tweeledig, namelijk op het gebied van hyperinflatie en het vaststellen van de reële waarde van financiële activa en passiva vóór de datum van eerste toepassing van IFRS. Deze wijzigingen zijn effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013. Deze wijzigingen zijn niet van toepassing voor Enexis, aangezien Enexis geen 'first time adopter' is.

IFRS 7 - Financial instruments: disclosures

De wijzigingen betreffen additionele toelichtingen op financiële instrumenten die gesaldeerd zijn op basis van de regels opgenomen in IAS 32 – Financial instruments: presentation. Analoog aan de wijzigingen in IAS 32 is het doel van de wijzigingen het verder in lijn brengen van IFRS met US GAAP. De wijzigingen leiden voor Enexis niet tot het opnemen van additionele toelichtingen. Deze wijzigingen zijn effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013.

IAS 27 - Separate financial statements

Als gevolg van de nieuwe standaarden IFRS 10 en IFRS 12 is IAS 27 aangepast en bevat deze louter nog bepalingen met betrekking tot de enkelvoudige jaarrekening. Deze standaard kent verder geen inhoudelijke wijzigingen. Deze wijzigingen zijn effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2014, maar hebben geen wijzigingen voor Enexis tot gevolg.

IAS 28 - Investments in associates and joint ventures

IAS 28 is gewijzigd als gevolg van de nieuwe standaarden IFRS 11 en IFRS 12. De wijzigingen hebben tot gevolg dat joint ventures net als deelnemingen gewaardeerd moeten worden op basis van de vermogensmutatiemethode. Daarnaast zijn de toelichtingen met betrekking tot deelnemingen in lijn gebracht met IFRS 12 'Disclosure of interests in other entities'. Deze wijzigingen zijn effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2014.

IAS 12 - Income taxes

De wijziging in IAS 12 betreft een nieuwe uitzondering voor de waardering van belastinglatenties met betrekking tot vastgoedbeleggingen op basis van reële waarde. Daarnaast bevat de gewijzigde standaard de interpretatie van SIC 21 - Income Taxes – Recovery of Revalued Non-Depreciable Assets, waardoor SIC 21 is komen te vervallen. Aangezien Enexis geen vastgoedbeleggingen aanhoudt, heeft deze standaard geen invloed op Enexis. De gewijzigde standaard is effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013.

IAS 32 - Financial instruments: presentation

De wijzigingen hebben betrekking op de mogelijkheid tot het salderen van een financieel actief en financieel passief en hebben tot doel IFRS verder in lijn te brengen met US GAAP. De wijzigingen hebben geen effect op de mogelijkheid voor Enexis tot het salderen van activa en passiva. Deze wijzigingen zijn effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2014.

IFRIC 20 - Stripping costs in the production phase of a surface mine

Deze interpretatie geeft nadere invulling aan de wijze waarop met ontginningskosten dient te worden omgegaan bij mijnexploitatie. Deze interpretatie is effectief voor alle boekjaren vanaf 1 januari 2013 en heeft geen invloed op Enexis.

Toekomstige standaarden en wijzigingen

Naast de nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties zijn er een nieuwe standaard en een aantal wijzigingen in bestaande standaarden die verwacht worden. Deze zullen pas effectief worden, wanneer deze door de Europese Commissie aangenomen worden.

IFRS 9 - Financial instruments

Deze standaard is reeds uitgegeven in 2009, maar vooralsnog aan diverse veranderingen onderhevig en dientengevolge niet aangenomen. Deze standaard bevat richtlijnen met betrekking tot de classificatie en de waardering van financiële activa. Gezien de status van deze standaard is de impact voor Enexis nog niet in te schatten. De verwachte ingangsdatum is 1 januari 2015.

IFRS 1 - First time adoption of IFRS

Deze wijziging in deze standaard zal alleen invloed hebben op first time adopters waarbij sprake is van overheidsleningen met een rente beneden het markttarief en zal derhalve niet van invloed zijn op Enexis.

Diverse verbetertrajecten

Er zijn diverse verbeter- en wijzigingstrajecten onderhanden met betrekking tot IFRS:

- ◆ Improvements to IFRSs 2009-2011 (diverse IFRS en IAS);
- ◆ Transition guidance (IFRS 10, IFRS 11 en IFRS 12); en
- ◆ Investment entities (IFRS 10, IFRS 11, IFRS 12 en IAS 27).

De exacte wijzigingen die voortkomen uit de voornoemde trajecten kunnen nog niet vastgesteld worden, waardoor de impact voor Enexis nog niet vast te stellen is. De verwachte datum van aanname door de Europese Commissie en daarmee de effectiefdatum van deze richtlijnen zijn nog niet vast te stellen. Wanneer de wijzigingen uit deze trajecten vaststaan, zal Enexis een analyse uitvoeren op de verwachte impact van deze verbeter- en wijzigingstrajecten.

2.3 Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening bevat de jaarrekening van Enexis Holding N.V. en haar groepsmaatschappijen.

Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin beslissende zeggenschap terzake van het bestuur en het financiële beleid kan worden uitgeoefend. Groepsmaatschappijen worden betrokken in de consolidatie vanaf de datum waarop sprake is van beslissende zeggenschap. Vanaf de datum dat van beslissende zeggenschap geen sprake meer is, wordt de groepsmaatschappij niet langer betrokken in de consolidatie. Bij de bepaling of er sprake is van beslissende zeggenschap, worden ook potentiële stemrechten die onmiddellijk kunnen worden uitgeoefend, in de afweging meegenomen.

Bij de consolidatie wordt de integrale methode toegepast. In het geval dat het belang van de geconsolideerde rechtspersoon minder dan 100% bedraagt, wordt een aandeel van derden in het eigen vermogen en in het resultaat opgenomen. Financiële relaties en resultaten tussen geconsolideerde maatschappijen onderling worden geëlimineerd.

In het geval een additioneel belang wordt verworven in een deelneming waar al beslissende zeggenschap bestond, wordt de 'entity concept methode' toegepast. Hierbij worden wijzigingen in het eigendomsbelang in een groepsmaatschappij die niet tot verlies van zeggenschap leiden, administratief verwerkt als eigenvermogenstransacties. Hierbij worden de boekwaarden van de meerderheids- en minderheidsbelangen aangepast om de wijzigingen in hun relatieve belangen in een groepsmaatschappij weer te geven. Elk eventueel verschil tussen het bedrag waarmee de minderheidsbelangen worden aangepast en de reële waarde van de betaalde of ontvangen vergoeding, wordt rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt en aan de eigenaren van de moedermaatschappij toegerekend.

2.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening worden bepaalde schattingen en veronderstellingen gedaan die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Verschillen tussen de werkelijke uitkomsten, de gedane schattingen en veronderstellingen zijn van invloed op de bedragen die in toekomstige perioden worden gerapporteerd.

Door het management gehanteerde veronderstellingen, aannames en schattingen zijn met name van invloed op de waardering van materiële en immateriële vaste activa (noot 13 en 14; zie tevens 'Materiële vaste activa' en 'Immateriële vaste activa' in de grondslagen), de noodzaak tot bijzondere waardeverminderingen van materiële en immateriële vaste activa (noot 13 en 14; zie tevens 'Bijzondere waardeverminderingen' in de grondslagen), de waardering van eventuele latente belastingvoordelen (noot 25; zie tevens 'Latente belastingen' in de grondslagen), de noodzaak tot eventuele waardeverminderingen van debiteuren (noot 18; zie tevens 'Vorderingen' in de grondslagen), actuariële veronderstellingen bij personeelsvoorzieningen (noot 23; zie tevens 'Voorzieningen' in de grondslagen) en overige voorzieningen (noot 23; zie tevens 'Voorzieningen' in de grondslagen) en de verantwoording van de netto-omzet als gevolg van over het jaar gespreide meteropnames en regulering (noot 1; zie tevens 'Netto-omzet' in de grondslagen).

Herrubricering overige financiële activa (kortlopend)

Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen

u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast. Deze aanpassingen betreffen:

	2011 - voor herrubricering	2011 - na herrubricering
Geconsolideerde balans		
Overige financiële activa (kortlopend)	-	260,0
Liquide middelen	329,1	69,1
Totaal	329,1	329,1

Vennootschappelijke balans

Vorderingen	549,4	99,4
Overige financiële activa (kortlopend)	-	450,0
Liquide middelen	117,9	117,9
Totaal	667,3	667,3

Aanpassing vooruitontvangen bijdragen van derden in materiële vaste activa in uitvoering

Tot en met 2011 zijn de vooruitontvangen bijdragen met betrekking tot materiële vaste activa in uitvoering gesaldeerd met deze balanspost. Vanaf 2012 worden deze bedragen echter niet meer netto, maar bruto verantwoord. Dat betekent dat er geen sprake

meer is van van derden ontvangen bijdragen die gesaldeerd worden met het corresponderende actief. Dit resulteert in een toename van zowel de materiële vaste activa in uitvoering als de vooruitontvangen bijdragen van derden. De 2011-cijfers zijn hiervoor aangepast met een bedrag van EUR 39,3 miljoen:

	2011 - voor herrubricering	2011 - na herrubricering	Vershil
Geconsolideerde balans			
Materiële vaste activa	5.304,9	5.344,2	39,3
Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	364,1	403,4	39,3

Valuta

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. De hieruit ontstane koersverschillen komen ten gunste dan wel ten laste van het resultaat. Monetaire posten worden omgerekend tegen de jaareindekoers.

Saldering

Saldering van actief- en passiefposten vindt per tegenpartij plaats indien er sprake is van een contractueel recht om de opgenomen bedragen te salderen en er sprake is van de intentie om te salderen. Ontbreekt de intentie of de daadwerkelijke uitvoering van de saldering dan wordt per contract bepaald of er sprake is van een actief- of een passiefpost.

Presentatie

In de winst-en-verliesrekening worden de bedrijfslasten gepresenteerd volgens een categoriale indeling.

Netto-omzet

Onder de netto-omzet worden de opbrengsten, na aftrek van omzet- en energiebelasting, verantwoord van geleverde goederen en verrichte diensten uit het distribueren van elektriciteit en gas en van overige activiteiten. De afrekening met kleinverbruikers van energie geschiedt op basis van vaste bedragen afhankelijk van de grootte (capaciteit) van de aansluiting.

De afrekening van grootverbruikers geschiedt periodiek op basis van contractueel overeengekomen capaciteit en daarnaast bij elektriciteit op basis van gemeten verbruik en opgetreden belasting.

De omvang van de omzet van de gedistribueerde energie wordt gereguleerd door de Energiekamer (EK) en wordt bepaald door de gefactureerde netwerkvergoeding te vermeerderen met de raming van de nog te factureren netwerkvergoeding en te verminderen met de raming van de nog te factureren netwerkvergoeding ultimo vorige verslagperiode.

Kosten van omzet

Hieronder worden de inkoopkosten gerekend die direct toerekenbaar zijn aan de netto-omzet, namelijk de kosten van transportdiensten, systeemdiensten en netverliezen.

Subsidies

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de aanschafwaarde van het betreffende actief en op basis van de gebruiksduur ten gunste van het resultaat gebracht. Exploitatiesubsidies worden in het resultaat verantwoord in de periode waarop de subsidie betrekking heeft. Subsidies worden slechts opgenomen indien de ontvangst hiervan met redelijke zekerheid kan worden vastgesteld.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder de overige bedrijfsopbrengsten worden opbrengsten verantwoord die niet direct gerelateerd zijn aan de kernactiviteiten.

Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen worden, parallel aan de afschrijving van betreffende activa, geamortiseerd en in de overige bedrijfsopbrengsten opgenomen.

Bedrijfslasten

Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben. Direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende en als zodanig geactiveerde kosten (voornamelijk

kosten van eigen personeel en materialen) worden in mindering gebracht op de betreffende kostensoorten.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten worden op basis van tijdsevenredigheid toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben, onder toepassing van de effectieve rentemethode. Aan investeringsprojecten waarvan de geschatte looptijd langer dan 12 maanden is wordt bouwrente toegerekend. Het ineffectieve gedeelte van derivaten wordt direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de financiële baten en lasten.

Materiële vaste activa

De waardering van materiële vaste activa vindt plaats tegen verkrijgings- of (interne) vervaardigingsprijs, onder aftrek van ontvangen bijdragen (tot 2008), verminderd met de over deze waarde berekende afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. Bij de bepaling van de afschrijving wordt rekening gehouden met de verwachte gebruiksduur van het actief. Beoordeling van de gebruiksduur en restwaarde vindt jaarlijks plaats. Eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt. Op bedrijfsterreinen wordt niet afgeschreven. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer het wordt afgestoten of wanneer er geen economische voordelen meer worden verwacht uit de verdere aanwending of verkoop van het actief. Een eventuele bate dan wel verlies voortvloeiende uit het niet langer in de balans opnemen van het actief wordt in het resultaat verwerkt.

De verwachte gebruiksduren van de belangrijkste materiële vaste activacategorieën zijn als volgt:

	Termijnen
Verwachte gebruiksduren	
Gebouwen	25-50 jaar
Leidingen en installaties	25-55 jaar
Andere vaste bedrijfsmiddelen en bedrijfswagens	7 jaar
Gereedschappen en apparatuur	5 jaar
Meters (excl. software)	15 jaar

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan voornamelijk uit kosten van applicatiesoftware.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met over deze waarde berekende afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. Bij de bepaling van de afschrijving wordt rekening gehouden met de verwachte gebruiksduur. Beoordeling van de gebruiksduur vindt jaarlijks plaats. Eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt.

Goodwill is het verschil tussen de verkrijgingsprijs van de onderneming minus de reële waarde van identificeerbare activa en de reële waarde van de overgenomen verplichtingen van de onderneming. Goodwill wordt gewaardeerd tegen kostprijs minus eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen. Goodwill wordt jaarlijks getoetst op bijzondere waardevermindering en wordt additioneel getoetst indien gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden erop wijzen dat de boekwaarde mogelijk een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een eenmaal genomen bijzondere waardevermindering van goodwill wordt nooit teruggedraaid.

De verwachte gebruiksduren van de belangrijkste immateriële vaste activacategorieën zijn als volgt:

Verwachte gebruiksduren	Termijnen
Software	5 jaar
Goodwill	n.v.t.

Bijzondere waardeverminderingen

Gedurende het verslagjaar wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van activa. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief. Voor de activa is de realiseerbare waarde gelijk aan de hoogste reële waarde minus verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde van activa, of kasstroomgenererende eenheid waartoe de activa behoren, hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van het resultaat gebracht.

Een bijzondere waardevermindering wordt eventueel teruggenomen indien vastgesteld wordt dat de uitgangspunten zijn veranderd op basis waarvan destijds de realiseerbare waarde is bepaald. Een bijzondere waardevermindering wordt uitsluitend teruggenomen voor zover de resterende boekwaarde van de activa niet hoger is dan de boekwaarde die zou zijn bepaald, na aftrek van afschrijvingen, als in voorgaande jaren geen bijzondere waardevermindering voor het actief was opgenomen. Effecten van terugname van bijzondere waardeverminderingen worden ten gunste van het resultaat gebracht.

Als uitgangspunt voor de test voor bijzondere waardeverminderingen wordt initieel uitgegaan van de data zoals opgenomen in het strategisch plan en het bedrijfsplan. Hierbij is het strategisch plan gebaseerd op een inschatting van enkele variabelen die afkomstig zijn van de Energiekamer van de NMa. De realiseerbare waarden van enerzijds het gereguleerde segment en anderzijds het overige segment zijn mede bepaald op basis van:

- ◆ de cijfers zoals opgenomen in het strategisch plan en in het bedrijfsplan tot en met 2025, waarna uitgegaan wordt van een restwaarde;
- ◆ een drietal kasstroomgenererende eenheden: het elektriciteitsnet, het gasnet en de commerciële activiteiten;
- ◆ een disconteringsvoet van 5,93% na belastingen gebaseerd op de risicovrije rentevoet, een ondernemings specifieke opslag, leverage ratio, asset beta, equity beta en een markt risicopremie in lijn met de gereguleerde activiteiten; en
- ◆ de inflatie.

Deelnemingen

De waardering van economische belangen die meegeconsolideerd worden, vindt plaats op basis van de vermogensmutatiemethode gebaseerd op de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

van Enexis Holding N.V. Volgens deze methode wordt het economisch belang aanvankelijk op kostprijs gewaardeerd waarbij de boekwaarde na eerste opname wordt verhoogd of verlaagd met het aandeel van Enexis Holding N.V. in het resultaat. Ontvangen dividenden worden op de boekwaarde in mindering gebracht.

Bij een negatieve vermogenswaarde worden verliezen op geassocieerde deelnemingen verwerkt tot het bedrag van de netto-investering in de deelneming. In deze netto-investering zijn ook leningen begrepen die aan geassocieerde deelnemingen zijn verstrekt, voor zover deze feitelijk deel uitmaken van de netto-investering. Voor het aandeel in verdere verliezen wordt uitsluitend een voorziening opgenomen indien en voor zover wordt ingestaan voor de schulden van de geassocieerde deelneming of indien het stellige voornemen bestaat geassocieerde deelneming (voor het aandeel) tot betaling van de schulden in staat te stellen.

Bij mogelijke impairment van deelnemingen wordt verwezen naar de verwerkingswijze zoals opgenomen in de paragraaf 'Bijzondere waardeverminderingen' in de 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling'.

Derivaten

De vennootschap maakt uitsluitend gebruik van derivaten om het risico van wijzigingen in toekomstige kasstromen van de periodiek te betalen rentes af te dekken. Deze wijzigingen in kasstromen kunnen het gevolg zijn van ontwikkelingen in marktrente. Gezien de specifieke aanwending van derivaten ten behoeve van mitigering van het renterisico op kasstromen past Enexis hedge accounting toe.

Vervolgens worden derivaten gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde wordt bepaald door middel van de discontering van de toekomstige kasstromen. De discontering wordt bepaald op basis van de marktrente ultimo boekjaar. De kasstromen worden bepaald op basis van de contractueel overeengekomen rentevoeten, vervaldatum en nominale bedragen. Mutaties in de reële waarde worden verantwoord in de hedgereserve (onderdeel van het eigen vermogen), mits de afdekking in hoge mate effectief is. Het ineffektieve gedeelte van de hedge wordt direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de financiële baten en lasten.

Derivaten worden onder de kortlopende, respectievelijk langlopende overige financiële activa geïnclassificeerd indien de reële waarde positief is en onder de kortlopende, respectievelijk langlopende financiële verplichtingen indien de reële waarde negatief is.

Overige financiële vaste activa

In de overige financiële vaste activa zijn leningen en vorderingen opgenomen met een looptijd van meer dan één jaar. De verstrekte leningen aan deelnemingen of aan externe partijen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Waar nodig wordt een voorziening in verband met mogelijke oninbaarheid gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere verwachte opbrengstwaarde (in het kader van de normale bedrijfsvoering de geschatte verkoopprijs minus verkoopkosten). De kostprijs is berekend op basis van het systeem van gewogen gemiddelde kostprijs.

De kostprijs omvat de uitgaven en direct toerekenbare kosten bij verwerving van de voorraden en het naar de bestaande locatie en in bestaande toestand brengen daarvan.

Vorderingen

Gezien de korte looptijd van de (handels)vorderingen komt de reële waarde van de vorderingen overeen met de nominale waarde onder aftrek van een waardecorrectie in verband met mogelijke oninbaarheid. Bij deze waardecorrectie worden verschillende klantriscoprofielen onderscheiden. Voor de handelsdebiteuren wordt de waardecorrectie op een afzonderlijke 'voorziening' verantwoord. Op het moment van vaststelling van definitieve oninbaarheid vindt daadwerkelijke afboeking van de vordering en bijbehorende 'voorziening' plaats.

Saldering en presentatie van handelsvorderingen op en ontvangen voorschotten van kleinverbruikers vindt plaats op basis van afrekgroepen: een groeperingsmethode van klanten op basis van in de tijd gespreide meteropnames ter bepaling van het te factureren energieverbruik.

Overige vorderingen en overlopende activa zijn opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van een waardecorrectie in verband met mogelijke oninbaarheid, die rechtstreeks in mindering op de boekwaarde wordt gebracht.

Overige financiële activa (kortlopend)

De kortlopende overige financiële activa zijn gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, normaliter gelijk aan de nominale waarde, en hebben een looptijd van maximaal één jaar.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, normaliter gelijk aan de nominale waarde. Onder de liquide middelen worden louter de direct opeisbare liquide middelen opgenomen. Niet direct opeisbare liquide middelen worden opgenomen onder de overige financiële activa (kortlopend).

Rentedragende verplichtingen (langlopend)

De langlopende rentedragende verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode. Hierbij worden eventuele transactiekosten in mindering gebracht op het nominale bedrag en worden deze

kosten vervolgens geamortiseerd over de looptijd van de verplichting. De binnen een jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende verplichtingen worden gepresenteerd onder de kortlopende rentedragende verplichtingen. Resultaten op terugkoop van rentedragende verplichtingen worden onder de financiële lasten verantwoord.

Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen

De van derden vooruitontvangen bijdragen bij investeringen in aanleg van netten en aansluitingen worden bij ontvangst als langlopende verplichting gepasseerd. De amortisatie vindt plaats volgens de lineaire methode waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte gebruiksduur van het actief.

Latente belastingen

De aanwezige latenties hebben betrekking op verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa en personeelsgerelateerde voorzieningen. Daarnaast hebben de latente belastingen betrekking op niet-gerealiseerde resultaten van derivatentransacties die via het eigen vermogen als hedgereserve zijn gevormd. De waardering van de belastinglatenties vindt plaats tegen het ultimo het verslagjaar geldende tarief voor de vennootschapsbelasting.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip als gevolg van gebeurtenissen in het verleden. Indien het effect daarvan materieel is, worden de voorzieningen bepaald door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken met behulp van een actuele disconteringsvoet, waarbij rekening is gehouden met de specifieke risico's die inherent zijn aan de verplichting. De berekening van de contante waarde vindt, voor zover van toepassing, plaats volgens de 'project unit credit methode'. Actuariële resultaten worden hierbij direct in het resultaat verwerkt.

De verwachte uitgaven binnen een jaar na balansdatum worden als afzonderlijke post opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Pensioenverplichtingen

De pensioentoezeggingen en de toezeggingen betreffende vervroegde uittreding aan de werknemers worden op grond van IAS 19 behandeld als toegezegde bijdragenregeling, aangezien er onvoldoende informatie beschikbaar is en door de pensioenfondsen is aangegeven dat er geen consistente en betrouwbare basis is om de verplichting, fondsbeleggingen en kosten toe te rekenen aan de separate deelnemende partijen. De in het boekjaar betaalde bijdragen worden verantwoord in het resultaat.

Naar aanleiding van de opgetreden verslechtering van de financiële positie eind 2008 heeft het bestuur van het ABP begin 2009 een herstelplan opgesteld ter verbetering van de dekkingsgraad. In dit kader dient het bestuur jaarlijks, aan het begin van het jaar, een evaluatie uit te voeren van de voortgang van het herstel, op basis van de gerealiseerde dekkingsgraad ultimo voorafgaande jaar.

Eind 2012 was de dekkingsgraad 96%. Voor 2013 bedraagt de premie 25,4%, ten opzichte van 24,1% in 2012. Deze premie is inclusief de tijdelijke opslag van 3,2% die geheven wordt ten behoeve van het herstel van de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Handelsschulden en overige te betalen posten

De handelsschulden en overige te betalen posten worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Winstbelasting

Winstbelasting over het resultaat wordt berekend door toepassing van nominaal geldende tarieven op het in de jaarrekening getoonde resultaat voor belastingen rekening houdende met permanente verschillen tussen dit resultaat en het resultaat volgens fiscale grondslagen.

Belastingen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening behalve voor zover zij betrekking hebben op posten die rechtstreeks zijn opgenomen in het eigen vermogen.

Lease

Leaseovereenkomsten waarbij sprake is van overdracht aan Enexis Holding N.V. van nagenoeg alle aan het eigendom verbonden risico's en voordelen worden geclassificeerd als financiële lease en opgenomen als investeringen onder materiële vaste activa waartegenover een verplichting op lange termijn wordt gevormd.

Bij aanvang van de leaseperiode worden de activa en verplichtingen opgenomen tegen de reële waarde van het geleaste actief of, indien lager, tegen de contante waarde van de leasebetalingen.

De leasebetalingen worden zodanig uitgesplitst in financieringslasten en een aflossing van de leaseverplichting dat een constante disconteringsvoet over het resterende saldo van de verplichting wordt bereikt. Het actief wordt afgeschreven over de gebruiksduur of over de leaseperiode indien deze laatste korter is. Indien in de leaseovereenkomsten geen sprake is van overdracht van nagenoeg alle aan het eigendom verbonden risico's en voordelen (operationele lease), worden betalingen uit hoofde van deze leaseovereenkomsten op tijdsevenredige basis als last in het resultaat verwerkt.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode, waarbij voor de herleiding van de mutatie in de netto liquide middelen wordt uitgegaan van het resultaat na belastingen. Het in het kasstroomoverzicht gehanteerde begrip netto liquide middelen betreft de liquide middelen zoals in de balans gehanteerd minus de kortlopende bankverplichtingen.

Segmentinformatie

Segmenten worden gerapporteerd in overeenstemming met de wijze waarop intern gerapporteerd wordt aan de 'Chief Operating Decision-Maker' (CODM). De Raad van Bestuur is geïdentificeerd als de hoogstgeplaatste functionaris (CODM), die verantwoordelijk is voor de toewijzing van middelen en voor de beoordeling van prestaties van de segmenten. De interne rapportages zijn gebaseerd op de grondslagen die ook voor de geconsolideerde jaarrekening worden toegepast. Hierbij vindt een correctie plaats voor bijzondere posten en fair value-mutaties.

3. Segmentatie

Enexis Holding N.V. onderkent een tweetal rapportagesegmenten, te weten:

- ◆ Gereguleerde activiteiten; en
- ◆ Overig.

De bovengenoemde indeling is gebaseerd op de interne rapportagestructuur, met name de geconsolideerde maandrapportage en het bedrijfs(jaar)plan. Vanwege de grote mate

van administratieve verzelfstandiging zijn nagenoeg alle omzetten, kosten, activa en passiva volledig te alloceren aan de segmenten.

De gereguleerde activiteiten vormen verreweg het grootste onderdeel binnen Enexis (zowel qua netto-omzet, resultaat na belastingen als totaal activa is het aandeel van deze activiteiten meer dan 90%).

De als overig opgenomen segmenten betreffen de activiteiten Fudura B.V. en Enexis Vastgoed B.V.

bedragen in miljoenen euro's	Enexis gereguleerd		Enexis overig ¹⁾		Normalisatie ²⁾ en eliminaties		Enexis totaal	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Winst-en-verliesrekening								
Netto-omzet	1.317,8	1.272,2	68,8	65,7	-19,6	-23,3	1.367,0	1.314,6
Kosten van omzet	235,8	233,7	8,3	8,3	-8,4	-2,9	235,7	239,1
Overige bedrijfsopbrengsten	14,1	9,0	2,7	2,8	-2,8	-	14,0	11,8
Brutomarge	1.096,1	1.047,5	63,2	60,2	-14,0	-20,4	1.145,3	1.087,3
Bedrijfskosten	714,0	660,1	44,1	36,7	-14,0	-12,0	744,1	684,8
Bedrijfsresultaat	382,1	387,4	19,1	23,5	-	-8,4	401,2	402,5
Resultaat deelnemingen ¹⁾	1,2	2,0	-1,6	0,8	-10,0	-8,5	-10,4	-5,7
Netto financiële baten/lasten	-91,0	-87,8	-0,2	-0,7	-	-	-91,2	-88,5
Resultaat na belastingen	196,2	226,4	14,0	17,8	18,9	-14,8	229,1	229,4
Activa en verplichtingen								
Totaal activa	6.830,0	6.298,7	96,7	76,0	-	-16,0	6.926,7	6.358,7
Niet-geconsolideerde deelnemingen	12,8	13,6	-	11,6	-	-	12,8	25,3
Verplichtingen (voorzieningen en schulden)	3.640,1	3.229,0	42,6	14,7	-	-16,0	3.682,6	3.227,7
Overige gegevens								
Investeringen in (I)MVA	473,0	442,8	31,4	7,5	-	-	504,4	450,3
Aantal eigen medewerkers ultimo jaar (fte) ³⁾	3.907,6	3.777,1	164,0	148,9	-	-	4.071,6	3.926,0

- Het resultaat uit deelnemingen is in 2012 en 2011 in ongunstige zin beïnvloed door een benedenwaartse aanpassing van de boekwaarde van deelnemingen op basis van geprognosticeerde resultaten op lange termijn.
- Voor genormaliseerde bedragen zie noot 9. Bijzondere posten.
- Vanaf 2012 rapporteert Enexis het aantal fte's op basis van de contractuele werkweek en de hierop gebaseerde deeltijdfactoren. Tot 2012 werd het aantal fte's bepaald op basis van een gestandaardiseerde 38-urige werkweek. Deze gestandaardiseerde 38-urige werkweek vormde het uitgangspunt voor de berekening van de deeltijdfactor. De 2011-cijfers zijn voor deze wijziging aangepast.

Kosten en opbrengsten die onderling tussen de onderscheiden segmenten in rekening zijn gebracht alsmede onderlinge vorderingen, schulden en rekening-courantverhoudingen zijn geëlimineerd. De kosten en de opbrengsten betreffen nagenoeg geheel de terbeschikkingstellingsvergoeding voor activa.

Vanaf 2012 zijn de activiteiten van de afdeling Facility Management (FM) opgenomen onder de gereguleerde activiteiten, aangezien deze organisatorisch onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Human Resources (HR) is komen te vallen, waarbij de afdeling HR integraal deel uitmaakt van de gereguleerde activiteiten.

Alle werkzaamheden die ten behoeve van het segment overig worden verricht door de afdeling FM, worden direct doorbelast aan het overige segment. De 2011-cijfers zijn aangepast voor de verschuiving van de afdeling FM vanuit het overige segment naar het segment van de geregeleerde activiteiten. Deze verschuiving heeft het volgende effect op de 2011-segmentatie:

bedragen in miljoenen euro's	2011
Winst-en-verliesrekening	
Netto-omzet	34,9
Kosten van omzet	-
Overige bedrijfsopbrengsten	3,2
Brutomarge	38,1
Bedrijfskosten	44,6
Bedrijfsresultaat	-6,5
Resultaat deelnemingen	-
Netto financiële baten/lasten	-0,2
Resultaat na belastingen	-4,9
Activa en verplichtingen	
Totaal activa	19,2
Niet-geconsolideerde deelnemingen	-
Verplichtingen (voorzieningen en schulden)	-
Overige gegevens	
Investeringen in MVA	-1,5
Aantal eigen medewerkers ultimo jaar (fte)	36,6

Bijzondere posten per segment

Enxis rapporteert intern per segment de genormaliseerde resultaten. Deze normalisatie vindt plaats op basis van de

posten zoals deze in noot 9. Bijzondere posten opgenomen zijn. De bijzondere posten kunnen voor 2012 als volgt verdeeld worden over de segmenten:

bedragen in miljoenen euro's	Gereguleerde activiteiten	Overig	Totaal 2012
Additionele dotatie personeelsvoorzieningen	-13,2	-0,4	-13,6
Afwaardering deelnemingen	-	-10,0	-10,0
Totaal	-13,2	-10,4	-23,6

Noten bij de geconsolideerde jaarrekening

1. Netto-omzet uit hoofde van leveringen van goederen en diensten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Transportvergoedingen huidig jaar	1.130,7	1.100,6
Transportvergoedingen correcties voorgaande jaren	11,4	8,4
Meetdiensten	138,2	129,3
Overige verkopen en diensten	86,7	76,3
Totaal	1.367,0	1.314,6

Enexis heeft er in 2012 voor gekozen om de transporttarieven van de gereguleerde meetdiensten niet te verhogen tot het maximaal door de Energiekamer toegestane niveau, maar slechts een verhoging van 2,5% door te voeren; een verhoging net onder het niveau van de inflatie.

De transportvergoeding stijgt in 2012 voornamelijk als gevolg van de tariefverhoging van 2,5% (EUR 27,3 miljoen) en vijf maanden extra omzet van voormalige Intergasklanten in 2012 ten opzichte van 2011

(EUR 10,2 miljoen) aangezien de resultaten van Intergas vanaf juni 2011 in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening verantwoord werden.

De overige verkopen en diensten hebben betrekking op werken verricht voor derden, op de commerciële activiteiten zoals ondergebracht bij de entiteiten Fudura B.V. en Enexis Vastgoed B.V. en op diverse gereguleerde omzetten die geen betrekking hebben op transport van energie.

2. Kosten van omzet

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Transport- en systeemdiensten	142,6	146,4
Distributieverliezen	93,2	92,4
Overige inkoopkosten/verrekening voorgaande jaren	-0,1	0,3
Totaal	235,7	239,1

De inkoopkosten van transportdiensten zijn gedaald ten opzichte van 2011 (EUR 2,7 miljoen). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2011 een periodieke aansluitvergoeding

is doorberekend vanuit TenneT. De kosten voor distributieverliezen zijn ten opzichte van het voorgaande jaar gestegen als gevolg van hogere energieprijzen.

3. Overige bedrijfsopbrengsten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Geamortiseerde bijdragen bij investeringen in aanleg van netten en aansluitingen	9,8	8,1
Ontvangen subsidies en restituties	1,1	0,5
Opbrengst verkochte activa	0,6	0,1
Huuropbrengsten	1,8	3,1
Overig	0,7	-
Totaal	14,0	11,8

De stijging van de amortisatie van de vooruitontvangen bijdragen bij investeringen in aanleg van netten en aansluitingen ligt in lijn met de toename van de corresponderende balanspost, een toename van circa 20%.

De subsidies nemen toe ten opzichte van 2011 (EUR 0,6 miljoen) door een aantal incidentele subsidies.

De huuropbrengsten dalen in 2012 enerzijds door de beëindiging van een huurcontract en anderzijds door de aangepaste huurvoorwaarden van een reeds bestaand contract.

De categorie overig heeft voornamelijk betrekking op ontvangen vergoedingen voor 'fleet management'. Deze vergoeding wordt ontvangen in 2012 als gevolg van het beheer van het eigen leasewagenpark.

4. Personeelskosten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Salarissen	224,4	215,0
Sociale lasten	16,9	1)2,6
Pensioenlasten	39,7	35,2
Inhuur van derden	69,3	60,9
Dotatie personeelsgerelateerde voorzieningen	14,0	15,7
Overige	28,4	22,6
Af: geactiveerde productie eigen bedrijf	-106,7	-94,0
Totaal	286,0	268,0

In 2012 nam het personeelsbestand van Enexis toe met 146 fte van 3.926 fte's per 1 januari 2012 naar 4.072 fte's ultimo 2012. Vanaf 2012 rapporteert Enexis het aantal fte's op basis van de contractuele werkweek en de hierop gebaseerde deeltijdfactoren. Tot 2012 werd het aantal fte's bepaald op basis van een gestandaardiseerde 38-urige werkweek. Deze gestandaardiseerde 38-urige werkweek vormde het uitgangspunt voor de berekening van de deeltijdfactor. De 2011-cijfers zijn voor deze wijziging aangepast.

Naast deze toename aan nieuwe personeelsleden zijn de medewerkers van het voormalige Intergas Energie B.V. in 2012 een volledig jaar in dienst geweest ten opzichte van zeven maanden in 2011, wat zorgt voor een toename van zowel salariskosten als sociale lasten en pensioenkosten.

De structurele cao-stijging van 1,5% en de incidentele uitkering van 0,5% van het jaarinkomen in januari 2012 zorgen daarnaast nog voor een stijging van EUR 4,2 miljoen.

Het totaal van de personeelskosten neemt toe door een toename van het aantal fte, waardoor naast de salarissen ook

de sociale lasten en pensioenpremies stijgen, door een stijging van de berekende sociale lasten over gereserveerde bedragen zoals vakantiegeld en resultaatafhankelijke uitkeringen en door de herstell premie die vanaf 1 april 2012 door het ABP geheven wordt ten behoeve van het herstel van de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

De inhuur van derden neemt toe in 2012 met EUR 8,4 miljoen. Deze stijging wordt echter meer dan gecompenseerd door een hogere geactiveerde productie ten opzichte van 2011 (EUR 12,7 miljoen).

De dotatie aan de personeelsgerelateerde voorzieningen bedraagt in 2012 EUR 14,0 miljoen. Deze dotatie wordt voornamelijk veroorzaakt door de schattingswijziging van de pensioneringsleeftijd van de medewerkers van Enexis. Wij verwijzen naar noot 23. Voorzieningen voor een verdere uitleg omtrent deze schattingswijziging. In 2011 heeft er eveneens een dotatie aan de personeelsgerelateerde voorzieningen plaatsgevonden. In 2011 heeft een dotatie plaatsgevonden als gevolg van in 2011 geïnitieerde reorganisaties bij diverse stafafdelingen.

5. Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Afschrijving materiële vaste activa	239,4	229,6
Afschrijving immateriële vaste activa	24,9	25,6
Bijzondere waardeverminderingen en versnelde afschrijvingen	21,6	16,7
Totaal	285,9	271,9

De afschrijving materiële vaste activa stijgt door toenemende (vervangings)investeringen in het energienetwerk over de afgelopen jaren.

De post bijzondere waardeverminderingen en versnelde afschrijvingen bestaat uit desinvesteringen en versnelde afschrijven van kabels en leidingen, trafo's en software. De bijzondere waardeverminderingen

en versnelde afschrijvingen stijgen in 2012 met EUR 4,9 miljoen tot een bedrag van EUR 21,6 miljoen. Deze stijging wordt voor EUR 3,8 miljoen veroorzaakt door een versnelde afschrijving op conventionele meters als gevolg van de introductie van de slimme meters. Daarnaast is er in 2012 sprake van een versnelde afschrijving op de kantoorinrichting als gevolg van enkele voorgenomen verhuizingen.

De bijzondere waardeverminderingen en versnelde afschrijvingen over 2012 bestaan uit:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Kabels en leidingen	10,7	9,9
Elektriciteits- en gasmeters	3,8	-
Inrichting kantoren	2,7	-
Software	2,4	3,4
Transformatoren	1,5	2,2
Bedrijfswagens	0,5	0,3
Bedrijfsgebouwen	-	0,9
Totaal	21,6	16,7

6. Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Uitbesteed werk	70,5	59,4
Materialen	13,6	17,1
Overige externe kosten	64,0	61,9
Totaal	148,1	138,4

De kosten uitbesteed werk stijgen ten opzichte van 2011 met EUR 11,1 miljoen. De belangrijkste oorzaak van deze stijging is de toename van de onderhoudskosten aan het elektriciteits- en gasnet en de hogere bijdragen aan de Stichting e-laad. Daarnaast zijn de materiaalkosten EUR 3,5 miljoen lager als gevolg van lager materiaalverbruik bij de uitgevoerde projecten en door een positief effect van prijsverschillen. De overige externe kosten stijgen

voornamelijk door een intensief ICT-verbeterprogramma en hogere communicatiekosten, specifiek voor Klantenrelaties.

6a. Accountantskosten

De in het boekjaar door Ernst & Young Accountants LLP in rekening gebrachte honoraria bedroegen in 2012 EUR 0,5 miljoen (2011: EUR 0,5 miljoen):

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	0,3	0,4
Honoraria voor andere controleopdrachten	0,1	-
Honoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Honoraria voor andere niet-controlediensten	0,1	0,1
Totaal	0,5	0,5

7. Overige bedrijfskosten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Dotatie (vrijval) van voorzieningen	4,0	-8,4
Overig	20,1	14,9
Totaal	24,1	6,5

In 2012 was er sprake van per saldo een dotatie aan voorzieningen terwijl in 2011 zich per saldo een vrijval van enkele voorzieningen heeft voorgedaan (voorzieningen voor Cross Border Lease, sanering gasterreinen en overige voorzieningen). Daarnaast zijn de overige

bedrijfskosten voornamelijk hoger door de kosten voor afwikkeling van de Cross Border Lease, hogere kosten voor contributies aan brancheverenigingen, belastingen en kadastrale kosten.

8. Resultaat deelnemingen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
ZEBRA Gasnetwerk B.V.	1,5	2,2
G.O.B. Euroservices B.V.	-	-0,2
Ziut B.V.	-11,6	-7,7
Overige stichtingen en deelnemingen	-0,3	-
Totaal	-10,4	-5,7

In 2012 is het belang in Ziut B.V. afgenomen met EUR 11,6 miljoen naar nihil. Deze afname is het saldo van het resultaat over het lopende boekjaar dat toekomt aan Enexis (EUR 1,6 miljoen negatief), het aan Enexis toegerekende deel van een door Ziut B.V. te treffen reorganisatievoorziening ultimo boekjaar (EUR 2,6 miljoen negatief) en een afwaardering naar nihil van de resterende bedrijfswaarde (EUR 7,4 miljoen negatief). Deze afwaardering is het gevolg van voortschrijdende inzichten met betrekking tot de toekomstige kasstromen uit hoofde van reguliere bedrijfsactiviteiten en additioneel verwachte kosten uit hoofde van de afwikkeling

van bestaande contracten. Deze voortschrijdende inzichten volgen op de inschatting van een verwachte stabilisatie van bedrijfsopbrengsten ultimo 2011 op basis waarvan in 2011 reeds een bijzondere waardevermindering van EUR 8,5 miljoen heeft plaatsgevonden. De inzichten ultimo 2012 voorzien echter wel in een voortzetting van de bedrijfsactiviteiten van de deelneming op lange termijn, weliswaar met beperkte resultaten.

De bijzondere waardevermindering van Ziut B.V. is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

Grondslagen
impairmenttest

Variabelen	
Groei	1,50%
Disconteringsvoet (WACC niet-gereguleerde activiteiten)	8,20%
Periode	5 jaar, met restwaarde
Bron bedrijfsresultaat toekomstige jaren	Toekomstprognose Ziut B.V.

9. Bijzondere posten

Onder de bijzondere posten worden baten en lasten opgenomen die naar de mening van het management niet direct voortvloeien uit de reguliere bedrijfsuitoefening en/of die qua aard en omvang, omwille van een betere analyse van de resultaten, apart dienen te

worden beschouwd. Als ondergrens wordt hierbij EUR 5,0 miljoen gehanteerd.

Onder het bedrijfsresultaat inclusief het resultaat van deelnemingen, maar exclusief de financiële baten en lasten, zijn de volgende bijzondere posten opgenomen:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Genormaliseerd bedrijfsresultaat incl. resultaat deelnemingen (exclusief bijzondere posten)	414,4	413,7
Lasten		
Additionele dotatie personeelsvoorzieningen a.g.v. verhoging uitstroomleeftijd	-13,6	-
Vorming reorganisatievoorzieningen	-	-13,6
Afwaardering van deelnemingen ¹⁾	-10,0	-8,5
Nagekomen periodieke aansluitvergoeding TenneT 2008-2010	-	-5,3
Baten		
Vrijval CBL-voorziening i.v.m. afwikkeling CBL Maastricht	-	5,0
Vrijval voorzieningen Energy XS door afwikkeling faillissement	-	5,5
Saldo bijzondere posten	-23,6	-16,9
Gepresenteerd bedrijfsresultaat inclusief resultaat deelnemingen (inclusief bijzondere posten)	390,8	396,8

1. De bijzondere waardevermindering van de deelnemingen bestaat voor een bedrag van EUR 2,6 miljoen uit een door Ziut B.V. te treffen reorganisatievoorziening en voor EUR 7,4 miljoen uit een door Enexis gedane afwaardering van Ziut B.V. naar nihil op basis van de bedrijfswaardeberekening.

Het effect van bovenstaande posten op het resultaat na belastingen is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Resultaat na belastingen (exclusief bijzondere posten)	249,7	244,2
Saldo bijzondere posten	-23,6	-16,9
Belastingdruk over bijzondere posten ¹⁾	3,0	2,1
Resultaat na belastingen (inclusief bijzondere posten)	229,1	229,4

1. De afwaardering van deelnemingen is voor de vpb niet aftrekbaar en is derhalve niet in de belastingdruk over bijzondere posten meegenomen.

10. Financiële baten en lasten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Rentebaten	5,7	7,8
Totaal financiële baten	5,7	7,8
Rentetoevoegingen voorzieningen	2,5	2,0
Overige rentelasten	94,4	94,3
Totaal financiële lasten	96,9	96,3
Totaal, per saldo lasten	-91,2	-88,5

De financiële baten en lasten bedragen in 2012 EUR 91,2 miljoen en zijn daarmee per saldo EUR 2,7 miljoen gestegen ten opzichte van 2011.

De financiële lasten stijgen met EUR 0,6 miljoen van EUR 96,3 miljoen in 2011 naar EUR 96,9 miljoen in 2012. Deze toename in financiële lasten is het saldo van een aantal compenserende ontwikkelingen in 2012:

- ◆ In januari 2011 heeft een vervroegde aflossing van de aandeelhouderslening (tranche A) van EUR 450 miljoen plaatsgevonden. Er is een boeterente voor vervroegde aflossing betaald van EUR 3,1 miljoen.
- ◆ In januari 2012 is een nieuwe obligatielening van EUR 300 miljoen en een looptijd van 10 jaar uitgegeven.
- ◆ In november 2012 is een nieuwe obligatielening van EUR 500 miljoen en een looptijd van 8 jaar uitgegeven. Met de tweede obligatielening bestaat het voornemen om, per september 2013, tranche B van de aandeelhoudersleningen vervroegd af te lossen. Tot die datum worden de opgenomen gelden defensief belegd.

Met name door het gemiddeld lagere saldo aan uitstaande gelden op deposito en de lagere depositorente in 2012 daalden de rentebaten van EUR 7,8 miljoen in 2011 naar EUR 5,7 miljoen in 2012.

Wanneer tranche B van de aandeelhoudersleningen één jaar vervroegd afgelost wordt op 30 september 2013, dan zal een boeterente voor vervroegde aflossing verschuldigd zijn. Op basis van de per 31 december 2012 geldende rentestanden wordt de af te dragen boeterente geschat op EUR 12,9 miljoen.

11. Winstbelasting

Enexis Holding N.V. is hoofd van de fiscale eenheid en in die hoedanigheid hoofdelijk aansprakelijk voor de verplichtingen van de in de fiscale eenheid opgenomen onderdelen.

De bedrijfsactiviteiten van Enexis Holding N.V. zijn onderworpen aan winstbelasting. Bij alle afzonderlijke onderdelen van de fiscale eenheid worden, op basis van de gerealiseerde commerciële resultaten en rekening houdende met de geldende vrijstellingen, de te betalen bedragen aan vennootschapsbelasting vastgesteld en vereffend. De aansluiting tussen het wettelijke winstbelastingtarief uitgedrukt in een percentage van het resultaat voor belasting en de effectieve belastingdruk is als volgt:

in procenten	2012	2011
Nominaal wettelijk winstbelastingtarief in Nederland	25,00	25,00
Uitgesloten voor winstbelasting en verrekeningen voorgaande jaren	0,86	0,45
Effectieve belastingdruk huidig jaar	25,86	25,45

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Resultaat voor belastingen	299,6	308,3
Niet-belastbare resultaten	-10,4	-5,7
Belastbaar resultaat	310,0	314,0
Belastingen over lopende boekjaar	78,3	78,5
Correctie voorgaand jaar	-7,7	0,4
Totaal belastingen	70,5	78,9
Waarvan latent	38,4	69,7
Accuut gedeelte belastingen	32,1	9,2

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Impairment deelnemingen	-10,0	-8,5
Resultaat deelnemingen	-0,4	2,8
Totaal	-10,4	-5,7

De correctie van de vennootschapsbelasting voorgaand jaar (EUR 7,7 miljoen) heeft betrekking op de in 2012 met de Belastingdienst en derden overeengekomen afhandeling van lopende zaken.

12. Acquisitie

Per 31 mei 2011 heeft Enexis Holding N.V. de aandelen van Intergas Energie B.V. verkregen waardoor de zeggenschap over het bedrijf formeel werd overgedragen. Vanaf 1 juni 2011 is Intergas Energie B.V. derhalve geconsolideerd in de groepscijfers. De definitieve kostprijs van deze overname in 2011 bedroeg EUR 192,3 miljoen.

De cijfers van Intergas Energie B.V. zijn voor geheel 2012 opgenomen in de geconsolideerde cijfers van Enexis Holding N.V. Voor 2011 zijn slechts zeven maanden de cijfers van Intergas Energie B.V. opgenomen

in de winst-en-verliesrekening. Dit leidt in de winst-en-verliesrekening over het algemeen tot een stijging van de baten en lasten.

13. Materiële vaste activa

Tot en met 2011 zijn de vooruitontvangen bijdragen met betrekking tot materiële vaste activa in uitvoering gesaldeerd met deze balanspost. Vanaf 2012 worden deze bedragen echter niet meer netto, maar bruto verantwoord. Dat betekent dat er geen sprake meer is van van derden ontvangen bijdragen die gesaldeerd worden met het corresponderende actief. Dit resulteert in een toename van zowel de materiële vaste activa in uitvoering als de vooruitontvangen bijdragen van derden. De 2011-cijfers zijn hiervoor aangepast met EUR 39,3 miljoen.

Het verloop van de materiële vaste activa over 2012 is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Leidingen en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Werken in uitvoering	Totaal 2012
Aanschafwaarde 1 januari 2012	577,8	9.272,4	191,7	179,9	10.221,8
Cumulatieve afschrijvingen 2012	277,2	4.460,7	139,7	0,0	4.877,6
Boekwaarde 1 januari 2012	300,6	4.811,7	52,0	179,9	5.344,2
Herrubricering	-1,4	-0,2	-	1,6	-
Herrubricering werken in uitvoering	4,0	125,8	1,2	-131,0	-
Investeringen ^{2),3)}	5,5	276,6	14,7	167,3	464,1
Desinvesteringen ¹⁾	-0,7	-	-0,1	-	-0,8
Afschrijvingen	-11,0	-216,0	-12,4	-	-239,4
Bijzondere waardeverminderingen en versnelde afschrijvingen	-	-16,0	-3,2	-	-19,2
Overige	-	1,0	-	-	1,0
Boekwaarde 31 december 2012	297,0	4.982,9	52,2	217,8	5.549,9
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2012	287,8	4.969,1	148,0	0,0	5.404,9
Aanschafwaarde 31 december 2012	584,8	9.952,0	200,2	217,8	10.954,8

1. Desinvesteringen betreffen door Enexis Vastgoed B.V. verkochte gebouwen.

2. In 2012 is EUR 1,8 miljoen (2011: EUR 1,5 miljoen) aan bouwrente geactiveerd, waarbij is gerekend met een rentetarief van 4,46% (2011: 4,8%).

3. Onder de andere vaste bedrijfsmiddelen zijn de bedrijfswagens in financiële lease opgenomen tegen de contante waarde van de minimale toekomstige leasebetalingen. Ultimo 2012 bedraagt de boekwaarde EUR 15,6 miljoen.

Het vergelijkende overzicht over 2011 is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	Bedrijfsge- bouwen en terreinen ¹⁾	Leidingen en installaties ²⁾	Andere vaste bedrijfs- middelen ³⁾	Werken in uitvoering	Totaal 2011
Aanschafwaarde 1 januari 2011	566,4	8.685,1	186,2	214,8	9.652,5
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2011	270,2	4.274,9	131,0	-	4.676,1
Boekwaarde 1 januari 2011	296,2	4.410,2	55,2	214,8	4.976,4
Herrubricering	1,5	-0,7	-	-9,4	-8,6
Acquisitie	0,3	195,8	-	1,1	197,2
Herrubricering werken in uitvoering	11,4	147,0	1,9	-160,3	-
Investerings ^{2) - 3)}	5,9	278,4	8,0	133,7	426,0
Desinvesteringen ¹⁾	-2,8	-	-0,6	-	-3,4
Afschrijvingen	-11,9	-205,9	-11,8	-	-229,6
Bijzondere waardeverminderingen en versnelde afschrijvingen	-	-13,0	-0,3	-	-13,3
Overige	-	-0,1	-0,4	-	-0,5
Boekwaarde 31 december 2011	300,6	4.811,7	52,0	179,9	5.344,2
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2011	277,2	4.460,7	139,7	-	4.877,6
Aanschafwaarde 31 december 2011	577,8	9.272,4	191,7	179,9	10.221,8

1. Desinvesteringen betreffen door Enexis Vastgoed B.V. verkochte gebouwen in Maasbracht, Helmond en Maasbree.
2. In 2011 is EUR 1,5 miljoen (2010: EUR 1,4 miljoen) aan bouwrente geactiveerd, waarbij is gerekend met een rentetarief van 4,8% (2010: 4,26%).
3. Onder de andere vaste bedrijfsmiddelen zijn de bedrijfswagens in financiële lease opgenomen tegen de contante waarde van de minimale toekomstige leasebetalingen. Ultimo 2011 bedraagt de boekwaarde EUR 16,7 miljoen.

Voor de uit de financiële lease van de bedrijfswagens voortvloeiende verplichtingen wordt verwezen naar noot 32.

14. Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa over 2012 is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	Goodwill	Software	In uitvoering	Totaal 2012
Aanschafwaarde 1 januari 2012	16,9	210,2	5,6	232,7
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2012	-	126,7	-	126,7
Boekwaarde 1 januari 2012	16,9	83,5	5,6	106,0
Herrubricering	-	4,7	-4,7	-
Investerings	-	38,8	1,5	40,3
Bijzondere waardeverminderingen en versnelde afschrijvingen	-	-2,4	-	-2,4
Afschrijvingen	-	-24,9	-	-24,9
Boekwaarde 31 december 2012	16,9	99,7	2,4	119,0
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2012	-	153,9	-	153,9
Aanschafwaarde 31 december 2012	16,9	253,6	2,4	272,9

De goodwill heeft betrekking op de in 2011 plaatsgevonden acquisitie van Intergas Energie B.V. en betreft het verschil tussen de kostprijs van de overname en de reële waarde van de nettoactiva op het moment van overname.

De als software aangemerkte activa betreffen voornamelijk het netregistratiesysteem, diverse besturingssystemen, aansluitregisters, klanteninformatiesystemen, werkordermanagementsystemen en overige ondersteunende systemen.

Het vergelijkende overzicht over 2011 is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	Goodwill	Software	In uitvoering	Totaal 2011
Aanschafwaarde 1 januari 2011	-	190,3	0,6	190,9
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2011	-	105,6	0,0	105,6
Boekwaarde 1 januari 2011	0,0	84,7	0,6	85,3
Herrubricering	-	-	8,6	8,6
Investeringen	-	24,3	-	24,3
Herrubricering projecten in uitvoering	-	3,6	-3,6	-
Acquisitie Intergas Energie B.V.	16,9	-	-	16,9
Bijzondere waardeverminderingen en versnelde afschrijvingen	-	-3,4	-	-3,4
Afschrijvingen	-	-25,7	-	-25,7
Boekwaarde 31 december 2011	16,9	83,5	5,6	106,0
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2011	-	126,7	-	126,7
Aanschafwaarde 31 december 2011	16,9	210,2	5,6	232,7

Gedurende het verslagjaar is beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van de gereguleerde activa of van de niet-gereguleerde activa, waarbij de bedrijfswaarde als uitgangspunt is genomen. De goodwill die voortkomt uit de acquisitie van Intergas is hierbij toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid van de gasgerelateerde activiteiten. Enexis voert daarbij jaarlijks een beoordeling op een eventuele bijzondere waardevermindering van de goodwill uit.

De bedrijfswaardes van de gereguleerde activa en van de niet-gereguleerde activa worden bepaald op basis van het meest recente strategisch plan (SP). De belangrijkste uitgangspunten die in dit plan zijn opgenomen zijn inschatting van onder meer de disconteringsvoet op basis van de door de Energiekamer van de Nederlandse Mededingingsautoriteit gehanteerde

WACC-percentages, de tarieven, de ontwikkeling van het aantal aansluitingen en diensten alsmede van de operationele en andere kosten. De gekozen uitgangspunten betreffen zoals gezegd inschattingen en zijn in belangrijke mate gebaseerd op ervaringen uit het verleden en indien van toepassing op de meest actuele informatie op het gebied van tariefregulering. De vastgestelde bedrijfswaardes van zowel de gereguleerde activa als de niet-gereguleerde activa waren ruim hoger dan de boekwaardes van de corresponderende activa, al dan niet vermeerderd met de daaraan gealloceerde goodwill. Er is derhalve geen noodzaak voor bijzondere waardeverminderingen van gereguleerde activa, de daaraan gelieerde goodwill en de niet-gereguleerde activa.

De toetsing op bijzondere waardeverminderingen is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

	Uitgangspunten gereguleerde activa	Uitgangspunten niet-gereguleerde activa
Variabelen		
Kasstroomgenererende eenheden	Elektriciteit en gas	Eén kasstroom-genererende eenheid
Bron bedrijfsresultaten toekomstige jaren	Strategisch plan	Strategisch plan
Kosten vreemd vermogen	4,09%	4,09%
Kosten eigen vermogen	6,79%	6,79%
Disconteringsvoet na belastingen ¹⁾	5,93%	7,63%

1. De disconteringsvoet is een inschatting gebaseerd op de data zoals verkregen van de Energiekamer van de Nederlandse Mededingingsautoriteit.

15. Deelnemingen

De deelnemingen zijn als volgt samengesteld:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
G.O.B. Euroservices B.V.	-	-
ZEBRA Gasnetwerk B.V.	12,8	13,4
Energie Data Services Nederland B.V.	-	0,1
Ziut B.V.	-	11,6
Overige deelnemingen en stichtingen	-	0,2
Saldo per 31 december	12,8	25,3

In 2012 is het belang van Enexis in Ziut B.V. afgenomen met EUR 11,6 miljoen naar nihil, als gevolg van een resultaat uit reguliere bedrijfsvoering (EUR 1,6 miljoen negatief) en een afwaardering van de deelneming (EUR 10,0 miljoen negatief). Voor verdere toelichting op de afwaardering van de deelneming wordt verwezen naar noot 8. Resultaat deelnemingen waar de overwegingen

voor deze bijzondere waardevermindering zijn toegelicht en de variabelen voor het vaststellen van de omvang van de bijzondere waardevermindering zijn opgenomen.

Het verloop van de deelnemingen is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Stand per 1 januari	25,3	32,9
Door aankoop verkregen	0,1	0,2
Resultaten over het jaar	-10,4	-5,7
Ontvangen dividenden	-2,2	-2,1
Saldo per 31 december	12,8	25,3

De post ontvangen dividenden betreft in 2012 het van ZEBRA Gasnetwerk B.V. ontvangen dividend over 2011.

Onderstaand is van het totaal van de deelnemingen de relevante informatie betreffende het belang van Enexis Holding N.V. weergegeven.

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Vaste activa	25,4	27,3
Vlottende activa	36,5	44,8
Langlopende verplichtingen	-19,6	-21,8
Kortlopende verplichtingen	-29,5	-25,0
Boekwaarde 31 december	12,8	25,3
Netto-omzet	32,1	35,3
Kosten (inclusief financiële baten en lasten)	-32,6	-31,8
Resultaat voor belastingen	-0,5	3,5
Afwaardering deelnemingen	-10,0	-8,5
Belastingen	0,1	-0,7
Resultaat na belastingen	-10,4	-5,7

Een overzicht van alle deelnemingen (Groepsmaatschappijen en Overige deelnemingen) is opgenomen in noot 52. Deelnemingen. Geen van de deelnemingen is ter beurse genoteerd.

16. Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa zijn als volgt samengesteld:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Leningen en vorderingen	2,2	2,4
Totaal	2,2	2,4

Het verloop van de financiële vaste activa over 2012 is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	Aan personeel verstreckte leningen	Overige leningen	Totaal 2012
Stand per 1 januari 2012	1,9	0,5	2,4
Nieuwe leningen	1,1	-	1,1
Aflossingen	1,0	0,3	1,3
Stand per 31 december 2012	2,0	0,2	2,2

Deze post betreft nagenoeg geheel de aan personeel te relateren leningen in het kader van financieringsregelingen. De gemiddeld gewogen effectieve rentevoet van de leningen bedraagt bij benadering 2,4% (2011: 2,6%).

De rentevoet die gehanteerd wordt voor de overige financiële vaste activa benadert de marktrente ultimo 2012. Vanwege het beperkte verschil tussen beide rentepercentages benadert de boekwaarde van de overige financiële vaste activa de reële waarde ervan.

17. Voorraden

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Materialen	24,1	25,6
Voorziening incurantheid	-1,1	-0,9
Totaal	23,0	24,7

Ten opzichte van 2011 is de hoogte van de voorraden met EUR 1,7 miljoen afgenomen. Deze afname wordt veroorzaakt doordat in 2012 begonnen is met de kleinschalige uitrol van de

slimme meters. Ultimo 2011 is op de kleinschalige uitrol in 2012 geanticipeerd door een additionele hoeveelheid slimme meters in de voorraad op te nemen.

18. Vorderingen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Handelsdebiteuren	90,5	90,9
Nog te ontvangen bedragen	474,5	454,0
Voorziening voor dubieuze vorderingen	-16,2	-17,9
Totaal	548,8	527,0

De post nog te ontvangen bedragen heeft betrekking op bijramingen van de transportvergoedingen die nog niet middels eindafrekeningen zijn verrekend met energieleveranciers.

De reële waarde van de post kortlopend deel leningen komt nagenoeg overeen met de boekwaarde.

De ouderdom van de handelsdebiteuren zonder aftrek van de voorziening dubieuze debiteuren is per 31 december 2012 (vergelijking met cijfers 2011) als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012			2011
	Netto	Voorziening	Bruto	Bruto
Nog niet vervallen	15,9	-	15,9	18,7
0-30 dagen vervallen	38,1	-0,3	38,4	28,1
31-60 dagen vervallen	5,6	-1,9	7,5	10,3
61-90 dagen vervallen	0,5	-1,3	1,8	1,7
91-365 dagen vervallen	5,5	-4,9	10,4	10,9
> 365 dagen vervallen	8,7	-7,8	16,5	21,2
Totaal	74,3	-16,2	90,5	90,9

De inbaarheid van de handelsdebiteuren is afhankelijk van het klantprofiel individueel dan wel collectief, beoordeeld op basis van risico-inschatting door het management.

Het verloop van de voorziening voor dubieuze vorderingen is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Saldo 1 januari	-17,9	-17,6
Dotatie ten laste van het resultaat	-5,8	-6,2
Vrijval	0,9	-
Benutting	6,6	6,7
Terugname van eerdere afboekingen	-	-0,8
Saldo 31 december	-16,2	-17,9

19. Overige financiële activa (kortlopend)

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Verstrekke leningen met looptijd < 1 jaar	104,2	-
Kortlopende deposito's	525,0	260,0
Saldo 31 december	629,2	260,0

Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast. Wij verwijzen naar paragraaf 2.4 van de grondslagen voor een nadere toelichting omtrent de herrubricering.

De overige financiële activa stijgen met EUR 369,2 miljoen als gevolg van onder andere het saldo van de in 2012 uitgegeven obligatieleningen voor een totaal van EUR 800 miljoen en de aflossing van de aandeelhouderslening (tranche A) voor EUR 450 miljoen. Enexis heeft het voornemen een deel van de overtollige liquiditeiten aan te wenden voor de voorgenomen vervroegde aflossing van tranche B van de aandeelhouderslening op 30 september 2013.

Tijdelijk overtollige liquiditeiten worden, conform de randvoorwaarden zoals nader omschreven in het Treasury Statuut, op deposito geplaatst, op zakelijke spaarrekeningen aangehouden, dan wel belegd in Money Market Funds. Met betrekking tot het beleggen van overtollige liquiditeiten is in het Treasury Statuut aansluiting gezocht bij de wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) en Ruddo (Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden), waarbij additioneel limieten zijn gesteld ten aanzien van het bedrag, de looptijd en de credit rating van de tegenpartij. Alle deposito's zijn op aflooptdatum beschikbaar.

Door de omvang van de tijdelijk beschikbare middelen voortkomende uit de op 13 november 2012 uitgegeven notes, worden de in het Treasury Statuut gestelde limieten overschreden. Derhalve is er een separaat tijdelijk beleggingsbeleid vastgesteld door de Raad van Bestuur. Dit additionele beleid is gemeld aan de Raad van Commissarissen.

De looptijden en vaste rentepercentages van de uitgezette deposito's kunnen als volgt worden samengevat:

	% (gemiddeld gewogen)	Bedrag (EUR mln)
Looptijden ultimo 2012		
Vrij opneembaar	1,44	20
0-3 maanden	0,20	155
3-6 maanden	0,35	125
6-9 maanden	0,74	175
9-12 maanden	0,64	50
	0,51	525

Naast de uitgezette deposito's heeft Enexis in 2012 als gevolg van de tijdelijke overtollige liquiditeiten vanuit de tweede uitgifte van de obligatieleningen een kortlopende lening van EUR 100 miljoen verstrekt aan een staatsdeelneming met een credit rating van

A-Stable. Deze verstrekte lening valt onder de reikwijdte van het goedgekeurde beleggingsbeleid met betrekking tot de opbrengsten van de obligatielening.

20. Liquide middelen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Bank- en kassaldi	41,8	69,1
Totaal	41,8	69,1

Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast. Wij verwijzen naar paragraaf 2.4 van de grondslagen voor een nadere toelichting omtrent de herrubricering.

Het saldo van de liquide middelen is gedaald van EUR 69,1 miljoen ultimo 2011 naar EUR 41,8 miljoen ultimo 2012. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door het saldo van enerzijds de aanwending van liquide middelen voor aflossing van de aandeelhouderslening (tranche A) in 2012 en anderzijds de positieve kasstroom uit reguliere activiteiten. Voor een verdere uitsplitsing wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht en de toelichting hierop zoals opgenomen in noot 29.

21. Eigen vermogen

Het maatschappelijke kapitaal van de vennootschap bedraagt driehonderd miljoen euro (EUR 300.000.000) en is verdeeld in driehonderd miljoen (300.000.000) gewone aandelen van een euro (EUR 1,00). Hiervan zijn 149.682.196 aandelen met een totale waarde van EUR 149.682.196 geplaatst en volgestort.

De agioreserve betreft fiscaal erkend agio.

De hedgereserve betreft de tegenwaarde van de in 2012 afgewikkelde renteswaps die Enexis in de fase voorafgaand aan de uitgifte van de eerste notes met een omvang van EUR 300 miljoen in januari 2012 had afgesloten met als doel de risico's uit hoofde van de verwachte toekomstige interestbetalingen af te dekken. Bij het afsluiten van het eerste Euro Medium Term Notes-programma op 19 januari 2012 zijn de renteswaps afgerekend en valt het tot dat moment in de kasstroomhedgereserve opgenomen verlies vrij naar het resultaat over de resterende duur van de leningen. Het totaal van de via het eigen vermogen gevormde hedgereserve bedroeg, na aftrek van de latente belasting van EUR 2,0 miljoen, EUR 8,1 miljoen. De gevormde hedgereserve is niet vrij uitkeerbaar.

Het via de winst-en-verliesrekening gevormde resultaat van het boekjaar 2012 voor belastingen betreft voor EUR 299,6 miljoen gerealiseerde resultaten. Na aftrek van belastingen bedraagt het in 2012 gerealiseerde resultaat EUR 229,1 miljoen (2011: EUR 229,4 miljoen) en de mutatie van de hedgereserve voor EUR 1,2 miljoen negatief (2011: EUR 4,3 miljoen negatief).

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar het geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen op bladzijde 74.

22. Rentedragende verplichtingen (langlopend)

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Aandehouderslening met conversierecht tot omzetting in eigen vermogen (tranche D)	350,0	350,0
Aandehouderslening (tranche C)	500,0	500,0
Aandehouderslening (tranche B)	-	500,0
Beursgenoteerde obligatieleningen	791,5	-
Achtergestelde lening	93,9	93,9
Onderhandse lening	2,9	3,6
Leaseverplichtingen	12,0	12,2
Totaal	1.750,3	1.459,7

Onder de langlopende rentedragende verplichtingen worden leningen opgenomen die nog langer dan een jaar aan Enexis ter beschikking staan. De bedragen voor aflossing, die binnen een jaar vervallen, worden opgenomen onder de rentedragende verplichtingen (kortlopend). Als gevolg van de voorgenomen vervroegde aflossing van tranche B van de aandehoudersleningen ad EUR 500 miljoen, is deze aandehouderslening ultimo 2012 opgenomen onder de kortlopende rentedragende leningen.

Ingevolge de Aanwijzing van de minister van Economische Zaken dient in het kader van de splitsing een gedeelte van de aandehoudersleningen (tranche D) ten bedrage van EUR 350 miljoen in geval van structureel vermogenstekort converteerbaar te zijn in eigen vermogen. Enexis heeft het recht de geldgever te verzoeken de lening geheel of in delen om te zetten in eigen vermogen van Enexis. Dit indien dit naar het oordeel van Enexis, en onderschreven door haar Raad van Commissarissen, noodzakelijk is. Dit verzoek dient te geschieden met het oog op de continuïteit van de uitoefening van haar taak als netbeheerder en in overeenstemming met de eisen van de energiereguleering. Aandehouders hebben als geldgever de verplichting aan de gevraagde omzetting mee te werken als er sprake is van een structureel vermogenstekort, slechts voor zover die omzetting noodzakelijk is om Enexis in staat te stellen structureel aan de wettelijke en bancaire financiële ratio's te voldoen.

Op 16 januari 2012 is een bedrag van EUR 250 miljoen uit de beschikbare liquiditeiten gebruikt voor de vervroegde aflossing van een deel van de aandehouderslening tranche A, ter grootte van EUR 450 miljoen. Op 26 januari 2012 is het resterende bedrag

van EUR 200 miljoen van tranche A van de aandehoudersleningen vervroegd afgelost uit de opbrengst van de op 26 januari 2012 uitgegeven notes onder het EMTN-programma. Tranche A van de aandehoudersleningen had formeel als aflossingsdatum 30 september 2012. Als gevolg van de vervroegde aflossing is een boeterente van EUR 3,1 miljoen betaald.

Conform het vastgesteld aflossingsschema is tranche B van de aandehoudersleningen, ter grootte van EUR 500 miljoen, formeel aflosbaar op 30 september 2014, maar biedt de leningovereenkomst de mogelijkheid om de lening vanaf 1 jaar voorafgaand aan deze datum vervroegd af te kunnen lossen.

Met de uitgifte van een tweede serie notes op 13 november 2012 ter grootte van EUR 500 miljoen bestaat het voornemen om deze opgenomen gelden aan te wenden voor de vervroegde aflossing van tranche B van de aandehouderslening per september 2013. Als gevolg van de voorgenomen vervroegde aflossing zal een boeterente verschuldigd zijn. Vanwege het voornemen tot vervroegde aflossing is tranche B van de aandehoudersleningen verantwoord onder de kortlopende rentedragende verplichtingen.

De in 2012 uitgegeven obligatieleningen zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als gevolg van deze waarderingsmethodiek zijn per lening de emissiekosten, die vallen onder IAS 23, geactiveerd en worden deze geamortiseerd over de looptijd van de leningen. Voor de in 2012 uitgegeven leningen heeft dit de volgende impact:

bedragen in miljoenen euro's	Obligatielening EUR 300 mln 2022	Obligatielening EUR 500 mln 2020	Totaal
Nominale lening	300,0	500,0	800,0
Te amortiseren kosten	-3,6	-4,9	-8,5
Netto-obligatielening per datum uitgifte	296,4	495,1	791,5

De kenmerken van de rentedragende verplichtingen (langlopend) zijn als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012			2011		
	Contractuele einddatum	Rente	Nominale waarde	Contractuele einddatum	Rente	Nominale waarde
Aandeelhouderslening met conversierecht tot omzetting in eigen vermogen (tranche D)	30 september 2019	7,20%	350,0	30 september 2019	7,20%	350,0
Aandeelhouderslening (tranche C)	30 september 2016	4,65%	500,0	30 september 2016	4,65%	300,0
Aandeelhouderslening (tranche B) ¹⁾	30 september 2014	4,10%	500,0	30 september 2014	4,10%	500,0
Beursgenoteerde obligatielening - eerste uitgifte	26 januari 2022	3,38%	300,0	-	-	-
Beursgenoteerde obligatielening - tweede uitgifte	13 november 2020	1,88%	500,0	-	-	-
Achtergestelde lening	Onbepaald	9,00%	93,9	Onbepaald	9,00%	300,0
Onderhandse lening ²⁾	15 maart 2017	6,76%	2,9	6 februari 2018	6,80%	300,0
Gewogen gemiddelde	9 mei 2018	4,32%	2.246,8	30 september 2018	4,97%	1.750,0

1. Vanwege het voornemen tot vervroegde aflossing is deze lening ultimo 2012 opgenomen onder de rentedragende verplichtingen (kortlopend).
2. Dit betreffen meerdere leningen. De opgenomen data geven gemiddeld gewogen waardes weer.

De achtergestelde leningen zijn achtergesteld bij de vorderingen van schuldeisers op de groepsmaatschappij Aktivabedrijf Enexis Noord B.V. De achtergestelde leningen zijn volledig ter beschikking gesteld aan Enexis B.V. door een deel van de aandeelhouders van Enexis. De reële waarde bedraagt EUR 123 miljoen (2011: EUR 111 miljoen).

De onderhandse leningen betreffen door Enexis B.V. van Essent Nederland B.V. overgenomen leningen van derden.

De looptijd van de leaseverplichtingen (inclusief kortlopend deel) is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012			2011		
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar
Nominale leaseverplichtingen	4,8	11,1	1,1	4,9	11,7	1,3
Contante waarde leaseverplichtingen	4,8	10,9	1,1	4,9	11,1	1,1

23. Voorzieningen

De voorzieningen zijn ultimo 2012 als volgt te specificeren:

bedragen in miljoenen euro's	Diensttijd- gebonden uitkeringen	Werktijd- verkort- ing en doel- gebonden verlof	Voorziening overige personeels- gerelateerde kosten	Voor- ziening netverlies	Cross Border Lease	Sanering gas- terreinen	Overige voor- zieningen	Totaal voorzieningen 2012
Aanspraken begin boekjaar	27,1	23,9	16,2	9,6	3,5	2,5	7,9	90,7
Rente	1,1	0,9	-	-	-	-	0,5	2,5
Toegekende aanspraken boekjaar	5,3	12,6	1,5	0,8	-	-	3,9	24,1
Vrijval	-	-1,2	-3,4	-2,4	-3,5	-	-5,7	-16,2
Uitkeringen	-2,0	-	-2,2	-4,9	-	-0,1	-0,8	-10,0
Totaal	31,5	36,2	12,1	3,1	-	2,4	5,8	91,1
Af: kortlopend deel	1,7	3,2	3,3	3,2	-	-	5,2	16,6
Totaal langlopend deel	29,8	33,0	8,8	-0,1	-	2,4	0,6	74,5

Het vergelijkend overzicht voor 2011:

bedragen in miljoenen euro's	Diensttijd- gebonden uitkeringen	Werktijd- verkort- ing en doel- gebonden verlof	Voorziening overige personeels- gerelateerde kosten	Voor- ziening netverlies	Cross Border Lease	Sanering gas- terreinen	Overige voor- zieningen	Totaal voorzieningen 2011
Aanspraken begin boekjaar	26,1	24,3	8,2	1,9	5,3	3,2	6,9	75,9
Rente	1,1	1,0	-	-	-	-	-	2,1
Toegekende aanspraken boekjaar	2,3	1,1	13,6	10,1	-	-	2,5	29,6
Vrijval	-	-0,1	-4,3	0,0	-5,2	-0,7	-1,4	-11,7
Uitkeringen	-2,7	-2,6	-1,3	-2,4	-	-	-	-9,0
Overige	0,3	0,2	-	-	3,4	-	-0,1	3,8
Totaal	27,1	23,9	16,2	9,6	3,5	2,5	7,9	90,7
Af: kortlopend deel	2,3	2,6	5,8	8,3	0,1	-	7,9	27,0
Totaal langlopend deel	24,8	21,3	10,4	1,3	3,4	2,5	-	63,7

Het kortlopende deel van EUR 16,6 miljoen (2011: EUR 27,0 miljoen) is afzonderlijk opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Schattingen personeel gerelateerde voorzieningen

De belangrijkste veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de berekeningen van de personeel gerelateerde voorzieningen zijn als volgt:

	2012	2011
Disconteringscurve	Euro Utility (A) BFV Curve	Euro Utility (A) BFV Curve
Disconteringspercentages	0,3% - 4,2%	1,8% - 5,5%
Geschatte toekomstige salarisstijgingen	1,5%	1,5%
Inschatting toekomstige vertrekkan	-1,0%	-1,0%
Opslag vakantie en sociale lasten	14,3%	14,3%

Schattingswijziging

In 2012 heeft een schattingswijziging plaatsgevonden voor de personeels gerelateerde voorzieningen. In haar rekenmodellen heeft Enexis de pensioengerechtigde leeftijd verhoogd als gevolg van de maatschappelijke ontwikkelingen en de intern waargenomen

trend van van een hogere gemiddelde leeftijd van pensioenering. De gemiddelde pensioengerechtigde leeftijd waarvan in het nieuwe rekenmodel wordt uitgegaan, bedraagt 65 jaar. Dit heeft in 2012 geleid tot de volgende impact:

bedragen in miljoenen euro's	Diensttijdgebonden uitkeringen	Werktijdverkorting en doelgebonden verlof
1 december 2012	27,1	23,9
Reguliere mutaties	3,5	1,8
Wijziging uitstroomleeftijd medewerkers	1,9	11,7
Wijziging cao en sociale lasten	-1,0	-1,2
31 december 2012	31,5	36,2

Diensttijdgebonden uitkeringen

Enexis Holding N.V. kent als gevolg van cao-bepalingen diensttijdgebonden uitkeringen toe aan personeelsleden. Vanaf het moment van indiensttreding wordt voor deze diensttijdgebonden uitkeringen een voorziening gevormd op basis van het aantal verstreken dienstjaren, verwachte prijs- en salarisstijgingen, kansen op sterfte, invaliditeit en ontslag.

Schattingswijzigingen in het verslagjaar als gevolg van de verhoogde gemiddelde pensioenleeftijd hebben in 2012 geresulteerd in een additionele verhoging van de voorziening met EUR 1,9 miljoen.

Werktijdverkorting en doelgebonden verlof

De voorziening heeft betrekking op verplichtingen inzake de overgangsregeling werktijdverkorting voor oudere werknemers en verplichtingen voortvloeiende uit de doelgebonden verlofregeling.

Schattingswijzigingen in het verslagjaar als gevolg van de verhoogde gemiddelde pensioenleeftijd hebben in 2012 geresulteerd in een additionele verhoging van de voorziening met EUR 11,7 miljoen.

Voorziening overige personeelsgerelateerde kosten

De voorziening heeft betrekking op verschillende personeelsgerelateerde kosten, waaronder kosten voor uitkeringen na uitdiensttreding en ontslag, ziektekosten voor oud-medewerkers, retentie en reorganisatie. In 2011 zijn nieuwe voorzieningen geïnitieerd in verband met in 2011 ingezette reorganisaties bij diverse stafafdelingen en voor het vervallen van formatieplaatsen bij de afdeling Klantrelaties, anticiperend op de overgang naar het nieuwe marktmodel in 2013.

De reorganisatievoorzieningen zijn op individueel niveau berekend op basis van het brutosalair, de duur van het dienstverband, de verwachting van de duur van het boventallig zijn en een opslag voor werkgeverslasten van 35%. Voor een deel van de voorzieningen is een inschatting gemaakt van het toekomstige verloop van de boventallige medewerkers.

Voorziening netverlies

De voorziening netverlies heeft betrekking op het financieel risico voortvloeiende uit het reconciliatie- en allocatieproces.

Voorziening toekomstige juridische en advieskosten inzake Cross Border Leases

In 2012 is de laatste Cross Border Lease overeenkomst vrijwillig vroegtijdig beëindigd. Wij verwijzen naar noot 32 voor een verdere toelichting hierop. Als gevolg van de afgewikkelde CBL is de voorziening voor juridische en advieskosten in 2012 vrijgevallen.

Voorziening sanering gasterreinen

De voorziening heeft betrekking op financieel risico in verband met verplichtingen voor sanering van gasterreinen.

Overige voorzieningen

De post overige voorzieningen is opgebouwd uit meerdere voorzieningen van uiteenlopende aard, onder andere met betrekking tot fiscale en juridische kwesties.

24. Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen

Tot en met 2011 zijn de vooruitontvangen bijdragen met betrekking tot materiële vaste activa in uitvoering gesaldeerd met deze balanspost. Vanaf 2012 worden deze bedragen echter niet meer netto, maar bruto verantwoord. Dat betekent dat er geen sprake meer is van van derden ontvangen bijdragen die gesaldeerd worden met het corresponderende actief. Dit resulteert in een toename van zowel de materiële vaste activa in uitvoering als de vooruitontvangen bijdragen van derden. Zowel de beginstand als de eindstand van de 2011-cijfers zijn hiervoor aangepast met EUR 39,3 miljoen.

De vooruitontvangen bijdragen bij investeringen in aanleg van netten en aansluitingen zijn als volgt te specificeren:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Stand per 1 januari	412,1	328,5
Ontvangen in het jaar	87,3	88,3
Acquisitie Intergas Energie B.V.	-	3,4
Geamortiseerd	-9,8	-8,1
Totaal	489,6	412,1
Kortlopend deel in volgend boekjaar te amortiseren	10,9	8,7
Totaal langlopend deel	478,7	403,4

25. Latente belastingen

De aanwezige latenties hebben betrekking op verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa en personeelsgerelateerde voorzieningen en derivaten.

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Actieve latente belastingen inzake voorzieningen	-9,2	-5,7
Actieve latente belastingen derivaten	-1,8	-1,4
Actieve latente belastingen herinvesteringsreserve	1,0	-
Passieve latente belastingen materiële vaste activa	182,4	141,1
Totaal	172,4	134,0

Met name de fiscale stimuleringsregeling (Willekeurige Afschrijvingsregeling 2009, 2010 en 2011) resulteert in een grote groei in de latenties van de materiële vaste activa.

Op basis van jurisprudentie zijn de voorzieningen voor doelgebonden verlof en werktijdverkorting fiscaal niet toegestaan.

26. Handelsschulden en overige te betalen posten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Leveranciers	90,3	91,7
Belastingen en premies sociale verzekeringen	64,9	50,9
Vergoedingen aan personeel	43,5	42,7
Voorschotten in depot	370,3	349,8
Overig	76,2	74,1
Totaal	645,2	609,2

Alle posten worden binnen één jaar afgewikkeld tenzij hieronder anders aangegeven.

De van energieleveranciers ontvangen voorschotten in depot vloeien voort uit de overeenkomsten met energieleveranciers binnen het leveranciersmodel. De leverancier is verplicht een voorschot van een half jaar te storten bij de netbeheerder, ter compensatie van de nadelen die de wijze van afrekening tussen de partijen met zich meebrengt. Bij normale tenuitvoerlegging

van de overeenkomst is de schuld aan de leveranciers langlopend. De schuld is bij beëindiging van de overeenkomst en bij wijziging van de te verwachten afrekening geheel respectievelijk deels direct opeisbaar en om die reden als kortlopend gepresenteerd. Over het gestorte bedrag wordt geen rente vergoed.

De toename in 2012 van de belastingen en sociale premies ten opzichte van 2011 wordt veroorzaakt door een hoger saldo van openstaande te betalen omzetbelasting ultimo 2012.

27. Rentedragende verplichtingen (kortlopend)

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
In volgend boekjaar af te lossen aandelhouderslening (tranche A)	-	450,0
In volgend boekjaar af te lossen aandelhouderslening (tranche B)	500,0	-
Lening ZEBRA Gasnetwerk B.V.	8,0	8,0
Onderhandse lening	0,6	0,7
Ontvangen waarborgsommen	0,7	-
Leaseverplichtingen	4,9	4,9
Totaal	514,2	463,6

Enexis is voornemens tranche B van de aandelhoudersleningen (EUR 500 miljoen) in 2013 vervroegd af te lossen. Als gevolg hiervan is tranche B van de aandelhoudersleningen ultimo 2012 opgenomen onder de kortlopende rentedragende verplichtingen.

In 2012 is door ZEBRA Gasnetwerk B.V. een lening verstrekt van EUR 8,0 miljoen tegen een ultimo 2012 geldend variabel rentepercentage van 0,15% met een resterende looptijd van twee maanden.

28. Derivaten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Kortlopende verplichtingen	-	-5,7
Totaal	-	-5,7

In de fase voorafgaand aan het uitgeven van de eerste notes voor EUR 300 miljoen onder het Euro Medium Term Notes-programma heeft Enexis de risico's uit hoofde van de verwachte toekomstige interestbetalingen afgedekt door middel van een tweetal 'forward starting' renteswaps. De betreffende renteswaps zijn afgerekend op het moment van rentevaststelling voor deze notes op 19 januari 2012 (resultaat +/- EUR 8,2 miljoen). Per deze datum is het in de kasstroom hedgereserve opgenomen verlies, na verwerking van de belastinglatentie op het resultaat, vrijgevallen naar het resultaat over de

resterende looptijd van de notes. Per saldo wordt hierdoor het oorspronkelijk ingedekte renteniveau in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Bij einde van de looptijd van de eerste notes zal de hedgereserve volledig ten laste van het resultaat gebracht zijn.

29. Toelichting op kasstroomoverzicht

Ten behoeve van het geconsolideerd kasstroomoverzicht wordt onder de post netto liquide middelen het volgende opgenomen:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Bank- en kassaldi	41,8	69,1
Totaal	41,8	69,1

De belangrijkste posten in het kasstroomoverzicht worden hieronder nader gespecificeerd.

De mutatie van het netto-werkkapitaal is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Belastingen ten laste van het resultaat	70,5	78,9
Betaalde/ontvangen belastingen	-61,1	5,7
Rentebaten en -lasten in het resultaat	91,2	88,4
Betaalde rente	-86,6	-96,0
Ontvangen rente	5,8	7,8
Werkkapitaal exclusief belastingen en rente	5,2	-33,8
Totaal	25,0	51,0

Specificatie netto-werkkapitaal:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011	Mutatie
Vorraden	23,0	24,7	-1,7
Vorderingen	548,8	527,0	21,8
Subtotaal	571,8	551,7	20,1
Handelsschulden en overige te betalen posten	-647,7	-609,2	-38,5
Winstbelasting	-19,8	-52,8	33,0
Voorzieningen (kortlopend)	-16,6	-27,0	10,4
Totaal	-112,2	-137,3	25,0

30. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten

Algemeen

Het financieringsbeleid van Enexis is erop gericht om de zelfstandige financiering van Enexis zeker te stellen door tijdig, blijvend en voldoende toegang te realiseren tot kapitaal- en geldmarkten en tegelijk de financieringsstructuur, financieringskosten en -risico's te optimaliseren. De uitvoering van het financieringsbeleid is vastgelegd in een Treasury Statuut, met daarin opgenomen doelstellingen, taakomschrijving en mandaat Treasury, rapportering, risicobeheer en organisatorische en administratieve kaders ten behoeve van de financiering. Door de omvang van de tijdelijk beschikbare middelen voortkomende uit de op 13 november 2012 uitgegeven notes, worden de in het Treasury Statuut gestelde limieten overschreden. Derhalve is er een separaat tijdelijk beleggingsbeleid vastgesteld door de Raad van Bestuur. Dit additionele beleid voor de tijdelijke belegging van de opbrengst van deze notes is gemeld aan de Raad van Commissarissen.

In het kader van haar bedrijfsvoering is Enexis blootgesteld aan een aantal risico's, zoals onder meer: marktrisico, kredietrisico, solvabiliteits-/liquiditeitsrisico en procesrisico. Het beleid is mede erop gericht om de impact van vermelde risico's op de financiële resultaten te minimaliseren. Hiervoor kunnen door Enexis financiële instrumenten/derivaten worden ingezet.

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat gelopen wordt met betrekking tot waardeveranderingen in kasstromen en financiële instrumenten als gevolg van gewijzigde marktprijzen, marktrente en valutakoersen. Enexis houdt geen financiële instrumenten voor handelsdoeleinden aan.

Marktprijzen

Dit betreft het risico van de verandering van commodityprijzen, voor met name de inkoop van netverliezen. Dit risico wordt in belangrijke mate afgedekt door de prijs te fixeren door middel van termijn aankopen, waardoor aan het begin van het jaar de geprognosticeerde hoeveelheid fysiek reeds is ingekocht. Dit levert een voorspelbaar en alleen voor hoeveelhedsverschillen gevoelig resultaat op. Het inkooprisico wordt verminderd door gespreid over ongeveer twee jaar voorafgaand aan het moment van daadwerkelijke verrekening in te kopen tegen vastgestelde prijzen. Derivaten worden voor de inkoop van netverliezen niet ingezet.

Renterisico

Vorderingen

Enexis beperkt het renterisico op vorderingen op twee manieren:

- ◆ het afstemmen van de looptijden van de vorderingen, waaronder de financiële activa, op de liquiditeitsprognose; én
- ◆ het vooraf contractueel overeenkomen van rentepercentages met betrekking tot de financiële activa tot aan de einddatum van de afgesloten contracten. Slechts een klein deel van de overtollige liquide middelen is omwille van spreiding en flexibiliteit belegd met een korte horizon c.q. tegen variabele rente. Gelet op de algemene marktconsensus dat de rente haar laagste niveau heeft gehad, is ook voor dit deel het risico beperkt.

Vreemd vermogen

De rentedragende leningen kennen de navolgende looptijden, rentepercentages en vervaldagen:

bedragen in miljoenen euro's	Nominale waarde	Contractuele einddatum	Initiële looptijd (jaren)	Resterende looptijd (jaren)	Rente
Aandeelhouderslening met conversierecht tot omzetting in eigen vermogen (tranche D)	350,0	30 september 2019	10,0	6,7	7,20%
Aandeelhouderslening (tranche C)	500,0	30 september 2016	7,0	3,7	4,65%
Aandeelhouderslening (tranche B)	500,0	30 september 2014	5,0	0,7	4,10%
Aandeelhouderslening (tranche A)	450,0	30 september 2012	3,0	n.v.t.	3,27%
Beursgenoteerde obligatielening - eerste uitgifte	300,0	26 januari 2022	10,0	9,1	3,375%
Beursgenoteerde obligatielening - tweede uitgifte	500,0	13 november 2020	8,0	7,9	1,875%
Achtergestelde lening	93,9	onbepaald	onbepaald	onbepaald	9,00%
Onderhandse lening ¹⁾	2,9	15 maart 2017	divers	4,2	6,76%

1. Dit betreffen meerdere leningen. De opgenomen data geven gemiddeld gewogen waardes weer.

Tranche A van de aandeelhoudersleningen is voor EUR 250 miljoen afgelost op 16 januari 2012 en voor EUR 200 miljoen op 26 januari 2012. De vervroegde aflossing heeft geleid tot het betalen van een boeterente van EUR 3,1 miljoen.

Enexis is voornemens om gebruik te maken van de vastgelegde bepaling om één jaar voor expiratie tranche B van de aandeelhoudersleningen (EUR 500 miljoen) vervroegd af te lossen. Tranche C van de aandeelhoudersleningen bevat een identieke optie tot het vervroegd aflossen van deze lening maximaal één jaar voor de vervaldag van deze lening.

Omdat nagenoeg de gehele overige leenschuld vastrentend is, is de rentegevoeligheid per basispunt (0,01%) stijging of daling van de basisrente ten opzichte van de basisrentelast ultimo jaar niet relevant.

Enexis heeft de mogelijkheid om gebruik te maken van derivaten voor de afdekking van bepaalde risicoposities, zoals onder meer het renterisico. Het renterisico bestaat enerzijds uit het risico dat de gereguleerde rentevergoeding in de toekomst lager uitvalt dan de uit hoofde van bestaande leningovereenkomsten vastgelegde rente en anderzijds dat de te betalen rente met betrekking tot toekomstige financieringen hoger uitvalt dan de huidige marktrente. Het renterisico kan worden gemitigeerd door het met goedkeuring van de Raad van Bestuur en van de Raad van Commissarissen, inzetten van rentederivaten, zoals onder meer Interest Rate Swaps. Daarnaast biedt het inzetten van rentederivaten de mogelijkheid het renteresultaat te optimaliseren.

Valutarisico

Enexis kan geconfronteerd worden met valutarisico in geval van uitgifte van financieringsinstrumenten en inkopen in een andere valuta dan de euro. Als beleid geldt dat Enexis bij uitgifte van financieringsinstrumenten in vreemde valuta zowel het koersrisico als het renterisico direct indekt. Voor investeringen of grotere inkoopopdrachten geldt dat bij opdrachten in vreemde valuta, met een tegenwaarde groter dan EUR 250.000 in overleg met de afdeling Inkoop overwogen zal worden het koersrisico direct te fixeren.

Het totaalbedrag aan liquiditeiten, vorderingen en verplichtingen in vreemde valuta is eind 2012 nihil waardoor valutarisico's en gevoeligheid voor koersveranderingen niet relevant zijn.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van een verlies dat ontstaat als een tegenpartij niet kan of zal voldoen aan haar verplichtingen. Het grootste deel van de activiteiten van Enexis Holding N.V. en haar groepsmaatschappijen is gereguleerd. De debiteurenrisico's in gereguleerde markten zijn lager dan die in geliberaliseerde energiemarkten. De beoordeling van de inbaarheid van de handelsdebiteuren is afhankelijk van het klantprofiel individueel dan wel collectief bepaald op basis van risico-inschatting door het management. Met betrekking tot de debiteurenrisico's wordt rekening gehouden met de algemene economische ontwikkelingen.

Het maximale kredietrisico is in beginsel gelijk aan de boekwaarde van de vorderingen en vlottende activa.

Liquiditeitoverschotten worden tegen marktconforme voorwaarden uitgezet bij in de EU gevestigde financiële ondernemingen, fondsen en derden die voldoen aan vastgelegde minimale ratingvereisten en bij de Nederlandse overheid of in door haar gegarandeerd waardepapier. Tevens wordt een risicospreiding van beleggingen nagestreefd door het hanteren van tegenpartijlimieten gekoppeld aan maximale looptijden.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsrisico

Het solvabiliteitsrisico is het risico dat het eigen vermogen of het garantievermogen op lange termijn onvoldoende is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Enexis streeft, voor zowel Enexis Holding N.V. als Enexis B.V., naar een sterke A-rating. Bewaking van deze doelstelling vindt plaats op basis van vastgestelde minimale financiële kengetallen ten aanzien van interest coverage, debt coverage en solvabiliteit. De credit rating verschaft Enexis een goede toegang tot de internationale kapitaalmarkten, waarbij de solvabiliteit geborgd wordt door bewaking van de minimale financiële kengetallen.

Liquiditeitsrisico en contractuele looptijdanalyse

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Enexis niet aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen. Ter afdekking van dit risico heeft Enexis onder meer een gecommiteerde Revolving Credit Facility (RCF) van EUR 450 miljoen afgesloten met een groep van 11 banken en met een looptijd tot medio 2015. Tot nu toe heeft Enexis geen gebruik gemaakt van de RCF, maar houdt ze in stand voor een eventuele onvoorziene liquiditeitsbehoefte. Voor het in stand houden van de RCF heeft Enexis contractuele verplichtingen richting de participerende banken. Deze verplichtingen liggen voornamelijk op het vlak van informatievoorziening aan de betrokken banken, het voldoen aan gebruikelijke financiële convenanten en overige, voor deze faciliteiten, gebruikelijke algemene convenanten als Pari passu en Negative pledge.

Daarnaast heeft Enexis haar bankrekeningen in twee cashpools ondergebracht waarbij aan één van deze cashpools een faciliteit van EUR 20 miljoen is verleend.

Eind 2012 had Enexis een positief kassaldo van EUR 41,8 miljoen (2011: EUR 69,1 miljoen). Daarnaast worden ultimo 2012 voor EUR 525 miljoen kortlopende deposito's aangehouden (2011: EUR 260 miljoen).

Contractuele looptijdanalyse

Onderstaande tabel laat de contractuele niet-gedisconteerde kasstromen zien.

31 december 2012						
bedragen in miljoenen euro's	< 1 mnd	< 3mnd	3-12 mnd	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	-	-	-	512,9	1.245,9	1.758,8
Handelsschulden en overige te betalen posten	154,7	-	86,5	370,3	43,5	655,0
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	-	9,3	504,8	-	-	514,1
Rente over rentedragende verplichtingen	8,3	16,4	73,8	331,3	218,9	648,7
Totaal	163,0	25,7	665,1	1.214,5	1.508,3	3.576,6

31 december 2011						
bedragen in miljoenen euro's	< 1 mnd	< 3mnd	3-12 mnd	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	-	-	-	1.011,1	448,6	1.459,7
Handelsschulden en overige te betalen posten	140,5	-	70,7	349,8	42,7	603,7
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	0,8	451,0	11,8	-	-	463,6
Derivaten	5,7	-	-	-	-	5,7
Rente over rentedragende verplichtingen	7,0	14,0	62,9	236,8	88,4	409,1
Totaal	154,0	465,0	145,4	1.597,7	579,7	2.941,8

De Rentedragende verplichtingen (langlopend) > 5 jaar zijn inclusief de achtergestelde lening van EUR 93,3 miljoen met een onbepaalde looptijd.

Procesrisico

Het procesrisico omvat de risico's samenhangend met de inrichting van de organisatie, de procedures en activiteiten van de Treasury-afdeling van Enexis. Deze risico's worden afgedekt middels een organisatorische functiescheiding tussen front-office en back-office, alsmede door middel van het vastgestelde financieringsbeleid, het Treasury Statuut, het Treasury Control Framework en daaraan gerelateerde interne assessments en interne audits.

Kapitaalbeheer

Het kapitaal dat door de onderneming beheerd wordt, omvat het door aandeelhouders gestort aandelenkapitaal en de opgebouwde algemene reserves.

Het kapitaalbeheer van de Enexis groep ('Groep') is gericht op een financieel gezonde kapitaalstructuur en het handhaven van haar sterke credit ratings (S&P A+ met positieve outlook en Moody's Aa3 met stable outlook). Dit ter ondersteuning van de continuïteit van haar bedrijfsprocessen en het kunnen realiseren van geplande investeringen.

Daarbij wordt ernaar gestreefd om voor aandeelhouders de, door de Energiekamer (EK) vastgestelde, eigen-vermogensvergoeding te realiseren, met inachtneming van de belangen van vreemd vermogensverschaffers en andere belanghebbenden ('Stakeholders') van Enexis.

Om de doelstelling van handhaving van haar sterke credit rating en een financieel gezonde kapitaalstructuur te realiseren, worden de navolgende financiële kengetallen nagestreefd:

	Norm	Werkelijk
EBIT-rentedekking	>= 2,5	4,1
FFO-rentedekking	>= 4,0	6,8
FFO/netto-rentedragende schulden	>= 20%	34%
Netto-rentedragende schulden/(eigen vermogen + netto-rentedragende schulden)	<= 55%	33%

EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) rentedekking

(Bedrijfsresultaat + resultaat deelnemingen) / bruto betaalde rentelasten.

FFO (Funds From Operations) rentedekking

(Netto-winst + mutatie belastinglatentie + afschrijvingen +/- amortisatie bijdragen + mutaties voorzieningen + andere incidentele en niet-kasgerelateerde posten + bruto betaalde rentelasten) / bruto betaalde rentelasten.

FFO / netto-rentedragende schulden

(Netto-winst + mutatie belastinglatentie + afschrijvingen +/- amortisatie bijdragen + mutaties voorzieningen + andere incidentele en niet-kasgerelateerde posten) / (rentedragende schulden +/- overige financiële activa (kortlopend) +/- liquide middelen).

Netto-rentedragende schulden / (eigen vermogen + netto-rentedragende schulden)

(Rentedragende schulden +/- overige financiële vaste activa (kortlopend) +/- liquide middelen) / (eigen vermogen + rentedragende schulden +/- overige financiële activa (kortlopend) +/- liquide middelen).

Door naleving van deze kengetallen en de handhaving van de huidige credit rating wordt ruimschoots voldaan aan wettelijke verplichtingen (Besluit Financieel Beheer Netbeheerders) inzake vermogensverhoudingen en kredietwaardigheid, alsmede aan de financiële convenanten uit bestaande financieringsovereenkomsten en Letters of Credit-faciliteiten.

De Groep beheert haar kapitaalstructuur en past deze aan, met inachtneming van de nagestreefde minimale kengetallen, aan veranderende economische omstandigheden en wettelijke of regulatorische verplichtingen. Ten behoeve van het handhaven of aanpassen van de kapitaalstructuur kan de Groep onder bepaalde voorwaarden, met inachtneming van de door de minister van Economische Zaken gegeven richtlijnen, haar dividendbeleid aanpassen, kapitaal uitkeren aan aandeelhouders, gebruikmaken van haar conversierecht of nieuwe aandelen uitgeven.

31. Informatie verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen vinden plaats tegen marktconforme prijzen en voorwaarden. Vorderingen en schulden ultimo boekjaar zijn niet belegd en worden normaal gesproken afgewikkeld tegen contante betalingen. Er zijn geen garanties ontvangen dan wel afgegeven betreffende de vorderingen en

schulden van verbonden partijen. De waardecorrectie in verband met oninbaarheid is nihil.

In 2012 onderscheidde Enexis Holding N.V. als verbonden partijen de aandeelhouders, de daaraan gelieerde entiteiten, deelnemingen en functionarissen op sleutelposities. De aandelen van Enexis Holding N.V. worden gehouden door provincies en gemeenten.

Met de aandeelhouders hebben gedurende het jaar 2012, anders dan uit hoofde van reguliere activiteiten, voor EUR 0,1 miljoen verkooptransacties plaatsgevonden. De door de aandeelhouders verstrekte aandeelhoudersleningen bedroegen per ultimo 2012 EUR 1.443,9 miljoen (2011: EUR 1.893,9 miljoen). De over deze leningen betaalde rentevergoedingen bedroegen in 2012 EUR 83,9 miljoen (2011: EUR 91,1 miljoen). De aan aandeelhouders betaalde dividenduitkering bedroeg EUR 114,7 miljoen (2011: EUR 58,1 miljoen).

Met aan aandeelhouders gelieerde entiteiten hebben geen transacties plaatsgevonden anders dan uit hoofde van reguliere bedrijfsactiviteiten.

Met eigen deelnemingen hebben voor EUR 5,7 miljoen (2011: EUR 7,7 miljoen) verkooptransacties en voor EUR 6,9 miljoen aan inkooptransacties (2011: EUR 2,2 miljoen) plaatsgevonden.

Ultimo 2012 bedroeg het totaalbedrag aan vorderingen op eigen deelnemingen EUR 1,3 miljoen (2011: EUR 1,9 miljoen) en aan schulden EUR 0,9 miljoen (2011: EUR 1,8 miljoen).

De aan deelnemingen verstrekte leningen bedroegen per ultimo 2012 EUR 3,8 miljoen (2011: EUR 3,3 miljoen). De van deelnemingen ontvangen leningen bedroegen per ultimo 2011 EUR 8,0 miljoen (2011: EUR 8,0 miljoen).

De in 2012 betaalde rentelasten in verband met deze leningen bedroegen EUR 0,1 miljoen (2011: EUR 0,1 miljoen). De van deelnemingen ontvangen dividenden bedroegen EUR 2,2 miljoen (2011: EUR 1,9 miljoen).

Voor de toelichting op de transacties met de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen wordt verwezen naar noot 33.

De niet in de consolidatie van Enexis Holding N.V. betrokken deelnemingen van Enexis Holding N.V. of de aan haar gelieerde entiteiten worden hieronder weergegeven. Voor nadere informatie wordt verwezen naar noot 52.

bedragen in miljoenen euro's	Statutaire zetel	Aandeel Enexis Holding N.V.	Aandeel Enexis Holding N.V.
		31 december 2012	31 december 2011
G.O.B. Euroservices B.V.	Heerlen	40%	40%
ZEBRA Gasnetwerk B.V.	Bergen op Zoom	67%	67%
Energie Data Services Nederland B.V.	Arnhem	16%	16%
Ziut B.V.	Arnhem	47%	47%

Van ZEBRA Gasnetwerk B.V. heeft Enexis Holding N.V. de meerderheid van het aandelenkapitaal in bezit. De zeggenschap is verdeeld op basis van 50%-50%.

32. Niet uit de balans blijvende verplichtingen en activa Ontwikkeling Cross Border Lease in 2012

Op 26 september 2012 is de laatste Cross Border Lease (CBL) van Enexis, die betrekking had op het gasnetwerk in het voormalige Intergasgebied, vrijwillig vroegtijdig beëindigd. De beëindigingskosten, na aftrek van de opbrengst van de beleggingen, ten bedrage van USD 6,8 miljoen (EUR 5,1 miljoen) zijn ten laste van het resultaat in 2012 gebracht. Dit onder gelijktijdige vrijval van het saldo ad EUR 3,5 miljoen van de voorziening voor CBL compliance-kosten. Na beëindiging van deze CBL bestaat er gedurende een bepaalde tijd nog de mogelijkheid van nakomende facturen voor de beëindiging en afwikkeling van de CBL-structuur,

alsmede een zeer gering risico op claims voortvloeiende uit overlopende verplichtingen, de zogenaamde 'surviving obligations'. De mogelijke nakomende kosten en het risico op claims voor deze CBL-beëindiging schatten wij in als zeer gering.

De overige, oorspronkelijk door Essent/Enexis aangegane CBL's waren ultimo 2011 allen op vrijwillige basis beëindigd. Ten aanzien van de eventuele overlopende verplichtingen en kosten na beëindiging is de bestaande kruisgarantiestructuur tussen Essent en Enexis vooralsnog intact gebleven. Hierbij staan beide partijen garant tegenover de Amerikaanse investeerders van de beëindigde commerciële en netwerk CBL's. Voor de afdekking van mogelijke kosten en claims is door de voormalig Essent-aandeelhouders en RWE een CBL-fonds gevormd. Wij schatten in dat het saldo van het fonds ruim voldoende is om eventuele nakomende kosten van Enexis te dekken en schatten het risico op nakomende claims als zeer beperkt in. Enexis heeft geen recht op eventueel resterende middelen uit het CBL-fonds.

Huur, lease en inkoopverplichtingen

bedragen in miljoenen euro's	2012			2011		
	< 1 mnd	1-5 jaar	> 5 jaar	< 1 mnd	1-5 jaar	> 5 jaar
Personenauto's	14,4	30,1	3,4	5,7	5,3	0,0
Kantoorlocaties	15,0	35,4	7,9	10,7	26,2	3,8
Netverlies	92,2	81,6	-	96,2	18,6	-
ICT	28,5	58,1	-	7,0	2,0	-
Overig	7,4	0,8	1,7	14,6	1,6	-
Totaal	157,5	206,0	13,0	134,2	53,7	3,8

Ultimo 2012 is Enexis Holding N.V. door haar groepsmaatschappijen Enexis B.V., Fudura B.V. en Enexis Vastgoed B.V. inkoopverplichtingen aangegaan voor EUR 471,7 miljoen (2011: EUR 164,5 miljoen).

Gerechtelijke procedures en juridische verschillen

Ultimo 2012 was Enexis Holding N.V. inclusief haar groepsmaatschappijen Enexis B.V., Fudura B.V. en Enexis Vastgoed B.V. betrokken bij verschillende rechtszaken en juridische geschillen. Op basis van financieel risico zijn met betrekking tot de ontvangen claims voorzieningen getroffen of zijn de financiële consequenties verwerkt in de jaarrekening.

Afgegeven garanties

Enexis Holding N.V. heeft middels haar groepsmaatschappijen Enexis B.V., Fudura B.V. en Enexis Vastgoed B.V. geen garanties afgegeven ten behoeve van derden (2011: EUR 0,2 miljoen).

33. Beloning Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen

De beloning van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen bedroeg in 2012 EUR 0,7 miljoen (2011: EUR: 0,8 miljoen).

Beloning Raad van Bestuur

Op 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. In afwachting daarvan was bij Enexis nog geen nieuw beloningsbeleid voor de leden van de Raad van Bestuur vastgesteld. Tot en met 2012 zijn de beloning en daarbij behorende arbeidsvoorwaarden daarom op basis van individueel overeengekomen contracten voor de leden van de Raad van Bestuur vastgesteld.

Governance

Het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur van Enexis Holding N.V. (Enexis) wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Enexis. De Raad van Commissarissen is bevoegd na overleg met de Aandeelhouderscommissie aanbevelingen te doen ter zake van het beloningsbeleid. De Raad van Commissarissen stelt, op advies van de uit zijn midden gevormde Remuneratie- en Selectiecommissie, het beloningsbeleid op. Binnen het door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgestelde beloningsbeleid stelt de Raad van Commissarissen, wederom op advies van de Remuneratie- en Selectiecommissie, de beloning en arbeidsvoorwaarden van de individuele bestuurders vast.

Beloningsbeleid 2013

Het nieuwe beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur van Enexis is op 5 december 2012 op voorstel van de Raad van Commissarissen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgesteld. Het nieuwe beleid treedt in werking op 1 januari 2013.

Het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur van Enexis heeft tot doel om gekwalificeerde bestuurders te kunnen aantrekken, motiveren en behouden en daarbij de beloning aan te doen sluiten op de doelstelling van de onderneming en die van alle stakeholders van de onderneming.

Het beloningsbeleid is in overeenstemming met en draagt bij aan een degelijke en doeltreffende risicobeheersing en moedigt niet aan tot het nemen van meer risico's dan voor de onderneming en diens stakeholders aanvaardbaar is. Tevens is het beloningsbeleid in overeenstemming met een aantal factoren, waaronder de complexiteit van de taken en bevoegdheden van de Raad van Bestuur en de reikwijdte van de verantwoordelijkheden van deze functie, de langetermijndoelstellingen van de onderneming en diens aandeelhouders. Het beloningsbeleid houdt voorts rekening met de opvattingen van de Raad van Commissarissen ten aanzien van de algemene bedrijfsvoering van de onderneming.

Vanaf 2013 is de beloning van de Raad van Bestuur van Enexis Holding N.V. geheel in lijn met de nieuwe Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

Beloningscomponenten

De WNT reguleert de totale bezoldiging van de Raad van Bestuur en maximeert de hoogte van de bezoldiging. Aangezien het bezoldigingsniveau van functies met vergelijkbare complexiteit en maatschappelijke impact zeer ruim boven de absoluut gemaximeerde norm van de WNT is gelegen, is besloten de beloning voor de Raad van Bestuur van Enexis vast te stellen

op maximaal het niveau dat is toegestaan door de WNT. Alle geldelijk te maken (belastbare) beloningselementen (met uitzondering van de sociale verzekeringspremies) vallen onder de gemaximeerde norm van de WNT. Jaarlijks wordt de maximale bezoldiging die de WNT hanteert, aangepast. Voor het jaar 2013 is het maximumniveau bepaald op EUR 228.599 (exclusief sociale verzekeringspremies).

In het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur is geen variabele beloning opgenomen omdat de WNT dit niet toestaat.

Pensioenregeling

De leden van de Raad van Bestuur nemen deel in de pensioenregeling zoals die is ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds ABP, in overeenstemming met het van tijd tot tijd voor de werknemers en bestuurders van Enexis geldende pensioenreglement. De bestuurders zijn een eigen bijdrage verschuldigd voor deelname aan de pensioenregeling.

Overige arbeidsvoorwaarden

Als uitgangspunt geldt dat de collectieve arbeidsovereenkomst Netwerkbedrijven van de Energie- en Nutsbedrijven (ENb) en de collectieve arbeidsovereenkomst van Enexis B.V., die beiden van toepassing zijn voor het personeel van Enexis, ook voor de Raad van Bestuur gelden, echter telkens met inachtneming van de bepalingen in de WNT. Materiële arbeidsvoorwaarden voortvloeiend uit de collectieve arbeidsvoorwaarden geldend voor het personeel van Enexis worden derhalve, indien en voor zover passend, meegenomen in de beloning van de Raad van Bestuur.

Jaarlijks kunnen aanpassingen van de beloning plaatsvinden. Het functioneren en de (jaarlijkse) algemene aanpassingen van de salarissen voor het personeel bij Enexis worden telkens in acht genomen waarbij de betreffende bepalingen in de WNT ter zake als absolute maatstaf blijven dienen.

Het beleid is er voor het overige op gericht een marktconform pakket aan te bieden, bestaande uit een vaste netto onkostenvergoeding die zal zijn gemaximeerd volgens fiscaal toegestane regels, een bedrijfsauto, ongevallenverzekering, arbeidsongeschiktheidsregeling en een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering. Er zijn geen leningen of voorschotten verstrekt aan bestuurders. Leden van de Raad van Bestuur hebben recht op vakantieverlofdagen volgens de bepalingen in de collectieve arbeidsovereenkomst Netwerkbedrijven ENb.

Arbeidsovereenkomsten

De arbeidsovereenkomsten met de leden van de Raad van Bestuur zijn aangegaan voor onbepaalde tijd. De Raad van Commissarissen ziet geen aanleiding een beleid te volgen waarin contracten voor bepaalde tijd worden afgesloten. Een beleid met arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd voldoet; er zijn voldoende mogelijkheden om maatregelen te treffen in geval van niet-functionerende bestuurders. De vergoeding bij ontslag wordt bepaald op basis van een rechterlijke uitspraak.

Beloning bestuurders 2012

Bij ontbreken van nieuw beloningsbeleid zijn de salarissen van de leden van de Raad van Bestuur van Enexis Holding N.V. over 2012 gepresenteerd op basis van de individueel overeengekomen contracten.

Met de voorzitter van de Raad van Bestuur, de heer Fennema, is bij diens indiensttreding en benoeming een tijdelijke arbeids-overeenkomst voor twee jaar aangegaan, van 1 augustus 2010 tot 1 augustus 2012. Dit tijdelijke contract is verlengd voor een periode van vijf maanden tot aan 1 januari 2013. In de tijdelijke arbeidsovereenkomsten van de heer Fennema is telkens een vast inkomen van EUR 290.000 (salaris inclusief vakantietoeslag) op jaarbasis overeengekomen. Er gold geen variabel inkomen. Met de heer Fennema is per 1 januari 2013, geheel volgens het nieuw vastgestelde beloningsbeleid eind 2012, een contract voor onbepaalde tijd aangegaan.

De arbeidsovereenkomst van de heer Oudejans stamt van voor de verzelfstandiging van Enexis en kent in 2012 een basissalaris van EUR 222.182 (salaris inclusief vakantietoeslag) op jaarbasis met een variabele beloning van maximaal 35% van het basissalaris op jaarbasis.

Dit salaris wordt jaarlijks aangepast in lijn met de salarisontwikkeling binnen Enexis. Het dienstverband met de heer Oudejans is op diens verzoek per 1 oktober 2012 beëindigd wegens het aanvaarden van een betrekking elders door de heer Oudejans. Op grond van de contractuele afspraken is aan de heer Oudejans over 2012, het jaar van prestatie, geen variabele beloning uitgekeerd.

De heer Oudejans is in zijn functie van Chief Financial Officer per 1 december 2012 opgevolgd door de heer Blacquièrre. De heer Blacquièrre is per 1 januari 2013 benoemd tot lid van de Raad van Bestuur van Enexis Holding N.V. Ook met de heer Blacquièrre is, geheel volgens het nieuw vastgestelde beloningsbeleid eind 2012, een contract voor onbepaalde tijd aangegaan.

Teneinde inzicht te geven in de ontwikkeling van de beloning van de leden van de Raad van Bestuur wordt een tabel getoond. De tabel geeft de beloning weer zoals die op grond van de prestaties over het jaar is vastgesteld. Voor het jaarlijkse variabele inkomen is dit het jaar waarop het betrekking heeft. In de tabel is niet meegenomen een bedrag van EUR 38.858 dat volgens de Wet Crisisheffing verschuldigd is. Dit bedrag is wel in 2012 ten laste van het resultaat gekomen.

bedragen in euro's	2012	2011
J.J. Fennema		
Basissalaris (salaris inclusief vakantietoeslag)	290.000	290.000
Werkgeversbijdragen ¹⁾	10.129	9.063
Pensioenkosten ²⁾	51.187	47.411
Totaal	351.316	346.474
I.M. Oudejans ³⁾		
Basissalaris (salaris inclusief vakantietoeslag)	166.637	218.899
Werkgeversbijdragen ⁴⁾	47.180	10.915
Variabel inkomen ⁵⁾	-	54.353
Pensioenkosten ⁶⁾	28.862	35.343
Totaal	242.679	319.510
Totaal	593.995	665.984

1. De werkgeversbijdragen voor de heer Fennema bedragen in 2012 EUR 10.129 (EUR 2.320 werkgeversbijdrage levensloop, EUR 7.449 werkgeversbijdrage sociale lasten en EUR 360 werkgeversbijdrage ziektekosten).
2. Betreft werkgeverslasten pensioenregeling zoals in rekening gebracht door het pensioenfonds; de bijdrage van de bestuurder is niet meegenomen.
3. De heer Oudejans is per 1 oktober 2012 uit dienst getreden.
4. De werkgeversbijdragen voor de heer Oudejans bedragen in 2012 EUR 47.180 (EUR 2.999 werkgeversbijdrage levensloop, EUR 5.460 werkgeversbijdrage sociale lasten, EUR 510 flexbudget, EUR 68 gezondheidsbudget en EUR 38.143 voornamelijk uitbetaalde vakantiedagen).
5. Voor het jaar van prestatie (2012) is aan de heer Oudejans geen variabele beloning toegekend.
6. Betreft werkgeverslasten pensioenregeling zoals in rekening gebracht door het pensioenfonds; de bijdrage van de bestuurder is niet meegenomen.

Beloning Raad van Commissarissen

Het honorarium voor de leden van de Raad van Commissarissen is gebaseerd op de gangbare beloningssystematiek waarbij het uitgangspunt van marktconformiteit wordt gehanteerd. De vergoedingen bedragen ingaande juli 2012 op jaarbasis: voorzitter EUR 25.572, lid EUR 17.326. Daarnaast bedraagt de commissiebeloning ingaande juli 2012 op jaarbasis: voorzitter EUR 5.203, lid EUR 4.684.

Het honorarium wordt jaarlijks per 1 juli aangepast op basis van de algemene collectieve stijgingen op mediaanniveau uit het HAY compensation report.

In de WNT (zie ook 'Beloning Raad van Bestuur' hiervoor) zijn tevens bepalingen opgenomen over de normering van de beloning voor leden en voorzitters van de hoogste toezichthoudende organen. De WNT begrenst de bezoldiging van de leden van de Raad van Commissarissen: de maximering bedraagt volgens de WNT voor de voorzitter 7,5% en voor een lid 5% van de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur. Voor bestaande afspraken geldt een overgangsperiode van vier jaar.

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van het honorarium van de individuele leden van de Raad van Commissarissen, gesplitst in het honorarium voor lidmaatschap en commissies. Er zijn een Auditcommissie en een Remuneratie- en Selectiecommissie.

bedragen in euro's	Lidmaatschap op jaarbasis	Commissies op jaarbasis	Totaal beloning op jaarbasis	Betaalde beloning 2012	Betaalde beloning 2011
D.D.P. Bosscher	25.383	5.165	30.548	30.548	30.165
M. Calon ¹⁾	17.198	4.649	21.847	14.234	-
Mevr. M.E.J. Caubo ²⁾	17.198	4.649	21.847	19.924	11.868
F.J.M. Houben ³⁾	-	-	-	7.228	21.576
Mevr. W.M. van Ingen	17.198	4.649	21.847	21.847	21.576
R. de Jong	17.198	5.165	22.363	22.363	21.932
J.A.M. Theeuwes ⁴⁾	-	-	-	-	7.325
Totaal	94.175	24.277	118.452	116.144	114.442

1. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 26 april 2012 is de heer Calon benoemd tot commissaris van Enexis Holding N.V. Ingaande juni 2012 is de heer Calon lid van de Auditcommissie. De vermelde beloning in de kolom 2012 is tijdsevenredig.
2. Ingaande juni 2012 is mevrouw Caubo lid van de Remuneratie- en Selectiecommissie.
3. Overeenkomstig het rooster van aftreden van de Raad van Commissarissen van Enexis Holding N.V. is de heer Houben per 26 april 2012 teruggetreden als commissaris van Enexis Holding N.V. De vermelde beloning in de kolom 2012 is tijdsevenredig.
4. Overeenkomstig het rooster van aftreden van de Raad van Commissarissen van Enexis Holding N.V. is de heer Theeuwes per 20 april 2011 teruggetreden als commissaris van Enexis Holding N.V.

34. Gebeurtenissen na balansdatum

Hiervoor wordt verwezen naar de Overige gegevens, Gebeurtenissen na balansdatum op pagina 125.

Vennootschappelijke jaarrekening 2012

Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening

bedragen in miljoenen euro's	Noot	2012	2011
Resultaat deelnemingen	35	231,5	229,6
Financiële baten	36	84,5	84,2
Financiële lasten	36	87,7	84,2
Financiële baten en lasten	36	-3,2	0,0
Resultaat vóór belastingen		228,3	229,6
Belastingen	37	-0,8	0,2
Resultaat na belastingen		229,1	229,4
Toekomend aan:			
Minderheidsaandeelhouders		-	-
Aandeelhouders		229,1	229,4
Gemiddeld aantal aandelen in boekjaar		149.682.196	149.682.196
Winst per aandeel ¹⁾		1,53	1,53

1. In euro's, verwatering van winsten is niet van toepassing.

Vennootschappelijk overzicht van het totaalresultaat

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Resultaat na belastingen	229,1	229,4
Niet-gerealiseerde resultaten via eigen vermogen	-2,5	-5,7
Belastingen niet-gerealiseerde resultaten via eigen vermogen	0,7	1,4
Vrijval niet-gerealiseerde resultaten via eigen vermogen	0,8	-
Belastingen niet-gerealiseerde resultaten via eigen vermogen	-0,2	-
Totaal resultaat incl. niet-gerealiseerde resultaten via hedgereserve en via eigen vermogen	227,9	225,1

Vennootschappelijke balans
(voor voorstel winstbestemming)

bedragen in miljoenen euro's	Noot	31 december 2012	31 december 2011
Activa			
Deelnemingen	38	3.237,8	3.107,8
Overige financiële vaste activa	39	1.150,1	1.350,4
Vaste activa		4.387,9	4.458,2
Vorderingen	40	104,2	99,4
Overige financiële activa (kortlopend) ¹⁾	41	1.004,2	450,0
Liquide middelen	42	111,9	117,9
Vlottende activa		1.220,3	667,3
Totaal activa		5.608,2	5.125,5

bedragen in miljoenen euro's	Noot	31 December 2012	31 december 2011
Passiva			
Geplaatst en gestort aandelenkapitaal		149,7	149,7
Agioreserve		2.436,3	2.436,3
Algemene reserve		434,5	319,8
Hedgereserve		-5,5	-4,3
Resultaat van het boekjaar		229,1	229,4
Eigen vermogen	43	3.244,1	3.130,9
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	44	1.641,5	1.350,0
Latente belastingen	45	172,4	114,9
Langlopende verplichtingen		1.813,9	1.464,9
Handelsschulden en overige te betalen posten	46	30,4	21,2
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	47	500,0	450,0
Winstbelasting	48	19,8	52,8
Derivaten	49	-	5,7
Kortlopende verplichtingen		550,2	529,7
Totaal passiva		5.608,2	5.125,5

1. Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast.

Toelichtingen op de vennootschappelijke jaarrekening

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

De vennootschappelijke jaarrekening van Enexis Holding N.V. is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW. De gebruikte waarderingsgrondslagen zijn grotendeels dezelfde als die gebruikt worden voor de geconsolideerde jaarrekening volgens de bepalingen van artikel 362 lid 8 Titel 9 Boek 2 BW, waarbij investeringen in groepsmaatschappijen worden verantwoord tegen de nettowaarde van de activa volgens de vermogensmutatiemethode.

De vennootschappelijke jaarrekening van Enexis Holding N.V. bevat de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening, het vennootschappelijk overzicht van het totaalresultaat, de vennootschappelijke balans en het vennootschappelijk mutatieoverzicht eigen vermogen. De toelichtingen bij de in de vennootschappelijke jaarrekening opgenomen financiële

overzichten maken integraal deel uit van de vennootschappelijke jaarrekening van Enexis Holding N.V.

Enexis Holding N.V. is een naamloze vennootschap. Van de aandelen van Enexis wordt ca. 74% gehouden door 6 Nederlandse provincies en ca. 26% door 116 gemeenten.

De waardering van de in de consolidatie betrokken partijen vindt plaats op basis van de vermogensmutatiemethode. Hierbij wordt het economisch belang aanvankelijk op kostprijs gewaardeerd, waarbij de boekwaarde na eerste opname wordt verhoogd of verlaagd met het aandeel in het resultaat. Ontvangen dividenden worden op de boekwaarde in mindering gebracht.

De functionele valuta van Enexis Holding N.V. is de euro. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's. Voor de grondslagen verwijzen wij naar de grondslagen voor de financiële verslaggeving van de geconsolideerde jaarrekening.

Noten bij de vennootschappelijke jaarrekening

35. Resultaat deelnemingen groepsmaatschappijen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Enexis B.V.	229,4	221,0
Fudura B.V.	1,9	8,0
Overige deelnemingen	0,2	0,6
Totaal	231,5	229,6

Het resultaat van Fudura B.V. is ten opzichte van 2011 in ongunstige zin beïnvloed door het tegenvallend resultaat uit haar deelneming Ziut B.V. en de afwaardering van deze deelneming op basis van verslechterde marktperspectieven.

36. Financiële baten en lasten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Rentebaten	84,5	84,2
Totaal financiële baten	84,5	84,2
Overige rentelasten	87,7	84,2
Totaal financiële lasten	87,7	84,2
Totaal per saldo lasten	-3,2	0,0

De overige rentelasten betreffen de rentekosten over de door de aandeelhouders verstrekte en nog niet afgeloste leningen, alsmede de rentekosten over de beide in 2012 uitgegeven obligatieleningen. Hierbij zijn tevens opgenomen de betaalde boeterente (EUR 3,1 miljoen) als gevolg van de vervroegde aflossing van de aandeelhouderslening tranche A, alsmede de geamortiseerde swapkosten en overige kosten voor de 2022-obligatielening.

De aandeelhoudersleningen worden volledig en tegen dezelfde condities doorgeleend aan Enexis B.V. Dit geldt ook voor de in januari 2012 uitgegeven obligatielening van EUR 300 miljoen. De rentebaten betreffen de ontvangen vergoedingen over deze aan Enexis B.V. verstrekte leningen.

De in november 2012 uitgegeven obligatielening van EUR 500 miljoen inclusief geamortiseerde kosten is nog niet doorgeleend aan Enexis B.V. Het voornemen bestaat echter om deze lening, met als berekeningsdatum de datum van uitgifte van de tweede obligatielening, in het derde kwartaal van 2013 alsnog door te lenen aan Enexis B.V. Doordat deze lening in 2012 echter nog niet doorgeleend is aan Enexis B.V. ontstaat in 2012 een financieel resultaat op de tweede obligatielening binnen Enexis Holding N.V.

Wanneer tranche B van de aandeelhoudersleningen één jaar vervroegd afgelost wordt op 30 september 2013, dan zal een boeterente voor vervroegde aflossing verschuldigd zijn. Op basis van de per 31 december 2012 geldende rentestanden wordt de af te dragen boeterente geschat op EUR 12,9 miljoen.

37. Winstbelasting

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Winstbelasting	-0,8	0,2
Totaal winstbelasting	-0,8	0,2

Enexis Holding N.V. is hoofd van de fiscale eenheid en in die hoedanigheid hoofdelijk aansprakelijk voor de verplichtingen van de in de fiscale eenheid opgenomen entiteiten.

De bedrijfsactiviteiten van Enexis Holding N.V. zijn onderworpen aan winstbelasting. De te betalen vennootschapsbelasting

wordt berekend en vereffend met de onderliggende entiteiten op basis van commerciële resultaten, rekening houdende met de geldende vrijstellingen. De aansluiting tussen het wettelijke winstbelastingtarief uitgedrukt in een percentage van het resultaat voor belasting en de effectieve belastingdruk is als volgt:

in procenten	2012	2011
Nominaal wettelijk winstbelastingtarief in Nederland	25,00	25,00
Vrijgestelde winsten van deelnemingen	25,42	25,00
Effectieve belastingdruk huidig jaar	-0,42	0,00

38. Deelnemingen in groepsmaatschappijen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Enexis B.V.	3.184,2	3.046,5
Fudura B.V.	34,4	32,5
Enexis Vastgoed B.V.	19,2	28,8
Saldo per 31 december	3.237,8	3.107,8

Het verloop van de deelnemingen in groepsmaatschappijen is als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Stand per 1 januari	3.107,8	2.943,6
Resultaten over het jaar	231,5	229,6
Uitgekeerde dividenden	-101,5	-65,4
Saldo per 31 december	3.237,8	3.107,8

De ontwikkeling van de waarde van de deelneming Fudura B.V. is het resultaat van enerzijds uitgekeerde dividenden aan Enexis Holding N.V. en anderzijds het resultaat van Fudura B.V. over 2012.

39. Overige financiële activa

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Leningen aan groepsmaatschappijen	1.150,1	1.350,4
Totaal	1.150,1	1.350,4

De voorwaarden zoals gesteld in de huidige financiering vereisen dat er geen contractuele noch structurele achterstelling van bestaande leningen ten opzichte van nieuwe externe financiering ontstaat. Om 'structural subordination' te voorkomen wordt externe financiering aangegaan door Enexis Holding N.V. Vanuit deze vennootschap worden de voor de bedrijfsvoering of investeringen in de energienetten van Enexis benodigde middelen doorgeleend aan Enexis B.V. in een 'back to back'-lening onder gelijke condities. Enkele externe leningen met een beperkte omvang, oorspronkelijk

overgenomen van Essent, hebben van oudsher Enexis B.V. als contractpartij en zijn in de financieringsdocumentatie als uitzondering geaccepteerd.

De tweede obligatielening ad EUR 500 miljoen is ultimo 2012 nog niet middels een 'back to back'-lening doorgeleend aan Enexis B.V. In 2013 zal deze leningovereenkomst worden opgesteld uitgaande van een ingangsdatum van 13 november 2012, zijnde de uitgiftedatum van de tweede obligatielening.

40. Vorderingen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Vorderingen op groepsmaatschappijen	77,3	78,5
Nog te ontvangen bedragen	27,0	20,9
Totaal	104,2	99,5

Vanaf 2012 heeft Enexis de Overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast. Wij verwijzen naar paragraaf 2.4 van de grondslagen voor een nadere toelichting omtrent de herrubricering.

De vorderingen op groepsmaatschappijen betreffen o.a. vorderingen in verband met de afwikkeling van de af te dragen vennootschapsbelasting. Vereffening van belastingposities vindt via Enexis Holding N.V. plaats uit hoofde van haar positie als hoofd van de fiscale eenheid.

De post nog te ontvangen bedragen heeft betrekking op de van Enexis B.V. te ontvangen rentevergoeding.

41. Overige financiële activa (kortlopend)

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Verstrekke leningen met looptijd < 1 jaar	104,2	-
Verstrekke leningen aan groepsmaatschappijen	500,0	450,0
Kortlopende deposito's	400,0	-
Saldo 31 december	1.004,2	450,0

Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast. Wij verwijzen naar paragraaf 2.4 van de grondslagen voor een nadere toelichting omtrent de herrubricering.

In verband met de voorgenomen aflossing van tranche B van de aandeelhoudersleningen ter grootte van EUR 500 miljoen op 30 september 2013 is een gelijk bedrag van de leningen aan groepsmaatschappijen als overige financiële activa (kortlopend) gepresenteerd.

De looptijden en vaste rentepercentages van de uitgezette deposito's kunnen als volgt worden samengevat:

	% (gemiddeld gewogen)	Bedrag (EUR mln)
Looptijden ultimo 2012		
0-3 maanden	0,23	100
3-6 maanden	0,24	75
6-9 maanden	0,46	175
9-12 maanden	0,64	50
	0,38	400

42. Liquide middelen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Bank- en kassaldi	111,9	117,9
Saldo 31 december	111,9	117,9

Vanaf 2012 heeft Enexis de overige financiële activa (kortlopend) separaat opgenomen op de balans. Onder deze post vallen de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's. Aangezien de kortlopende rentedragende leningen u/g en de uitgezette deposito's in 2011 nog opgenomen waren onder de vorderingen respectievelijk de liquide middelen op de balans zijn de vergelijkende cijfers 2011 hiervoor aangepast. Wij verwijzen naar paragraaf 2.4 van de grondslagen voor een nadere toelichting omtrent de herrubricering.

43. Eigen vermogen

Omdat het cumulatief resultaat uit minderheidsdeelnemingen, voor zover niet uitgekeerd, als nihil kan worden beschouwd is hier geen wettelijke reserve voor opgenomen. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar noot 21.

44. Rentedragende verplichtingen (langlopend)

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Aandeelhouderslening met conversierecht tot omzetting in eigen vermogen (tranche D)	350,0	350,0
Beursgenoteerde obligatieleningen	791,5	-
Aandeelhouderslening (tranche C)	500,0	500,0
Aandeelhouderslening (tranche B)	-	500,0
Totaal	1.641,5	1.350,0

Ingevolge de Aanwijzing van de minister van Economische Zaken dient in het kader van de splitsing een gedeelte van de aandeelhoudersleningen ten bedrage van EUR 350 miljoen in geval van een structureel vermogenstekort converteerbaar te zijn in eigen vermogen. Voor deze lening geldt een rentepercentage van 7,2% en is de resterende looptijd 6,8 jaar. Voor de conversievoorwaarden wordt verwezen naar noot 22.

Voor de langlopende aandeelhoudersleningen tranches C en D bedraagt het gemiddelde rentepercentage 5,70% (2011: 5,70%) met een gemiddelde resterende looptijd van 5,0 jaar (2011: 6,0 jaar).

Voor de uitgegeven obligatieleningen geldt een gewogen, gemiddeld rentepercentage (couponrente) van 2,44% (2011: n.v.t.)

met een gewogen, gemiddelde resterende looptijd van 8,3 jaar (2011: n.v.t.).

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar noot 22.

Conform het vastgestelde aflossingsschema is tranche B van de Aandeelhoudersleningen ter grootte van EUR 500 miljoen, formeel aflosbaar op 30 september 2014, maar biedt de leningovereenkomst de mogelijkheid om de lening vanaf één jaar voorafgaand aan deze datum vervroegd af te kunnen lossen.

Met de uitgifte van de tweede serie notes in november 2012 ter grootte van EUR 500 miljoen, bestaat het voornemen om deze opgenomen gelden aan te wenden voor de vervroegde aflossing van tranche B van de aandeelhoudersleningen per

30 september 2013. Als gevolg van deze voorgenomen vervroegde aflossing zal een boeterente verschuldigd zijn. Tranche B van

de aandeelhoudersleningen is derhalve verantwoord onder de kortlopende, rentedragende verplichtingen.

45. Latente belastingen

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Latente belastingen	172,4	114,9
Totaal	172,4	114,9

De aanwezige latenties hebben betrekking op verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa, personeelsgerelateerde voorzieningen en derivaten bij de deelnemingen in groepsmaatschappijen.

Omdat de deelnemingen op basis van het commerciële resultaat worden afgewikkeld wordt deze latentie op holdingniveau vastgesteld en als latente belastingen gepresenteerd.

46. Handelsschulden en overige te betalen posten

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Te betalen rentekosten	30,4	21,2
Totaal	30,4	21,2

De te betalen rentekosten betreffen de per ultimo jaar te betalen rentevergoedingen op enerzijds de door aandeelhouders verstrekte leningen en anderzijds de Euro Medium Term Notes.

47. Rentedragende verplichtingen (kortlopend)

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
In volgend boekjaar af te lossen aandeelhouderslening (tranche A)	-	450,0
In volgend boekjaar af te lossen aandeelhouderslening (tranche B)	500,0	-
Totaal	500,0	450,0

Enexis is voornemens tranche B van de aandeelhoudersleningen (EUR 500 miljoen) in 2013 vervroegd af te lossen. Als gevolg hiervan is tranche B van de aandeelhoudersleningen ultimo 2012 opgenomen onder de kortlopende rentedragende verplichtingen.

48. Winstbelasting

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Nog te ontvangen bedragen	19,8	52,8
Totaal	19,8	52,8

De mutatie gedurende het jaar wordt met name veroorzaakt door de boekingen inzake de belastinglatenties en de vennootschapsdruk op het fiscale resultaat.

49. Derivaten

bedragen in miljoenen euro's	Rente	Valuta	Nominaal	Looptijd	Reële waarde 2012	Reële waarde 2011
A forward starting interest rate swap	2,80%	euro	125 mln	2-4-2012 / 2-4-2022	-	-4,2
B forward starting interest rate swap	2,61%	euro	100 mln	2-4-2012 / 2-4-2022	-	-1,5
Totaal					-	-5,7
<i>Presentatie in balans</i>						
Kortlopende verplichtingen					-	-5,7
Totaal					-	-5,7

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar noot 28 in de geconsolideerde jaarrekening.

50. Informatie verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen vinden plaats tegen marktconforme prijzen en voorwaarden. Vorderingen en schulden ultimo boekjaar zijn niet belegd en worden normaal gesproken afgewikkeld tegen contante betalingen. Er zijn geen garanties ontvangen dan wel afgegeven betreffende de vorderingen en schulden van verbonden partijen. De waardecorrectie in verband met oninbaarheid is nihil.

Door aandeelhouders verstrekte aandeelhoudersleningen bedroegen per ultimo 2012 EUR 1.443,9 miljoen (2011: EUR 1.893,9 miljoen). De over deze leningen betaalde rentevergoedingen bedroegen in 2012 EUR 83,9 miljoen (2011: EUR 91,1 miljoen). De aan aandeelhouders betaalde dividenduitkering bedroeg EUR 114,7 miljoen (2011: EUR 58,1 miljoen).

De aan deelnemingen verstrekte leningen bedroegen per ultimo 2012 EUR 1.150,1 miljoen (2011: EUR 1.350,4 miljoen).

51. Beloning Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen

Beloning Raad van Bestuur

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar noot 33 van de geconsolideerde jaarrekening van Enexis Holding N.V.

Beloning Raad van Commissarissen

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar noot 33 van de geconsolideerde jaarrekening van Enexis Holding N.V.

52. Deelnemingen

Statutaire zetel	Aandeel Enexis Holding N.V.	Aandeel Enexis Holding N.V.	403-verklaring		
	31-12-2012	31-12-2011			
Groepsmaatschappijen					
Enexis B.V.	Rosmalen	100%	100%	Enexis Holding N.V.	ja
Fudura B.V. ¹⁾	Rosmalen	100%	100%	Enexis Holding N.V.	ja
Enexis Vastgoed B.V.	Rosmalen	100%	100%	Enexis Holding N.V.	ja
Aktivabedrijf Enexis Friesland B.V.	Rosmalen	100%	100%	Enexis B.V.	ja
Aktivabedrijf Enexis Noord B.V.	Rosmalen	100%	100%	Enexis B.V.	ja
Aktivabedrijf Enexis Maastricht B.V.	Rosmalen	100%	100%	Enexis B.V.	ja
Aktivabedrijf Enexis Brabant B.V.	Rosmalen	100%	100%	Enexis B.V.	ja
Aktivabedrijf Enexis Limburg B.V.	Rosmalen	100%	100%	Enexis B.V.	ja
Aktivabedrijf Enexis Intergas B.V. ²⁾	Rosmalen	100%	100%	Enexis B.V.	ja
Intergas Gasnetwerk B.V.	Oosterhout	100%	100%	Aktivabedrijf Enexis Intergas B.V.	ja
Nijverheidsweg 4b B.V. ⁴⁾	Rosmalen	-	100%	Enexis Vastgoed B.V.	
Nutsbedrijven Maastricht Gasnetwerk B.V.	Maastricht	100%	100%	Aktivabedrijf Enexis Maastricht B.V.	ja
Overige deelnemingen (geen overwegende zeggenschap) en stichtingen					
G.O.B. Euroservices B.V.	Heerlen	40%	40%	Enexis Holding N.V.	
ZEBRA Gasnetwerk B.V. ³⁾	Bergen op Zoom	67%	67%	Enexis B.V.	
Energie Data Services Nederland B.V.	Arnhem	16%	16%	Enexis B.V.	
Ziut B.V.	Arnhem	47%	47%	Fudura B.V.	
Entrade Pipe B.V. ³⁾	Tilburg	67%	67%	Zebra Gasnetwerk B.V.	
ZEBRA Activa B.V. ³⁾	Middelburg	67%	67%	Zebra Gasnetwerk B.V.	
Stichting JOB center ⁴⁾	Arnhem	-	n.v.t.	Enexis Holding N.V.	
Stichting Sociaal Fonds Enexis	Rosmalen	n.v.t.	n.v.t.	Enexis Holding N.V.	
Stichting GGNl	Groningen	n.v.t.	n.v.t.	Enexis Holding N.V.	
Stichting e-laad	Arnhem	n.v.t.	n.v.t.	Enexis B.V.	
Stichting sYnfra	's Hertogenbosch	n.v.t.	n.v.t.	Enexis B.V.	
Stichting beheer Maastricht CBL Fondsen	Amsterdam	n.v.t.	n.v.t.	Enexis B.V.	
Stichting Senioren Enexis	Rosmalen	n.v.t.	-	Enexis B.V.	
Stichting Nutsbedrijven Maastricht 'EDF' 1999 ⁴⁾	Amsterdam	-	n.v.t.	Aktivabedrijf Enexis Maastricht B.V.	
Stichting Nutsbedrijven Maastricht Transfer 1999 ⁴⁾	Amsterdam	-	n.v.t.	Aktivabedrijf Enexis Maastricht B.V.	

- Op 19 december 2011 zijn Enexis Infra Products B.V. (verkrijgende vennootschap) en Enexis Meetbedrijf B.V. (verdwijnde vennootschap) gefuseerd waarna op 21 december 2011 middels een akte van partiële statutenwijziging de naam is gewijzigd in Fudura B.V.
- Op 2 januari 2012 is middels algehele statutenwijziging de naam van Intergas Energie B.V. gewijzigd in Aktivabedrijf Enexis Intergas B.V.
- Overige deelnemingen > 50% worden niet in de consolidatie betrokken als er geen sprake is van beslissende zeggenschap.
- Middels besluit buiten vergadering opgeheven.

Winstbestemming

Statutaire bestemming van het resultaat

Overeenkomstig de statuten staat de winst, voor zover die niet wordt gereserveerd, ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (artikel 36.2).

Over de boekjaren 2011 tot en met 2013 dient ten minste vijftig procent (50%) van de in het betreffende boekjaar behaalde winst (voor zover aanwezig) te worden gereserveerd (artikel 36.6). Grondslag voor het uit te keren dividend is de

vastgestelde uitkeerbare winst na belastingen exclusief materiële non-cash boekwinsten.

Voorstel bestemming resultaat boekjaar 2012

De winst-en-verliesrekening sluit met een resultaat van EUR 229,1 miljoen.

Op basis van bovengenoemde minimumeis aan reservering is de voorgestelde winstbestemming als volgt:

bedragen in miljoenen euro's	2012	2011
Resultaat	229,1	229,4
Reservering ten gunste van de algemene reserve	114,4	114,7
Voorgestelde dividenduitkering	114,5	114,7

De voor 2012 voorgestelde dividenduitkering bedraagt EUR 0,77 per aandeel (2011: EUR 0,77). Het voorstel voor winstbestemming is niet in de balans per 31 december 2012 verwerkt.

Gecombineerde controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: De Algemene Vergadering van Aandeelhouders en de Raad van Commissarissen van Enexis Holding N.V.

Opdracht

Het bestuur van Enexis Holding N.V. (hierna: Enexis) heeft ons een assuranceopdracht verstrekt ten aanzien van het jaarverslag 2012 van Enexis (hierna: verslag). In dit verslag is opgenomen de geconsolideerde en de vennootschappelijke jaarrekening 2012 en geeft het bestuur van Enexis een toelichting op het gevoerde beleid, de bedrijfsvoering, de prestaties en de gebeurtenissen in 2012. De aan ons verstrekte opdracht bestond uit:

- ◆ De controle van de geconsolideerde jaarrekening bestaande uit de geconsolideerde winst-en-verliesrekening en het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat over 2012, de geconsolideerde balans per 31 december 2012, het geconsolideerd kasstroomoverzicht en het geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen over 2012 en de toelichting waarin zijn opgenomen een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
- ◆ De controle van de vennootschappelijke jaarrekening bestaat uit de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening en het vennootschappelijk overzicht van het totaalresultaat over 2012 en de vennootschappelijke balans per 31 december 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.
- ◆ Het verstrekken van een beperkte mate van zekerheid bij de niet-financiële informatie in het verslag zoals opgenomen onder de paragrafen 'Strategie', 'Efficiënt ondernemen in een gereguleerde omgeving', 'Kiezen voor de klant', 'Goede netten goed gemanaged', 'Een organisatie met energie', 'CO₂-footprint' en 'MVO-verantwoording'.

Op grond van de aan ons verstrekte opdracht waren onze werkzaamheden gericht op het verkrijgen van:

- ◆ Een redelijke mate van zekerheid dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van het vermogen van Enexis per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012.
- ◆ Een beperkte mate van zekerheid dat het verslag in alle van materieel belang zijnde opzichten een juiste en toereikende weergave is van het gevoerde beleid, de bedrijfsvoering, de prestaties en de gebeurtenissen van Enexis gedurende 2012.

Verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van Enexis is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het verslag in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines (G3) van Global Reporting Initiative, de handreiking voormaatschappelijke verslaggeving van de Raad voor de Jaarverslaggeving en het verslaggevingsbeleid van Enexis, inclusief het identificeren van stakeholders en het bepalen van materiële onderwerpen. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van het jaarverslag en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in het hoofdstuk 'MVO-verantwoording' en de GRI-index van het verslag.

Het bestuur is ten slotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van het jaarverslag mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van assurance bij de jaarrekening en het verslag. Wij hebben ons onderzoek verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij ons onderzoek zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat en een beperkte mate van zekerheid dat het verslag in alle van materieel belang zijnde opzichten een juiste en toereikende weergave is van het gevoerde beleid, de bedrijfsvoering, de prestaties en de gebeurtenissen gedurende 2012.

In het verslag is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen en ramingen. Inherent aan deze informatie is dat realisatie onzeker is. Om die reden wordt door ons ten aanzien van de realisatie van toekomstgerichte informatie geen zekerheid verstrekt.

Werkzaamheden

Werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Werkzaamheden met betrekking tot het verslag

Wij hebben de werkzaamheden met betrekking tot het verslag uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder Standaard 3410N 'Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen'.

Het onderzoek van het verslag omvat in het bijzonder de volgende werkzaamheden:

- ◆ Het toetsen van de informatie in het verslag aan de criteria volgens de 'Sustainability Reporting Guidelines' (G3) van Global Reporting Initiative welke zijn opgenomen in het verslaggevingsbeleid van Enexis.
- ◆ Het verkrijgen van inzicht in de opzet van de gebruikte systemen en gehanteerde methoden voor het verzamelen en verwerken van gegevens die dienen als basis voor de gerapporteerde informatie.
- ◆ Het beoordelen van de aannemelijkheid van de informatie in het verslag door een combinatie van cijferanalyses en het inwinnen van inlichtingen.
- ◆ Het interviewen van verantwoordelijke functionarissen.
- ◆ Het onderzoeken van relevante bedrijfsdocumenten en het raadplegen van externe bronnen.
- ◆ Het evalueren van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor de verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die bij het opmaken van het verslag zijn toegepast.
- ◆ Een evaluatie van het algehele beeld van het verslag.

Onze opdracht betreffende de niet-financiële informatie in het verslag is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. De werkzaamheden zijn hierbij gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van de informatie. Deze werkzaamheden zijn geringer in diepgang dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Oordeel betreffende de geconsolideerde jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Enexis per 31 december 2012 en van het resultaat en de kasstromen over 2012 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en Titel 9 Boek 2 BW.

Oordeel betreffende de vennootschappelijke jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de vennootschappelijke jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Enexis per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Conclusie betreffende het verslag

Op grond van onze werkzaamheden komen wij tot de conclusie dat ons niets gebleken is op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de niet-financiële informatie opgenomen in het verslag 2012 niet in alle van materieel belang zijnde opzichten, een juiste en toereikende weergave is van het gevoerde beleid, de bedrijfsvoering, de prestaties en gebeurtenissen gedurende 2012, in overeenstemming met de richtlijnen van Global Reporting Initiative, de handreiking voor maatschappelijke verslaggeving van de Raad voor de Jaarverslaggeving en het beschreven verslaggevingsbeleid van Enexis zoals opgenomen op de pagina's 126 tot en met 129.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 15 maart 2013

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J. Niewold RA

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.



MVO-verantwoording

Enexis' duurzaamheidsverslaggeving en de GRI-index

Voor Enexis is maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) een integraal onderdeel van haar bedrijfsvoering. Zorgen voor een betrouwbare, betaalbare én duurzame energievoorziening is onze hoofddoelstelling. De verantwoording over de duurzaamheidsprestaties is daarom ook geïntegreerd in het reguliere jaarverslag.

Bij het opzetten van de duurzaamheidsverslaggeving zijn de richtlijnen gehanteerd van het Global Reporting Initiative (GRI), de internationale organisatie die richtlijnen opstelt voor duurzaamheidsverslaggeving, de publieke verantwoording over haar economische, milieu- en sociale prestaties. De missie van het GRI is om de duurzaamheidsverslaggeving voor alle organisaties – ongeacht omvang, sector of locatie – net zo routinematig en vergelijkbaar te maken als de financiële verslaggeving.

Op www.globalreporting.org is alle informatie over indicatoren en normen te vinden.

Enexis rapporteert in dit jaarverslag over 38 prestatie-indicatoren uit de GRI. Er is gebruikgemaakt van de GRI G3-richtlijnen, toegepast in combinatie met het Electric Utilities Sector Supplement, uitgave april 2009. Ook het niet-financiële deel van het jaarverslag is beoordeeld door de externe accountant. Daarmee voldoet het Enexis jaarverslag 2012 aan de GRI-B+-norm. Voor die norm is de minimumeis dat over ten minste 20 prestatie-indicatoren wordt gerapporteerd.

Een belangrijk onderdeel van de duurzaamheidsrapportage is de CO₂-footprint, die de uitstoot van broeikasgassen door Enexis weergeeft. Dit hoofdstuk bevat een toelichting bij de berekening van de CO₂-footprint. De resultaten van de berekening van Enexis' CO₂-footprint staan op de pagina's 54 en 55. Op pagina 128 en 129 wordt een toelichting gegeven op de berekening van de CO₂-footprint.

Afbakening en informatieverzameling

Bij het bepalen van afbakening van dit jaarverslag is gekozen voor vier hoofdthema's, die nauw aansluiten bij de activiteiten van Enexis en de belangen van de stakeholders, namelijk 'Overheid en financiële wereld', 'Klant en markt', 'Energienetten' en 'Mensen en organisatie'. Per onderwerp is een afweging gemaakt van de te rapporteren onderwerpen.

Specifiek kijkend naar de GRI-indicatoren waarover Enexis in het jaarverslag rapporteert, is steeds een afweging gemaakt tussen relevantie voor de bedrijfsvoering van Enexis, materialiteit (mate van materieel belang) en de benodigde investering voor het verkrijgen van de betreffende gegevens. Deze afweging met betrekking tot de toepassing van GRI is in 2010 gemaakt en geldt sindsdien.

Bij de informatieverzameling kan onderscheid gemaakt worden tussen kwantitatieve en kwalitatieve informatie. De kwantitatieve informatie is waar mogelijk ontleend aan systemen van Enexis waarop al interne controlemaatregelen van kracht zijn.

De verzameling en onderbouwing van deze niet-financiële data is onder verantwoordelijkheid gebracht van de afdeling Planning & Reporting van Financiën, met sterke betrokkenheid van de business controllers.

Voor de kwalitatieve informatie is aangesloten bij de hoofdthema's van Enexis. De informatie over deze onderwerpen is aangeleverd en onderbouwd door de verantwoordelijken in de organisatie. De thema's die hier volgens de GRI-richtlijnen ten minste in moeten voorkomen, zijn benoemd in de paragraaf 'Managementbenadering MVO' op pagina 127.

In dit jaarverslag rapporteren wij over inspanningen en realisatie van doelstellingen in 2012. Daarnaast geven wij onze plannen en visie weer voor de toekomst. Deze zogenaamde toekomstgerichte informatie is te herkennen aan woorden als beogen, verwachten, willen, voorspellen, doelstelling, visie, ambitie en voornemen. Inherent aan toekomstverwachtingen is dat de uitkomsten onderhevig zijn aan risico's en realisatie niet zeker is. Daarom verstrekt de externe accountant over de realisatie van toekomstgerichte informatie geen zekerheid.

Managementbenadering maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Binnen Enexis is MVO onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Elk van de directieleden is verantwoordelijk voor een of meer deelgebieden, waarbij deze speciaal betrokken is. Dat zijn de zgn. speerpunten.

Het beleid steunt op drie pijlers:

- ◆ Intelligente netten (o.a. Smart Grid, biogas).
- ◆ Inzicht in energieverbruik (o.a. slimme meters, Energie in beeld').
- ◆ Enexis duurzaam (o.a. CO₂-footprint, afvalmanagement).

Voor elk van deze pijlers zijn in 2012 targets geformuleerd en opgenomen op de scorecard van de Raad van Bestuur. De verantwoordelijken worden ondersteund door een MVO-coördinator, die deel uitmaakt van de afdeling Strategie en Regulering. Tijdens een tweemaandelijks intern duurzaamheids-overleg bespreken de Raad van Bestuur en de verschillende verantwoordelijken de voortgang, ambities en richting van de verschillende initiatieven. Daarnaast wordt via interne communicatie gewerkt aan het bevorderen van MVO-bewustzijn bij de medewerkers, onder andere door nieuwsbrieven, artikelen in het bedrijfsblad en presentaties. Voor de verschillende categorieën die GRI onderscheidt, is de managementbenadering als volgt.

Milieu

Compliance met milieuwetgeving is bij Enexis verankerd in de kernprocessen. Het lijnmanagement is hiervoor verantwoordelijk. Elke individuele medewerker is in de uitvoering verantwoordelijk voor opvolging. Monitoring van relevante wetgeving is belegd bij de afdeling Health, Safety & Environment. Op het gebied van CO₂-uitstoot is Enexis transparant door berekening en publicatie van de CO₂-footprint.

Arbeidsomstandigheden en volwaardig werk

Enexis is gecertificeerd volgens Pas 55-1/NTA 8120. Meer daarover is te vinden in het hoofdstuk 'Mensen en organisatie'. Gedelegeerd verantwoordelijke is de directeur Asset Management. Veiligheid is belegd bij het lijnmanagement, ondersteund door een stafafdeling Health, Safety & Environment. Er is een proces voor melden en analyseren van Ongewenste Gebeurtenissen (OGB's). De gewenste prestaties op het gebied van veiligheid staan in de bedrijfsbrede doelstellingen van Enexis en worden gemeten en extern gerapporteerd aan de hand van de DART-rate. Zie daarover de paragraaf 'Veilig aan het werk' in het hoofdstuk 'Mensen en organisatie'. Van aannemers wordt een VCA-certificaat geëist.

Mensenrechten

Er is geen specifiek beleid op het gebied van (verbeteren van) mensenrechten. Binnen het werk van Enexis is het voldoen aan elementaire mensenrechten normaal. Monitoring van wetgeving en compliance op dit gebied zijn gedelegeerd aan de manager Juridische Zaken.

Voor de eigen medewerkers is een gedragscode van toepassing. Zij krijgen geen speciale training op het gebied van mensenrechten. Leveranciers dienen de Supplier Code of Conduct te ondertekenen. Meer hierover is te vinden op pagina 53.

Maatschappij

Enexis legt grote nadruk op het maatschappelijk belang van haar core business. Dit is vastgelegd in de strategie en valt onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur.

Productverantwoordelijkheid

De kwaliteit van de producten wordt gewaarborgd via een gecertificeerd systeem volgens PAS 55-1/NTA 8120. Meer informatie daarover staat in het hoofdstuk 'Energienetten'. Gedelegeerd verantwoordelijke is de directeur Asset Management. Het toetsingskader wordt gevormd door de regulering van netbeheerders, waarin voorwaarden voor prijzen en performance-indicatoren voor de basisdienstverlening zijn vastgesteld. Deze worden gecontroleerd door de Energiekamer van de NMa. Daarnaast heeft Enexis een tot de afdeling Strategie en Regulering behorende Compliance Officer, die gevraagd en ongevraagd advies geeft aan directie en management.

Toelichting bij de berekening van de CO₂-footprint

Als leidraad voor het berekenen van de CO₂-footprint gebruikt Enexis het Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard. De CO₂-footprint is onderdeel van het geconsolideerde jaarverslag van Enexis Holding N.V. De organisatorische scope van de voetafdruk omvat dan ook de jaarlijkse uitstoot als gevolg van activiteiten van de bedrijfsonderdelen die opgenomen zijn in dat verslag: Enexis B.V. en Fudura B.V. De invloed van activiteiten van minderheidsdeelneming Ziut en van de Stichting e-laad wordt niet meegenomen.

Enexis heeft gekozen voor de Operational Control-benadering van het GHG-protocol. De operationele scope van de voetafdruk omvat daarmee de activiteiten waarover Enexis een beslissende mate van controle heeft. Dit zijn activiteiten die samenhangen met het aanleggen en beheren van netten voor het transport van elektriciteit en gas. Hiervoor heeft Enexis zowel een buitendienst als een ondersteunende kantoororganisatie.

Alle broeikasgassen worden gerapporteerd in CO₂-equivalenten. Naast CO₂ worden methaan- en SF₆-emissies gerapporteerd. De omrekenfactoren naar CO₂-equivalenten zijn ontleend aan het IPCC Fourth Assessment Report bij een zichttermijn van 100 jaar. Conversiefactoren voor omrekening van energieverbruik naar CO₂-uitstoot zijn waar mogelijk gebaseerd op primaire data en anders overgenomen uit de '2012 Guidelines to Defra/DECC's GHG Conversion Factors for Company Reporting'. N₂O-emissie is onderdeel van de factoren voor autobrandstof. De berekeningsmethode voor de CO₂-footprint is vastgelegd in een 'Monitoring Protocol'. Voor berekening van de ketenemissies ten gevolge van de productie van bedrijfsmiddelen door toeleveranciers en van de verwerking van bedrijfsafval door de afvalverwerker zijn in 2012 specifieke modellen ontwikkeld. De resulterende emissie wordt gerapporteerd als 'ketenemissie', ook wel aangeduid met 'scope 3-emissie'.

De volgende onderdelen maken deel uit van de CO₂-footprintberekening:

Greenhouse Gas Protocol scope 1, emissie ten gevolge van:

- ◆ Lekkage van gas uit het distributienet. Deze wordt berekend conform 'Protocol 11-013 Olie- en gasdistributie en -transport', uitgegeven door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu ten behoeve van emissieberekening onder het Kyoto-protocol. De basis daarvoor is de leidinglengte volgens het Geografisch Informatiesysteem op peildatum 31-12-2012. Van de gelekte hoeveelheid aardgas wordt zowel de methaan- als de CO₂-component meegerekend. Conform het genoemde protocol wordt de lengte van aansluitleidingen niet meegenomen.

- ◆ Lekkage van het broeikasgas SF₆ uit schakelinstallaties. Indien niet bekend is welk percentage van het gas uit een installatie is gelekt, wordt het gehele aanwezige volume als verloren beschouwd.
- ◆ Gasgebruik in de eigen gebouwen. Voor de gebouwen die volledig bij Enexis in gebruik zijn, is dat het gemeten verbruik; voor gedeelde gebouwen het berekende verbruik op basis van een kengetal, vermenigvuldigd met de specifieke emissie bij verbanding van gas.
- ◆ Reizen en vervoer wagenpark Enexis. Als input wordt de werkelijk getankte hoeveelheid brandstof gebruikt. De emissie van de E-auto's in het wagenpark wordt niet apart meegenomen. Als de E-auto's laden bij Enexis-gebouwen is het verbruik doorgaans onderdeel van het verbruik van het gebouw, elders wordt de geladen energie niet vastgelegd. Omdat de laadpalen van Stichting e-laad, waar veel geladen wordt, groene stroom leveren, wordt de niet-opgenomen emissie verwaarloosbaar geacht.

Greenhouse Gas Protocol scope 2, emissie ten gevolge van:

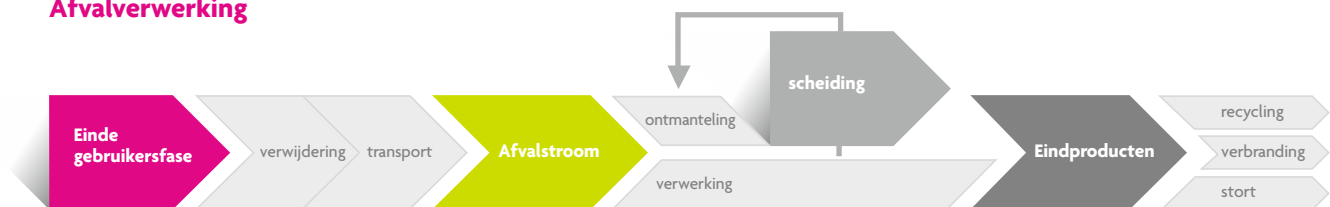
- ◆ Netverlies elektriciteitstransport. Dit verlies, dat ontstaat door elektrische weerstand in kabels en andere componenten, wordt vastgesteld in de marktprocessen allocatie en reconciliatie. De tijdslijn van het reconciliatieproces levert pas 17 maanden na afloop van het boekjaar een definitieve waarde op. De CO₂-footprint sluit aan bij de financiële jaarafsluiting met een correctie voor het (beperkte) nog te verwachten reconciliatieresultaat. Het netverlies wordt ingekocht op de groothandelsmarkt. Naast de hoeveelheid kWh koopt Enexis Garanties van Oorsprong (GVO's) van Scandinavische waterkrachtcentrales, die garanderen dat een bepaalde hoeveelheid energie duurzaam is opgewekt. Deze GVO's zijn bijgeschreven en gereedeemd volgens de regels van de AIB (Association of Issuing Bodies). Ten behoeve van transparantie rapporteert Enexis naast de emissie die hoort bij het gebruik van duurzame energie ook de emissie die Enexis in de eigen footprint heeft vermeden door deze keuze. In dat geval wordt de emissiefactor van de RWE Supply and Trading Netherlands Structured Origination Mix gebruikt. Deze factor verschilt van jaar tot jaar op basis van de brandstofmix bij de leveranciers. De ketenemissie van de waterkrachtcentrales wordt niet meegenomen in scope 3, net als de ketenemissie van andere energieopwekkers.
- ◆ Elektriciteitsgebruik in de eigen gebouwen. Voor de gebouwen die volledig door Enexis gebruikt worden, is dat het gemeten verbruik; voor gedeelde gebouwen het berekende verbruik op basis van een kengetal, vermenigvuldigd met de emissiefactor opgegeven door de energieleverancier. Deze is in 2012 nul, omdat het gehele jaar energie van Nederlandse windmolens is afgenomen.

Greenhouse Gas Protocol scope 3, emissie ten gevolge van:

- ◆ Reizen door medewerkers met eigen vervoer en openbaar vervoer.
 - ◆ Woon-werkverkeer en dienstreizen. Gerekend wordt met de gedeclareerde kilometers. De berekening van de emissie gaat uit van de gemiddelde samenstelling van het Nederlandse wagenpark volgens CBS Statline en het gemiddelde brandstofverbruik daarvan.
 - ◆ Treinverkeer. Gerekend wordt met de opgave van de NS, zowel de totale hoeveelheid reizigerskilometers op Business Cards als de emissiefactor per reizigerskilometer.
 - ◆ Taxiriten. Basis is de opgave van de NS op Business Cards.
 - ◆ Vliegreizen. Gerekend wordt met opgave van vluchten door het gecontracteerde reisbureau. Voor continentale en intercontinentale vluchten gelden verschillende emissiefactoren.

- ◆ Productie van nieuwe assets. Voor de verschillende categorieën assets (o.a. kabels, gasleidingen, transformatoren) is op basis van primaire data en kengetallen de emissie bij productie bepaald. Deze waarden zijn vermenigvuldigd met de feitelijk in gebruik genomen assets in het jaar 2012. Er is voor gekozen om, rekening houdend met de beperkingen inzake volledigheid in de keten, de volledige emissie van de productie van assets te rapporteren in het jaar van ingebruikname.
- ◆ Verwerking van bedrijfsafval. Samen met afvalverwerker Sita en adviesbureau Ecofys is de keten van afvalverwerking in beeld gebracht. Voor elk van de hoofdstromen zijn alle stappen van verwijdering tot en met finale verwerking weergegeven. (zie figuur) Voor elke stap is de emissie bij verwerking per gewichtseenheid bepaald. Deels met primaire data en deels op basis van secundaire data uit de Eco-invent database. Hiermee is de emissie bij verwerking van de afvalstroom berekend.

Afvalverwerking



De berekening van de ketenemissie uit de productie van assets en uit de verwerking van bedrijfsafval is gebaseerd op de werkelijke hoeveelheden in gebruik genomen assets, resp. aan de afvalverwerker aangeboden afval. De omrekening naar CO₂-uitstoot is gebaseerd op data, afkomstig van derde partijen en op kengetallen afkomstig van betrouwbare en erkende bronnen zoals het Greenhouse Gas Protocol. Deze aanpak leidt op korte termijn tot inzicht om met ketenpartners te werken aan reductie van uitstoot. Wij benadrukken dat het kwantificeren van CO₂-uitstoot onderhevig is aan onzekerheden als gevolg van variabelen zoals emissiefactoren

die gebruikt worden om de emissies te berekenen, het vaststellen van de volledigheid van de CO₂-uitstoot afkomstig van de keten en het onvermogen om deze variabelen te bepalen onder alle omstandigheden als gevolg van onvolledige wetenschappelijke kennis. Dit biedt ruimte voor verbetering als in de toekomst meer gedetailleerde primaire gegevens beschikbaar komen.

De validatie van de footprint is onderdeel van de accountantscontrole op het niet-financiële deel van het jaarverslag.

GRI-index

Om de aansluiting bij de GRI-normen aan te geven, vindt u hierna de zogeheten GRI-index, die ook kan dienen als leeswijzer. Deze wordt gevolgd door extra informatie over een aantal GRI-indicatoren die niet voorkomen in het jaarverslag, maar die wel licht werpen op (aspecten van) relevante GRI-indicatoren.

Indicator	Omschrijving	pagina
EU3	Aantal huishoudelijke en zakelijke aansluitingen	35
EU4	Lengte van transport- en distributielijnen	35
EU6	Betrouwbaarheid van elektriciteit	35
EU15	Percentage medewerkers dat in aanmerking komt voor pensioenregeling over 5 en 10 jaar naar functiegroep en regio	51, 132
EU16	Beleid en voorwaarden met betrekking tot gezondheid en veiligheid van werknemers en (onder)aannemers	49-50
EU21	Noodplannen, trainingsprogramma's, en plannen voor herstel van schade	132
EU26	Percentage van de bevolking in het voorzieningsgebied dat niet wordt aangesloten	132
EU29	Gemiddelde uitvalduur	35
EC4	Significante financiële steun van een overheid	132
EC5	Verhouding standaard aanvangssalaris en lokaal minimumloon	132
EC7	Procedures voor lokale personeelswerving en aandeel van het topkader dat afkomstig is uit de lokale gemeenschap op belangrijke bedrijfslocaties	48, 132
EN3	Direct energieverbruik door primaire energiebron	55
EN4	Indirect energieverbruik door primaire bron	55
EN6	Initiatieven ten behoeve van energie-efficiënte of op duurzame energie gebaseerde producten en diensten, evenals verlagingen van de energie-eisen als resultaat van deze initiatieven.	25, 29, 39, 41
EN7	Initiatieven ter verlaging van het indirecte energieverbruik en reeds gerealiseerde verlaging	55
EN8	Totale wateronttrekking per bron	132
EN16	Totale directe en indirecte emissie van broeikasgassen naar gewicht	55
EN17	Andere relevante indirecte emissie van broeikasgassen naar gewicht	55
EN18	Initiatieven ter verlaging van de emissie van broeikasgassen en gerealiseerde verlagingen	52-53, 55
EN19	Emissie van ozonafbrekende stoffen naar gewicht	132
EN22	Totaalgewicht afval naar type en verwijderingsmethode	47
EN23	Totaal aantal en volume van significante lozingen	132
EN28	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens niet naleven van milieuwet- en regelgeving	132
EN29	Significante milieugevolgen van het transport van producten en andere goederen en materialen die worden gebruikt voor de activiteiten van de organisatie en het vervoer van personeelsleden	55

Indicator	Omschrijving	pagina
LA1	Totale personeelsbestand naar type werk, arbeidsovereenkomst en regio	51, 133
LA4	Percentage medewerkers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt	50
LA5	Minimale opzegtermijn(en) in verband met operationele veranderingen, inclusief of dit wordt gespecificeerd in collectieve overeenkomsten	133
LA6	Percentage van het totale personeelsbestand dat is vertegenwoordigd in formele gezamenlijke arbocommissies van werkgevers en werknemers die bijdragen aan de controle op en advies over arboprogramma's	51
LA7	Letsel-, beroepsziekte-, uitvaldagen- en verzuimcijfers en het aantal werkgerelateerde sterfgevallen per regio	49
LA10	Gemiddeld aantal uren dat een werknemer per jaar besteedt aan opleidingen, onderverdeeld naar werknemerscategorie	50
LA14	Verhouding tussen basissalarissen van mannen en vrouwen per medewerkerscategorie	133
HR1	Percentage van en totaal aantal aanmerkelijke investeringsovereenkomsten waarin clausules over mensenrechten zijn opgenomen of waarvan de naleving van de mensenrechten is getoetst	53
HR3	Totaal aantal uren personeelstraining over beleid en procedures betreffende aspecten van mensenrechten die relevant zijn voor de activiteiten, met inbegrip van het percentage van het personeel dat de trainingen gevolgd heeft	133
SO1	Aard, reikwijdte en effectiviteit van alle programma's en methoden die de effecten van de activiteiten op gemeenschappen bepalen en beheren, waaronder vestiging, activiteiten en vertrek	4, 40
SO7	Totaal aantal rechtszaken in verband met markttoegang en de uitkomst daarvan	133
SO8	(Geldwaarde van de) boetes en sancties vanwege niet-naleving van wet- en regelgeving	133
PR3	Type informatie over producten en diensten dat verplicht wordt gesteld door procedures en het percentage van belangrijke producten en diensten die onderhevig zijn aan dergelijke informatie-eisen	133
PR5	Beleid ten aanzien van klanttevredenheid, met inbegrip van resultaten van onderzoeken naar de klanttevredenheid	23-28

Extra informatie t.b.v. de onderbouwing van enkele GRI-presentatie-indicatoren

EU15 Percentage medewerkers met pensioen

Bij de bepaling is uitgegaan van een gemiddelde pensioenleeftijd van 65 jaar. In dat geval gaat binnen vijf jaar 11% van de medewerkers met pensioen en binnen 10 jaar 31%. Er is daarbij uitgegaan van de aantallen in de tabel 'Leeftijdscategorie, leeftijdsopbouw 2012', op pagina 51. De effecten van het aanpassen (verhogen) van de pensioenleeftijd zijn nog niet meegenomen.

EU21 Noodplannen, trainingsprogramma's en plannen voor herstel van schade

Voor alle voorzienbare noodsituaties liggen crisisplannen gereed; de betrokken medewerkers zijn getraind. In het algemeen worden deze zaken geborgd in het kader van de certificering van Enexis volgens NTA 8120 en Pas 55-1.

EU26 Percentage van de bevolking in het voorzieningsgebied dat niet wordt aangesloten

Voor de distributie van elektriciteit heeft Enexis een aansluitplicht; iedereen wordt op het elektriciteitsnet aangesloten. Ook voor gas is er een aansluitplicht. Er bestaat voor kleingebruikers een uitzondering voor zogenaamde onrendabele gebieden en gebieden met een warmtenet.

EC4 Significante financiële steun van een overheid

Enexis is niet afhankelijk van overheidsbijdragen voor haar kernactiviteiten.

In 2012 heeft Enexis wel een aantal subsidies ontvangen, met name voor innovatieve projecten rondom de energietransitie. Hieronder een overzicht, met daarbij de in 2012 ontvangen bedragen.

Ontvangen bedragen in 2012

Bedragen in euro's	2012
ESF-subsidie	
Ipin-regeling (Smart Grid)	261.255,00
O&O fonds	399.689,00
Elektromobiliteit+	81.750,00
EOS-demo (smart storage)	70.710,00
SBIR	28.017,00
Brabantse OntwikkelingsMaatschappij	44.265,00
	885.686,00

EC5 Verhouding standaard aanvangssalaris en lokaal minimumloon

De salaristabellen van Enexis kennen geen vast minimum-aanvangssalaris. Het beleid is gericht op beloning ten opzichte van het Nederlandse marktgemiddelde op mediaanniveau + 5%. Dat is meer dan circa 65 tot 70% van de bedrijven in de markt biedt en ligt boven minimumloonniveau. Voor de benchmark wordt de database van de HayGroup gebruikt. Dit beleidsuitgangspunt is verankerd in de bedrijfs-cao Enexis.

EC7 Procedures voor lokale personeelswerving en aandeel van het topkader dat afkomstig is uit de lokale gemeenschap op belangrijke bedrijfslocaties

Enexis is alleen actief in Nederland. Voor topkader is daarom geen specifiek beleid om te werven uit 'de lokale gemeenschap'. Monteurs met storingswachtdienst worden uiteraard geworven in de regio's waar zij werken, om een vlotte afhandeling van storingen te waarborgen.

EN8 Totale wateronttrekking per bron

Enexis gebruikt alleen water in haar gebouwen, niet in de processen. In 2012 werd in de gebouwen 21.301 kuub water gebruikt. Dit is afgevoerd via het riool.

EN19 Emissie van ozonafbrekende stoffen naar gewicht

In de kernprocessen wordt niet gewerkt met ozonafbrekende stoffen.

EN23 Totaal aantal en volume van significante lozingen en EN28 Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens niet naleven van milieuwet- en regelgeving

Er zijn geen Ongewenste Gebeurtenissen (OGB's) bekend waarbij boetes zijn opgelegd dan wel Processen Verbaal zijn opgesteld met betrekking tot het milieu.

LA1 Herkomst en type arbeidsovereenkomst medewerkers

Land	Provincie	Bepaalde tijd	Onbepaalde tijd	Totaal
België	Belgie		30	30
Duitsland	Duitsland	1	20	21
Totaal buitenland		1	50	51
Nederland	Drenthe	11	339	350
	Flevoland		20	20
	Friesland	6	223	229
	Gelderland	3	105	108
	Groningen	17	478	495
	Limburg	29	977	1.006
	Noord-Brabant	59	1.253	1.312
	Noord-Holland	6	3	9
	Overijssel	18	578	596
	Utrecht	3	26	29
	Zeeland	1	6	7
	Zuid-Holland	3	14	17
Totaal Nederland		156	4.022	4.178
Totaal		157	4.072	4.229

LA5 Minimale opzegtermijn(en) in verband met operationele veranderingen, inclusief of dit wordt gespecificeerd in collectieve overeenkomsten.

Enexis hanteert de opzegtermijnen krachtens het Burgerlijk Wetboek.

LA14 Verhouding tussen basissalarissen van mannen en vrouwen per medewerkerscategorie

Bedragen in euro's	2012	2011
Gemiddelde maandsalaris van vrouwelijke werknemers:	3.422	3.120
Gemiddelde maandsalaris van mannelijke werknemers:	3.666	3.577

Het verschil is deels te verklaren uit de lagere gemiddelde leeftijd van de vrouwen die in dienst zijn en deels uit een iets lagere inschaling van het type functies die zij bekleden.

HR3 Totaal aantal uren personeelstraining over beleid en procedures betreffende aspecten van mensenrechten die relevant zijn voor de activiteiten, met inbegrip van het percentage van het personeel dat de trainingen gevolgd heeft

Binnen de kernactiviteit is er een zeer beperkt risico op incidenten op dit gebied. Er zijn dan ook geen gerichte trainingen gegeven. Er is wel een gedragswijzer voor medewerkers, die in 2011 is ingevoerd.

SO7 Totaal aantal rechtszaken in verband met markttoegang en de uitkomst daarvan

Er zijn in 2012 geen rechtszaken tegen Enexis gevoerd die verband houden met markttoegang.

SO8 (Geldwaarde van de) boetes en sancties vanwege niet-naleving van wet- en regelgeving

Er zijn in 2012 geen significante boetes of sancties aan Enexis opgelegd. Wel heeft Enexis schadeclaims ontvangen volgend op de onderbreking van de toevoer van elektriciteit en gas. Deze zijn afgehandeld conform de daarvoor geldende procedures.

PR3 Type informatie over producten en diensten dat verplicht wordt gesteld door procedures en het percentage van belangrijke producten en diensten die onderhevig zijn aan dergelijke informatie-eisen

Voor het grootverbruik wordt elke offerte vergezeld van een exemplaar van de Algemene Voorwaarden. Klanten in het kleinverbruik worden gewezen op de algemene voorwaarden en geattendeerd op de informatie die is opgenomen op de website van Enexis en op sites die informatie geven over verantwoord omgaan met energie, zoals www.energieveilig.nl.

Raad van Bestuur

Han Fennema

Voorzitter Raad van Bestuur

Han Fennema (12 september 1964) is sinds 1 september 2010 voorzitter van de Raad van Bestuur van Enexis Holding N.V. De heer Fennema bekleedde verschillende functies in de energiewereld. Bij Exxon Mobil had hij diverse functies op het gebied van ICT, finance, logistiek en joint venture management. Daarna was hij directeur strategie bij Eneco Holding, statutair directeur van Eneco Netbeheer en lid Raad van Bestuur en COO van Eneco Energie. De heer Fennema is voorzitter van Netbeheer Nederland en lid van het Algemeen Bestuur van de stichting e-laad. Daarnaast is de heer Fennema commissaris bij Zlut B.V.

Maarten Blacquièrè

Lid Raad van Bestuur/CFO

Maarten Blacquièrè (28 januari 1967) is sinds 1 december 2012 CFO en sinds 1 januari 2013 lid van de Raad van Bestuur/CFO van Enexis Holding N.V. De heer Blacquièrè bekleedde verschillende financiële functies. Van januari 2006 tot november 2012 had hij de functie van CFO bij GasTerra B.V. Daarvoor heeft de heer Blacquièrè bij Esso Nederland B.V. gewerkt als o.a. European Financial Accounting & Reporting Migration Manager en Benelux Financial Reporting Manager. De heer Blacquièrè is sinds 2011 tevens lid van het bestuur van Stichting Pensioenfonds Gasunie en lid van de Raad van Toezicht en Auditcommissie van Stichting Zorggroep Leveste Middenveld.

Raad van Commissarissen

D.D.P. Bosscher

De heer Bosscher (30 januari 1945) is vanaf 2008 voorzitter van de Raad van Commissarissen, herbenoemd in 2012 en aftredend in 2016. De heer Bosscher is tevens voorzitter van de Remuneratie- en Selectiecommissie. Daarnaast is hij bestuurslid van de Stichting Imtech. De voormalig Director Technology & Development bij Sappi Fine Paper plc. heeft de Nederlandse nationaliteit.

Mevrouw M.E.J.M. Caubo

Mevrouw Caubo (7 november 1961) is benoemd als commissaris in 2011 en aftredend in 2015. Zij is tevens lid van de Remuneratie- en Selectiecommissie. Mevrouw Caubo is directeur Responsible Care bij DSM. Daarnaast is zij voorzitter van de Raad van Toezicht van de Stichting Conrisq Groep. Zij heeft de Nederlandse nationaliteit.

Mevrouw W.M. van Ingen

Mevrouw Van Ingen (1 maart 1958) is benoemd als commissaris in 2008, herbenoemd in 2012 en aftredend in 2016. Zij is lid van de Auditcommissie. Mevrouw Van Ingen is voorzitter Raad van Bestuur van Nysingh advocaten-notarissen N.V. Daarnaast is zij commissaris bij Woonbeheer Borne en Rabobank Apeldoorn en Omgeving. Zij is tevens voorzitter van de Fanny Blankers-Koen Games en vicevoorzitter van de Industriële Kring Twente. Zij heeft de Nederlandse nationaliteit.

R. de Jong

De heer De Jong (24 september 1948) is benoemd als commissaris in 2008, herbenoemd in 2012 en aftredend in 2016. Hij is vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen en voorzitter van de Auditcommissie. De heer De Jong, voormalig CFO Essent N.V., is tevens voorzitter van de Raad van Commissarissen EAH Holding B.V. (Thialf) en Bakeplus Holding B.V., commissaris USG People N.V., commissaris N.V. Nederlandse Gasunie, bestuurslid van de Stichting Aandelenbeheer BAM Groep, bestuurslid van de Stichting tot het houden van Preferente en Prioriteitsaandelen B Wereldhave en lid Raad van Toezicht van het Waarborgfonds voor de Zorgsector. Hij heeft de Nederlandse nationaliteit.

M.A.E. Calon

De heer Calon (18 januari 1959) is benoemd als commissaris in 2012 en aftredend in 2016. Hij is lid van de Auditcommissie. De heer Calon was gedeputeerde in de provincie Groningen. Hij is voorzitter van Aedes vereniging van woningcorporaties. Hij heeft de Nederlandse nationaliteit.

Commissies Raad van Commissarissen

Auditcommissie

R. de Jong (voorzitter)
W.M. van Ingen
M.A.E. Calon

Remuneratie- en Selectiecommissie

D.D.P. Bosscher (voorzitter)
M.E.J.M. Caubo

Aandeelhouderscommissie

De Aandeelhouderscommissie bestaat uit afgevaardigden van provincies en gemeenten. De leden worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

De Aandeelhouderscommissie was ultimo 2012 als volgt samengesteld:

Provincie Noord-Brabant: L.W. Pauli

(lid Gedeputeerde Staten Noord-Brabant)

Provincie Overijssel: T.W. Rietkerk

(lid Gedeputeerde Staten Overijssel)

Provincie Limburg: M. Verheijen ¹

(lid Gedeputeerde Staten Limburg)

Provincies Groningen, Flevoland en Drenthe: J.W. Moorlag

(lid Gedeputeerde Staten Groningen)

VEGAL: C.A.M. Hanselaar-van Loevezijn

(burgemeester Roerdalen, voorzitter VEGAL)

VEGANN: J. Kroon ² (Burgemeester Urk, namens VEGANN)

Brabantse gemeenten: J.W.F. Hoskam

(wethouder gemeente 's-Hertogenbosch)

Samenstelling Ondernemingsraad

W. (Wouter) Camfferman (voorzitter)
A.R. (Aldo) van den Bos (secretaris)
E.H.J.M. (Eef) Verhoeven (plv. voorzitter)
P.J.M. (Peter) Doreleijers (plv. secretaris)
D.J. (Dik) Brokken
G.J. (Gerrit) van Diggelen
J.J.A.J. (Jacques) Haans
H.B. (Henk) Hulzebosch
A.C.M. (Guus) ter Laare
IJ. (Ijbe) van Nielen
H. (Rieks) Reinders
Mevrouw C.S. (Cindy) Scholten
F.E.M. (Frank) Schonewille
J.A.W. (Hans) Sluyter
A.G. (Algèr) Snijder
A.J.M. (Alfons) Vollenbroek
P.W. (Peter) Weldam
Mevrouw A. (Astrid) Woldinga
J.F.N.M. (Jo) Custers (ambtelijk secretaris)

1. De heer M. Verheijen heeft in september 2012 zijn lidmaatschap van Gedeputeerde Staten van Limburg beëindigd (en is lid geworden van de Tweede Kamer). Vanaf dat moment is de heer E. Koppe zijn vervanger in de AHC. De AvA zal op 26 april 2013 verzocht worden de heer Koppe te benoemen als lid van de AHC.
2. De heer J. Kroon heeft in 2012 het burgemeesterschap neergelegd. Namens de VEGANN is sindsdien de heer W. Mulder aanwezig in de AHC-vergaderingen. Per 26 april 2013 wordt de heer W. Mulder voorgedragen als permanent lid van de AHC.

Colofon

Uitgave

Enexis Holding N.V.
Postbus 856
5201 AW 's-Hertogenbosch
088 857 77 77

Het jaarverslag is online beschikbaar op onze website
www.enexis.nl/jaarverslag

Redactie en productie

Afdeling Communicatie Enexis, Rosmalen
en Martin van den Akker

Concept & Vormgeving

DartGroup, Amsterdam

Fotografie

Annabelle Oosterweghel, Vincent van den Hoogen

Illustraties

DartGroup, Amsterdam

Engelse vertaling

AVB Vertalingen, Amstelveen

Een Engelse vertaling van dit jaarverslag
is beschikbaar op www.enexis.nl

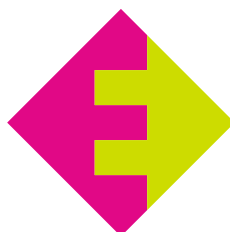
De Nederlandse gedrukte versie is leidend.

ENEXIS HOLDING N.V.

Postbus 856

5201 AW 's-Hertogenbosch

088 857 77 77



ENEXIS

ENERGIE IN GOEDE BANEN